

ANNEXOS

9. ANNEXOS

ANNEX 1. Autoritzacions d'ús d'imatge dels alumnes.....	5
ANNEX 2. Tipus de sistemes (veure a: 3.2.1.2 Teoria de l'empatia-sistemitització)....	13
ANNEX 3. Passos per a elaborar històries socials (veure a 3.1.3 Històries socials)....	17
ANNEX 4. Exemple de Fitxes de comportament social (veure a 3.1.6 Fitxes de comportament social).....	19
ANNEX 5. Projecte Educatiu de Centre (PEC) de l'Escola Bellaire (veure a 4.1 Escola d'Educació Especial i Centre Terapèutic Fundació Bellaire).....	23
ANNEX 6. Memòria Anual de la Fundació Bellaire 2016 (veure a 4.1.2 Perfil de l'alumnat).....	54
ANNEX 7. Pauta d'avaluació de les competències i les habilitats adaptatives (veure a 4.1.3 Objectius pedagògics i estratègies curriculars i pedagògiques).....	55.
ANNEX 8. Qüestionari per detectar les necessitats en relació a la creació d'un Programa per millorar les Habilitats Socials per alumnes amb TEA a la Fundació Bellaire (veure a 4.1.5.1 Metodologia de treball).....	56
ANNEX 9. Resum de totes les respostes obtingudes del qüestionari (Google Formularis) (veure a 4.1.5.2 Avaluació de resultats).....	59
ANNEX 10. Entrenament en autoinstruccions, modelat i moldejament (veure a 5.2.2 Tècniques d'ensenyament – aprenentatge)	62
ANNEX 11. L'ensenyament estructurat (veure a 5.2.2 Tècniques d'ensenyament – aprenentatge)	68
ANNEX 12. Contacte ocular: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.1.1.1 Contacte ocular).....	77
ANNEX 13. L'espai personal: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.1.1.2 l'espai personal)	80
ANNEX 14. Postura. Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.1.1.3 postura)....	82
ANNEX 15. To de veu: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.1.1.4 to de veu).....	85

ANNEX 16. Somriure social: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.1.1.5 somriure social)	91
ANNEX 17. Saludar: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.1.2 Saludar).....	92
ANNEX 18. Presentar-se: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.1.3 Presentar-se)	94
ANNEX 19. Expressar una queixa: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.1.4 Expressar una queixa)	97
ANNEX 20. Demanar ajuda: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.1.6 demanar ajuda).....	99
ANNEX 21. Demanar un favor: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.1.6 demanar un favor).....	102
ANNEX 22. Entrenament en reconeixement d'emocions bàsiques: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.2.1 Prerequisits: Entrenament en reconeixement d'emocions bàsiques)	103
ANNEX 23. La intensitat de les emocions: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.2.2.1 Identificar la intensitat de les emocions).....	117
ANNEX 24. Comprensió d'emocions en els altres: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.2.3.1 Entrenament en la comprensió d'emocions en els altres).....	128
ANNEX 25. Reconèixer i atribuir una causa a l'emoció: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.2.4.1 Reconèixer i atribuir una causa a l'emoció).....	130
ANNEX 26. Resolució de problemes: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.2.4.2 Entrenament en Resolució de problemes)	135
ANNEX 27. La intel·ligència social: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.3.1.1 Estimulació de la intel·ligència social)	155
ANNEX 28. Iniciar una conversa: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.3.1.2 Iniciar una conversa)	159
ANNEX 29. Mantenir una conversa: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.3.1.3 Mantenir una conversa)	162
ANNEX 30. Finalitzar una conversa: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.3.1.4 Finalitzar una conversa).....	163

ANNEX 31. Concepte d'amistat: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.3.2.1).....	164
ANNEX 32. Estratègies per a gestionar les amistats: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.3.2.2)	165
ANNEX 33. Guió per l'elaboració dels dos vídeo modelats (veure a 5.6.4).....	174
ANNEX 34. Instruments d'avaluació: Avaluació inicial (veure a 6).....	177
ANNEX 35. Instruments d'avaluació: Registre i avaluació continua de les habilitats que estan en procés d'adquisició (veure a 6)	185
ANNEX 36. Article sobre la tècnica del vídeo modelat (veure a 5.3.4)	186
ANNEX 37. Unir-se a un joc establert: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.3.3.1)	187
ANNEX 38. Autoregulació d'emocions durant el joc: guanyar i perdre: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.3.3.2)	190
ANNEX 39. Apps interactives per a entrenar l'expressió facial de les emocions (veure a veure a 5.3.2.1 Entrenament en reconeixement d'emocions bàsiques).....	192

ANNEX 1. Autoritzacions d'ús d'imatge dels alumnes

Autorització d'ús d'imatge dels alumnes

Atès que el dret a la pròpia imatge és reconegut en l'article 18.1 de la Constitució Espanyola i està regulat per les Lleis Orgàniques 1/1982, de 5 de maig i 15/1999, de 13 de desembre.

Jo Bàrbara Vives Saura amb DNI 46991783T, estudiant de Màster de Psicopedagogia de la Universitat de Barcelona amb NUIB: 14028906.

Us informo:

Que les imatges dels vostres fills formaran part del Treball Final de Màster titulat: "Programa de millora de les habilitats socials i comunicatives d'alumnes amb TEA". I no seran cedides a persones físiques ni jurídiques, públiques o privades, sense el vostre consentiment o solament si una llei ho estableix.

Us demano:

El **consentiment** per poder utilitzar fotografies o vídeos on apareguin els vostres fills en treballs educatius relacionats amb l'aprenentatge d'habilitats socials i comunicatives per adjuntar-les com mostra dels materials creats i treballats a l'aula de l'Escola Fundació Bellaire.

Dades de l'alumne/a i del pare, mare o tutor/a legal

Nom i cognom de l'alumne/a

Nom i cognom del pare o de la mare o del tutor legal de l'alumne/a

DNI o passaport del pare o de la mare o del tutor/a legal

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

AUTORITZO:

L'ús de la imatge i vídeo del meu fill/a, per a les finalitats anteriorment descrites.

_____, _____ d _____ de 2017

Signatura del pare, mare o tutor /a legal de l'alumne/a

Autorització d'ús d'imatge dels alumnes

Atès que el dret a la pròpia imatge és reconegut en l'article 18.1 de la Constitució Espanyola i està regulat per les Lleis Orgàniques 1/1982, de 5 de maig i 15/1999, de 13 de desembre.

Jo Bàrbara Vives Saura amb DNI 46991783T, estudiant de Màster de Psicopedagogia de la Universitat de Barcelona amb NUIB: 14028906.

Us informo:

Que les imatges dels vostres fills formaran part del Treball Final de Màster titulat: "Programa de millora de les habilitats socials i comunicatives d'alumnes amb TEA". I no seran cedides a persones físiques ni jurídiques, públiques o privades, sense el vostre consentiment o solament si una llei ho estableix.

Us demano:

El **consentiment** per poder utilitzar fotografies o vídeos on apareguin els vostres fills en treballs educatius relacionats amb l'aprenentatge d'habilitats socials i comunicatives per adjuntar-les com mostra dels materials creats i treballats a l'aula de l'Escola Fundació Bellaire.

Dades de l'alumne/a i del pare, mare o tutor/a legal

Nom i cognom de l'alumne/a

CRISTIAN GARCIA MAGDLENO

Nom i cognom del pare o de la mare o del tutor legal de l'alumne/a

PAQUI MAGDLENO PLANTADA

DNI o passaport del pare o de la mare o del tutor/a legal

34757239F

AUTORITZO:

L'ús de la imatge i vídeo del meu fill/a, per a les finalitats anteriorment descrites.

Bellaterra, Dilluns, 20 de MARÇ de 2017

Signatura del pare, mare o tutor/a legal de l'alumne/a

Paquiell

Autorització d'ús d'imatge dels alumnes

Atès que el dret a la pròpia imatge és reconegut en l'article 18.1 de la Constitució Espanyola i està regulat per les Lleis Orgàniques 1/1982, de 5 de maig i 15/1999, de 13 de desembre.

Jo Bàrbara Vives Saura amb DNI 46991783T, estudiant de Màster de Psicopedagogia de la Universitat de Barcelona amb NUIB: 14028906.

Us informo:

Que les imatges dels vostres fills formaran part del Treball Final de Màster titulat: "Programa de millora de les habilitats socials i comunicatives d'alumnes amb TEA". I no seran cedides a persones físiques ni jurídiques, públiques o privades, sense el vostre consentiment o solament si una llei ho estableix.

Us demano:

El **consentiment** per poder utilitzar fotografies o vídeos on apareguin els vostres fills en treballs educatius relacionats amb l'aprenentatge d'habilitats socials i comunicatives per adjuntar-les com mostra dels materials creats i treballats a l'aula de l'Escola Fundació Bellaire.

Dades de l'alumne/a i del pare, mare o tutor/a legal

Nom i cognom de l'alumne/a

JOAQUIM MARTORI GONZÁLEZ

Nom i cognom del pare o de la mare o del tutor legal de l'alumne/a

ORIOL MARTORI ARXÉ

DNI o passaport del pare o de la mare o del tutor/a legal

39183694C

AUTORITZO:

L'ús de la imatge i vídeo del meu fill/a, per a les finalitats anteriorment descrites.

Bellaire, 16 de Març de 2017

Signatura del pare, mare o tutor/a legal de l'alumne/a

Autorització d'ús d'imatge dels alumnes

Atès que el dret a la pròpia imatge és reconegut en l'article 18.1 de la Constitució Espanyola i està regulat per les Lleis Orgàniques 1/1982, de 5 de maig i 15/1999, de 13 de desembre.

Jo Bàrbara Vives Saura amb DNI 46991783T, estudiant de Màster de Psicopedagogia de la Universitat de Barcelona amb NUIB: 14028906.

Us informo:

Que les imatges dels vostres fills formaran part del Treball Final de Màster titulat: "Programa de millora de les habilitats socials i comunicatives d'alumnes amb TEA". I no seran cedides a persones físiques ni jurídiques, públiques o privades, sense el vostre consentiment o solament si una llei ho estableix.

Us demano:

El **consentiment** per poder utilitzar fotografies o vídeos on apareguin els vostres fills en treballs educatius relacionats amb l'aprenentatge d'habilitats socials i comunicatives per adjuntar-les com mostra dels materials creats i treballats a l'aula de l'Escola Fundació Bellaire.

Dades de l'alumne/a i del pare, mare o tutor/a legal

Nom i cognom de l'alumne/a

HUGO BALDI BOLEDA

Nom i cognom del pare o de la mare o del tutor legal de l'alumne/a

BARBARA BOLEDA NARDI

DNI o passaport del pare o de la mare o del tutor/a legal

46123474X

AUTORITZO:

L'ús de la imatge i vídeo del meu fill/a, per a les finalitats anteriorment descrites.

SANT COAT, 4 d'ABRIL de 2017

Signatura del pare, mare o tutor/a legal de l'alumne/a

Autorització d'ús d'imatge dels alumnes

Atès que el dret a la pròpia imatge és reconegut en l'article 18.1 de la Constitució Espanyola i està regulat per les Lleis Orgàniques 1/1982, de 5 de maig i 15/1999, de 13 de desembre.

Jo Bàrbara Vives Saura amb DNI 46991783T, estudiant de Màster de Psicopedagogia de la Universitat de Barcelona amb NUIB: 14028906.

Us informo:

Que les imatges dels vostres fills formaran part del Treball Final de Màster titulat: "Programa de millora de les habilitats socials i comunicatives d'alumnes amb TEA". I no seran cedides a persones físiques ni jurídiques, públiques o privades, sense el vostre consentiment o solament si una llei ho estableix.

Us demano:

El **consentiment** per poder utilitzar fotografies o vídeos on apareguin els vostres fills en treballs educatius relacionats amb l'aprenentatge d'habilitats socials i comunicatives per adjuntar-les com mostra dels materials creats i treballats a l'aula de l'Escola Fundació Bellaire.

Dades de l'alumne/a i del pare, mare o tutor/a legal

Nom i cognom de l'alumne/a

PAU JURADO MAURIZ

Nom i cognom del pare o de la mare o del tutor legal de l'alumne/a

RAQUEL MAURIZ IGLESIAS

DNI o passaport del pare o de la mare o del tutor/a legal

34763098R

AUTORITZO:

L'ús de la imatge i vídeo del meu fill/a, per a les finalitats anteriorment descrites.

SABADELL, 10 d' MAYO de 2017

Signatura del pare, mare o tutor /a legal de l'alumne/a

Autorització d'ús d'imatge dels alumnes

Atès que el dret a la pròpia imatge és reconegut en l'article 18.1 de la Constitució Espanyola i està regulat per les Lleis Orgàniques 1/1982, de 5 de maig i 15/1999, de 13 de desembre.

Jo Bàrbara Vives Saura amb DNI 46991783T, estudiant de Màster de Psicopedagogia de la Universitat de Barcelona amb NUIB: 14028906.

Us informo:

Que les imatges dels vostres fills formaran part del Treball Final de Màster titulat: "Programa de millora de les habilitats socials i comunicatives d'alumnes amb TEA". I no seran cedides a persones físiques ni jurídiques, públiques o privades, sense el vostre consentiment o solament si una llei ho estableix.

Us demano:

El **consentiment** per poder utilitzar fotografies o vídeos on apareguin els vostres fills en treballs educatius relacionats amb l'aprenentatge d'habilitats socials i comunicatives per adjuntar-les com mostra dels materials creats i treballats a l'aula de l'Escola Fundació Bellaire.

Dades de l'alumne/a i del pare, mare o tutor/a legal

Nom i cognom de l'alumne/a

Karen Castilla Vilar_____

Nom i cognom del pare o de la mare o del tutor legal de l'alumne/a

Antonio Castilla Rocabrana_____

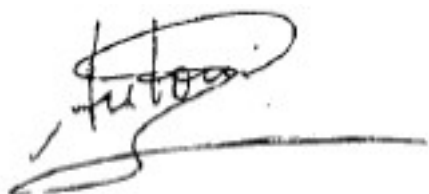
4	3	5	2	5	3	6	5	G
---	---	---	---	---	---	---	---	---

DNI o passaport del pare o de la mare o del tutor/a legal

A U T O R I T Z O :

L'ús de la imatge i vídeo del meu fill/a, per a les finalitats anteriorment descrites.

Juny_____, dotze_____de 2017

Autorització d'ús d'imatge dels alumnes

Atès que el dret a la pròpia imatge és reconegut en l'article 18.1 de la Constitució Espanyola i està regulat per les Lleis Orgàniques 1/1982, de 5 de maig i 15/1999, de 13 de desembre.

Jo Bàrbara Vives Saura amb DNI 46991783T, estudiant de Màster de Psicopedagogia de la Universitat de Barcelona amb NUIB: 14028906.

Us informo:

Que les imatges dels vostres fills formaran part del Treball Final de Màster titulat: "Programa de millora de les habilitats socials i comunicatives d'alumnes amb TEA". I no seran cedides a persones físiques ni jurídiques, públiques o privades, sense el vostre consentiment o solament si una llei ho estableix.

Us demano:

El **consentiment** per poder utilitzar fotografies o vídeos on apareguin els vostres fills en treballs educatius relacionats amb l'aprenentatge d'habilitats socials i comunicatives per adjuntar-les com mostra dels materials creats i treballats a l'aula de l'Escola Fundació Bellaire.

Dades de l'alumne/a i del pare, mare o tutor/a legal

Nom i cognom de l'alumne/a

Chela Blazquez Saurera

Nom i cognom del pare o de la mare o del tutor legal de l'alumne/a

Lolanda Saurera Valverde

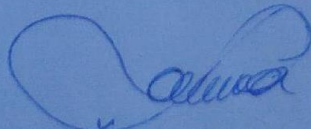
DNI o passaport del pare o de la mare o del tutor/a legal

521796330

AUTORITZO:

L'ús de la imatge i vídeo del meu fill/a, per a les finalitats anteriorment descrites.

Granollers, 1 de Juny de 2017

Signatura del pare, mare o tutor/a legal de l'alumne/a

Autorització d'ús d'imatge dels alumnes

Atès que el dret a la pròpia imatge és reconegut en l'article 18.1 de la Constitució Espanyola i està regulat per les Lleis Orgàniques 1/1982, de 5 de maig i 15/1999, de 13 de desembre.

Jo Bàrbara Vives Saura amb DNI 46991783T, estudiant de Màster de Psicopedagogia de la Universitat de Barcelona amb NUIB: 14028906.

Us informo:

Que les imatges dels vostres fills formaran part del Treball Final de Màster titulat: "Programa de millora de les habilitats socials i comunicatives d'alumnes amb TEA". I no seran cedides a persones físiques ni jurídiques, públiques o privades, sense el vostre consentiment o solament si una llei ho estableix.

Us demano:

El **consentiment** per poder utilitzar fotografies o vídeos on apareguin els vostres fills en treballs educatius relacionats amb l'aprenentatge d'habilitats socials i comunicatives per adjuntar-les com mostra dels materials creats i treballats a l'aula de l'Escola Fundació Bellaire.

Dades de l'alumne/a i del pare, mare o tutor/a legal

Nom i cognom de l'alumne/a

Aitana Sabat Tortajada _____

Nom i cognom del pare o de la mare o del tutor legal de l'alumne/a

Yolanda Tortajada Vergara _____

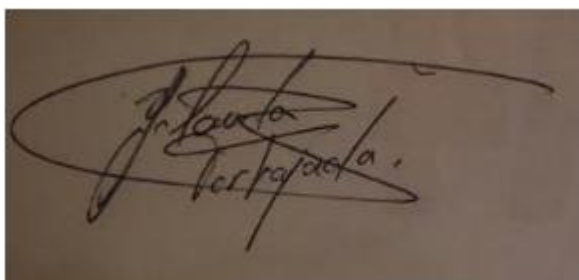
4	4	1	9	3	9	9	2	K
---	---	---	---	---	---	---	---	---

DNI o passaport del pare o de la mare o del tutor/a legal

A U T O R I T Z O :

L'ús de la imatge i vídeo del meu fill/a, per a les finalitats anteriorment descrites.

Juny _____, dotze _____ de 2017

ANNEX 2. Tipus de sistematització (veure a 3.2.1.2 Teoria de l'empatia-sistemització)

TEA baix funcionament:		TEA mig i 'alt funcionament:	
Tipus de sistematització:	Exemples:	Tipus de sistematització:	Exemples:
SENSORIAL	- Donar cops a superfícies o deixar que s'escapi sorra entre els dits. - Olorar a la gent o menjar lo mateix una i una altra vegada.	SENSORIAL	- Portar sempre la mateixa roba - Insistir en menjar lo mateix cada dia
MOTORA	- Girar sobre si mateixos o balancejar tot el cos de darrera cap endavant.	MOTORA	- Practicar skateboard o frisbee - Aprendre a fer punt
COL·LECCIONADORA	- Col·leccionar fulles o enganxines de futbolistes - Aprendre les banderes de tots els països.	COL·LECCIONADORA	- Col·leccionar la sèrie completa de Warhammer o Pokemon - Fer llistes i catàlegs
NUMÉRICA	- Obsessió amb els horaris i calendaris - Recitar números primers o memoritzar dates d'aniversaris.	NUMÉRICA	- Càlculs ràpids amb números primers - Solucionar problemes matemàtics
DEL MOVIMENT	- Mirar com gira el tambor d'una rentadora	DEL MOVIMENT	- Anàlisi de quan succeeix un fet concret en

	- Fer girar repetidament les rodes d'un cotxe de joguina		- un cicle repetitiu - Gaudir dels parcs d'atraccions
ESPAIAL	- Nombrar formes - Obsessió per les rutes	ESPAIAL	- Estudiar mapes - Desenvolupar habilitats pel dibuix
DE L'ENTORN	- Insistir en que les peces de les joguines es col·loquin sempre en el mateix ordre - Ordenar llibres seguint un ordre estricte	DE L'ENTORN	- Aprendre en ordre, els noms del vídeos alineats al prestatge - Insistir en que no es canviï res de lloc en la seva habitació
SOCIAL	- Insistir en tenir els mateixos horaris a l'escola - Dir la primera meitat d'una frase i esperar a que l'altre persona l'acabi	SOCIAL	- Aprendre els nombres de personatges de pel·lícules amb ordre establert - Insistir en jugar sempre a lo mateix quan ve un altre nen
NATURAL	- Preguntar una i una altra vegada quin temps farà - Classificar tots els gossos	NATURAL	- Aprendre els noms de tot els tipus de tortugues que hi ha - Aprendre el nom tècnic de totes les plantes i

			saber quins són les condicions òptimes pel seu desenvolupament
		MORAL	- Insistir en que la gent ha de seguir regles socials - Denunciar als que no ho fan
VERBAL/AUDITIVA/VOCAL	- Imitar certs sons com un eco - Repetir frases	VERBAL/AUDITIVA/VOCAL	- Imitar accents - Aprendre paraules i els seus significats
MECÀNICA	- Aprendre a utilitzar un reproductor de dvd - Construir amb peces de lego	MECÀNICA	- Muntar i desmuntar aparells - Arreglar bicicletes
DE SEQUÈNCIES D'ACCIÓ	- Veure el mateix vídeo una i una altre vegada - Repetir certes accions	DE SEQUÈNCIES D'ACCIÓ	- Veure la mateixa pel·lícula moltes vegades - Analitzar tècniques de ball
MUSICAL	- Tocar una i una altra vegada la mateixa melodia amb un instrument - Memoritzar llargues seqüències de notes	MUSICAL	- Tocar un instrument - Analitzar l'estructura musical d'una cançó

	musicals		
--	----------	--	--

Baron-Cohen (2014, cap 5) El autismo y Síndrome de Asperger

ANNEX 3. Passos per a elaborar històries socials (veure a 3.1.3 Històries socials)

DETERMINAR EL TEMA		
Situació que crea confusió o ansietat	Situacions futures	Introduir noves habilitats

RECOPILAR INFORMACIÓ	
Pistes i Claus de la situació i possibles variacions	Percepció o interpretació de l'alumne

DIRECTRIUS PER ESCRIURE UNA HISTÒRIA SOCIAL			
Personalitzada	Es centra en la informació important	Llenguatge clar i literal	Tipus d'oracions

RESPECTAR LA PROPORCIÓ DELS DIFERETS TIPUS D'ORACIÓ
Descriure més que dirigir

INCORPORAR INTERESSOS PARTICULARS DE L'ESTUDIANT
--

PRESENTACIÓ, REVISIÓ I AVALUACIÓ		
Entorn distès	Cronograma de revisió	Avaluació i modificacions

Formació actualització dels TEA. Institut de Psicologia (2016)

ANNEX 4. Exemple de Fitxes de comportament social (veure a 3.1.6 Fitxes de comportament social)

 VIAJANDO EN EL AUTOMÓVIL CON LA FAMILIA: Comportamientos Esperados			
Los comportamientos, emociones y consecuencias están enumerados en categorías en orden arbitrario. No existe una correlación uno a uno entre la información enumerada en las diferentes columnas. Por ejemplo, la conducta mencionada en primer lugar no debe corresponderse con la primera reacción emocional o con la primera consecuencia enumerada, y así sucesivamente.			
Comportamientos Esperados	Cómo hacen que se sientan otras personas	Consecuencias que experimentas	Cómo te sientes respecto de ti mismo
• Pregúntale a tu mamá o papá antes de partir, cuánto durará el viaje. • Lleva contigo cosas para entretenerte antes de comenzar un viaje largo. • Ve al baño antes de partir. • Es posible que alguna vez debas sentarte en el asiento que no es de tu gusto. • Mantén tus manos y pies en tu espacio. • Habla de temas que sean interesantes para toda la familia-piensa en los demás. • Habla serenamente al conductor y aguarda tu turno para hablar. • Si comes algo, ofrece a otros presentes en el automóvil. • Sé capaz de llegar a un acuerdo en la elección de la música, y asegúrate de que el volumen sea apropiado.	• Felices • Tranquilas • Relajadas • Valoradas	• El viaje será placentero para todos. • El conductor puede concentrarse en conducir. • Otras personas tendrán pensamientos positivos sobre ti. • El conductor se siente a salvo.	• Feliz • Tranquilo • A gusto viajando

VIAJANDO EN EL AUTOMÓVIL CON LA FAMILIA: Comportamientos **Inesperados**

Los comportamientos, emociones y consecuencias están enumerados en categorías en orden arbitrario. No existe una correlación uno a uno entre la información enumerada en las diferentes columnas. Por ejemplo, la conducta mencionada en primer lugar no debe corresponderse con la primera reacción emocional o con la primera consecuencia enumerada, y así sucesivamente.

Comportamientos Inesperados	Cómo hace que se sientan otras personas	Consecuencias que experimentas	Cómo te sientes respecto de ti mismo
• Negarte a viajar en algún asiento del automóvil. • No ir al baño antes de partir. • Comentar insistentemente sobre lo aburrido que te sientes. • Preguntarle insistentemente a tu mamá o a tu papá cuánto durará el viaje. • Tocar o invadir el espacio de otras personas. • Interrumpir o asustar al conductor. • Hablar de temas que sólo son interesantes para ti y para nadie más. • Hablar utilizando un volumen muy alto o discutir. • Subir el volumen de la música sin consultar o elegir canciones que sólo a ti te gustan. • No traer nada para hacer en el viaje.	• Estresadas • Fastidiadas • Preocupadas • Descontentas • Irritadas • Frustradas	• Otras personas del automóvil tienen pensamientos extraños sobre ti. • El conductor no puede concentrarse en conducir. • Otras personas no querrán sentarse junto a ti o conversar contigo. • Otras personas pensarán que no piensas en ellas. • El conductor no se sentirá a salvo. • El viaje no será agradable. • Posiblemente el conductor detenga el auto o le ponga fin al viaje. • Posiblemente te griten.	• Descontento • Frustrado • Confundido • Estresado • Fastidiado

ENVIANDO MENSAJES DE TEXTO: Comportamientos Esperados

Los comportamientos, emociones y consecuencias están enumerados en categorías en orden arbitrario. No existe una correlación uno a uno entre la información enumerada en las diferentes columnas. Por ejemplo, la conducta mencionada en primer lugar no debe corresponderse con la primera reacción emocional o con la primera consecuencia enumerada, y así sucesivamente.

Comportamientos Esperados	Cómo hacen que se sientan otras personas	Consecuencias que experimentas	Cómo te sientes respecto de ti mismo
• Guarda el teléfono móvil con tus cosas personales durante la clase. • Envía mensajes de texto sólo en los momentos permitidos en la escuela. Consulta con otros niños para conocer las reglas. Muchas escuelas dicen que los teléfonos móviles no están permitidos, pero permiten que los alumnos los usen durante los recreos. ¡Las reglas explicitadas pueden no ser las reglas reales! • Envía un mensaje a alguien para demostrar que estás interesado en él. Preguntarle acerca de su día, averigua sus planes para el fin de semana, pregunta si quieren reunirse contigo para "pasar el rato". • Devuelve el llamado que te hicieron. • Envía mensajes de texto variados. • Envía uno o dos mensajes a cada persona. Si no responde, no sigas enviándole mensajes. • No mandes mensajes de texto en cenas familiares.	• Tranquilas • Amigables • Felices	• Las maestras usan tonos de voz, palabras y gestos faciales amistosos. • La gente es amable porque has mostrado que estás interesado en ellos. • La gente responde positivamente a tus mensajes. • Algunos amigos te envían mensajes de texto, mostrando interés en ti.	• Feliz • Complacido • Aceptado • Incluido

ENVIANDO MENSAJES DE TEXTO: Comportamientos **Inesperados**

Los comportamientos, emociones y consecuencias están enumerados en categorías en orden arbitrario. No existe una correlación uno a uno entre la información enumerada en las diferentes columnas. Por ejemplo, la conducta mencionada en primer lugar no debe corresponderse con la primera reacción emocional o con la primera consecuencia enumerada, y así sucesivamente.

Comportamientos Inesperados	Cómo hace que se sientan otras personas	Consecuencias que experimentas	Cómo te sientes respecto de ti mismo
• Enviar mensajes de texto durante las horas de clase. • Enviar mensajes a la misma persona constantemente aunque no haya respondido. (Están indirectamente tratando de decirte que no quieren comunicarse contigo por mensajes de texto.) • Repetir la misma pregunta en todos los mensajes. • Enviar mensajes a la madrugada cuando no estás seguro de los hábitos de sueño de la otra persona. • Enviar mensajes de texto a tus amigos durante cenas familiares.	• Los maestros se sienten enojados o frustrados • Molestas • Irritadas • Preocupadas por tus intenciones • Furiosas	• Palabras y caras de enojo de los maestros. • Cara de enojo al cruzarte con la persona a la que le enviaste demasiados mensajes de texto. • La persona puede ignorarte. • La gente puede hablar mal de ti con otras personas, o pueden decir que estás acosándolos o persiguiéndolos. • Recibes respuestas enojadas a tus mensajes. • La gente ni siquiera te responde tus mensajes.	• Triste • Estresado • Furioso • Excluido • Rechazado

ANNEX 5. Projecte Educatiu de Centre (PEC) de l'Escola Bellaire (veure a 4.1 Escola d'Educació Especial i Centre Terapèutic Fundació Bellaire)

FUNDACIÓ BELLAIRE

Escola i Centre Terapèutic

PROJECTE EDUCATIU

ÍNDEX:

- I. INTRODUCCIÓ.
- II. ANÀLISI DEL CONTEXT.
- III. PLANTEJAMENT INSTITUCIONAL.
 - 1. Identitat i caràcter propi.
- IV. PRIORITATS I PLANTEJAMENTS EDUCATIUS.
 - 1. Prioritats d'actuació i objectius educatius i terapèutics.
 - 2. El projecte lingüístic.
- V. PRINCIPIS I CRITERIS BÀSICS QUE CARACTERITZEN EL CENTRE.
 - 1. Concreció i desenvolupament del currículum.
 - 1.1. Criteris d'organització pedagògica.
 - 1.2. Projecte curricular.
 - 1.3. Estratègies curriculars i metodològiques prioritàries.
 - 1.4. Avaluació i promoció de l'alumnat.
 - 2. Procediments d'inclusió educativa.
 - 3. Valors i objectius que regeixen l'aprenentatge de la convivència.
 - 4. Orientació i tutoria.
- VI. LA PARTICIPACIÓ.
 - 1. Mecanismes de participació.
- VII. TREBALL EN XARXA, PROJECCIÓ EXTERNA I ATENCIÓ A L'USUARI.
 - 1. Relació amb les famílies.
 - 2. Relació amb la xarxa de salut.
 - 3. Relació amb la xarxa de benestar social.
 - 4. Relació amb altres serveis de la xarxa educativa.
 - 5. Relació amb altres centres escolars.
- VIII. L'AVALUACIÓ INTERNA.
 - 1. Indicadors de progrés
 - 1.1. De context
 - 1.2. De processos
 - 1.3. De recursos
 - 1.4. De resultats
 - 2. Elaboració, renovació i actualització del PEC i dels altres documents vinculats.
 - 2.1. Documents encarregats de desplegar i de concretar el PEC
- IX. ANNEXOS.
 - 1. Carta de compromís educatiu.

I. INTRODUCCIÓ.

I. INTRODUCCIÓ:

L'Escola Bellaire és una Escola d'Educació Especial concertada amb el Departament d'Ensenyament des del curs 1983-84. Es tracta d'un centre específic que dona resposta a les necessitats educatives i terapèutiques d'infants i adolescents entre els 5 i 21 anys amb trastorns de l'espectre autista (TEA).

Entenem la institució com una escola però també com una institució terapèutica on tots els espais, persones i activitats estan preparades i dissenyades per acollir l'infant i l'adolescent, i donar resposta a les necessitats de suport en les diferents àrees. Essent aquest el tret diferencial més important que caracteritza l'escola.

L'alumnat escolaritzat a l'escola té necessitats de suports específiques en diferents àrees i en diferents graus d'intensitat. Mitjançant els suports, es tracta de reduir la distància que hi ha entre les seves capacitats i les exigències del seu entorn familiar, social i escolar. De tal manera que els ha de permetre funcionar i participar en les diferents activitats de la seva vida quotidiana.

A nivell d'aprenentatge, l'alumnat escolaritzat a l'escola per les seves particularitats de processament i funcionament cognitiu i psicològic també requereixen d'adaptacions per accedir als continguts escolars. Així com ampliacions del currículum base per donar resposta a totes les necessitats que presenten.

El Projecte Educatiu de l'escola Bellaire (PEC) representa el marc de funcionament del centre. En aquest es recullen els plantejaments educatius de caràcter general i les intencions i actuacions assumides per la comunitat educativa.

II. ANÀLISI DEL CONTEXT.

II. ANÀLISI DEL CONTEXT.

L'Escola d'Educació Especial Bellaire està ubicada a Bellaterra, i s'hi pot arribar amb transport públic (FGC). Bellaterra és una zona residencial vinculada a Cerdanyola, pròxima a zones boscoses.

En l'entorn pròxim de l'escola hi ha altres centres de diferents etapes educatives. El centre de més proximitat és l'escola concertada de primària i secundària Ramon Fuster. Dins la mateixa àrea es troben llars d'infants, escoles, instituts i la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB).

Pel que fa a les característiques socioeconòmiques, la població que viu a la zona residencial de Bellaterra majoritàriament és de nivell socioeconòmic mitjà-alt. En els últims anys, s'han anat obrint diferents serveis pròxims a l'escola com ara un supermercat, una farmàcia, un banc, entre d'altres, però Bellaterra és bàsicament una zona residencial.

Val a dir que l'escola Bellaire és centre referent per tota la zona del Vallès Occidental. Per aquesta raó, l'alumnat procedeix de diferents poblacions de la zona d'influència. L'alumnat de l'escola, tot i tenir tots un diagnòstic de TEA, és heterogeni tant en relació al grau d'autisme o els suports requerits, com en quant a la realitat socioeconòmica i cultural de la que procedeix.

L'equip de professionals és un dels factors que fan de l'escola Bellaire un centre específic i de referència. Comptem amb professionals altament formats i especialitzats en educació especial, psicopedagogia, psicologia, logopèdia, entre d'altres. Aquesta diversitat de coneixements, necessaris per atendre l'alumnat, creiem que és un dels punts forts de l'escola. Bellaire està format, majoritàriament, per un equip de professionals joves i, essent un avantatge pel que suposa de renovació, energia, motivació i anhel per la investigació; alhora és també un repte. Especialment perquè cal anar fent accions tant per consolidar l'equip com per projectar i assegurar-ne el seu futur.

És necessari tenir en compte tant el context extern com l'intern – és a di, la nostra realitat- per tal de plantejar diferents projectes que siguin rellevants per a l'educació de l'alumnat que atenem. Per una banda, el gaudir d'unes noves infraestructures i d'aquest entorn natural privilegiat ens permet realitzar activitats significatives tant en el centre com a l'aire lliure. Per altra banda, el fet de disposar d'unes bones comunicacions amb transport públic ens permet realitzar activitats en comunitat i crear xarxes socials. Finalment, el fet de tenir altres centres educatius pròxims és una oportunitat de futur per anar establint relacions amb ells, com ara les escolaritzacions compartides o altres complicitats.

III. PLANTEJAMENT INSTITUCIONAL.

1. Identitat i caràcter propi.

III. PLANTEJAMENT INSTITUCIONAL

La Fundació Bellaire, titular de l'Escola d'educació especial Bellaire, es va crear el 7 de juliol de 2009 per transformació de l'associació GEPI i està inscrita en el Registre de Fundacions amb el número 2598. És una entitat sense afany de lucre i d'iniciativa social que té com a finalitat l'atenció i investigació en el camp de l'autisme en la infància i l'adolescència. Promou projectes educatius i serveis, l'estudi i la recerca, així com l'educació i tractament de les persones amb TEA. Tanmateix, dona suport, acompanyament i atenció especialitzada a les famílies per contribuir en el seu benestar i la millora de la qualitat de vida familiar. Per últim, es treballa per a la inclusió de les persones afectades i la sensibilització social.

L'Escola i Centre Terapèutic Bellaire és un servei de la Fundació Bellaire que dona resposta a les necessitats globals dels infants i adolescents afectats de TEA intervenint tant a nivell pedagògic com a nivell terapèutic i social. En l'apartat següent es descriuen quins són els principis institucionals que acompanyen la pràctica educativa que s'hi duu a terme.

1. Identitat i caràcter propi.

Escola per a la vida

Bellaire es defineix com una escola per a la vida i per la inclusió. Una escola que entén l'educació com un procés integral de la persona. Que educa en el respecte, la comprensió i la solidaritat. Que ensenya a ser tolerant amb un mateix i amb els altres, a acceptar i respectar la diferència i la diversitat.

Respecte

La consideració per a cada persona, pel seu ritme dins l'espai i el temps, la voluntat de donar respostes a les seves necessitats és el que ens guia en la nostra feina diària. La intervenció la fem mitjançant aquestes dues eines: l'educació terapèutica i l'ajustament personal.

Inclusió

És des d'aquesta premissa que l'escola facilita el desenvolupament d'aprenentatges conceptuals, procedimentals i actitudinals que alhora possibiliten el progrés individual i posa especial èmfasi en la integració de cada alumne dins un grup escolar i, quan ja és possible, es treballa per aconseguir el retorn i la inclusió dins els grups socials més amplis, ja siguin escolars, d'oci i/o laborals.

Catalanitat

L'Escola Bellaire té com a llengua vehicular i de comunicació formal el català, però té una gran capacitat d'adaptació en utilitzar el castellà per superar els entrebancs que el trastorn autista pot afegir a la comunicació i relació amb els infants o joves. En aquest sentit, donades les característiques de cada infant, la llengua d'aprenentatge - en els inicis de l'escolarització - serà la materna, sempre i quan això sigui possible i necessari.

Laïcitat

Bellaire és una escola laica i respectuosa amb totes les religions, creences i formes de pensar. En aquest ambient tolerant, receptiu i de respecte per la persona no hi caben actituds sectàries o adoctrinadores.

Valors democràtics

Bellaire fa seus els valors democràtics establerts en la Constitució i l'Estatut i el respecte pels Drets Humans. Estem convençuts que la diversitat cultural, social i ètnica és un fet enriquidor i no discriminador dins la nostra societat plural.

Psicologia i Pedagogia

Les necessitats dels nostres alumnes fan necessari un treball conjunt de les dues disciplines, un eix vertebrador inseparable que uneix el treball terapèutic amb l'educatiu i escolar.

IV. PRIORITATS I PLANTEJAMENTS EDUCATIUS.

1. Prioritats d'actuació i objectius educatius i terapèutics.
2. El projecte lingüístic.

IV. PRIORITATS I PLANTEJAMENTS EDUCATIUS.

1. Prioritats d'actuació i objectius educatius i terapèutics.

Els objectius de l'escola Bellaire, com a centre educatiu, tant en la seva vessant escolar com en la terapèutica, són els següents:

Àmbit d'educació terapèutica:

- Potenciar les capacitats més sanes i conservades del nen/a.
 - Incrementar la inclusió social de l'alumnat del centre.
- Donar suport a totes les famílies o tutors legals en relació a l'atenció dels seus fills.
- Confeccionar una línia de treball homogènia i consensuada, coordinant l'equip de tutors, educadors i especialistes que faciliti la interacció amb el nen/a i el seu progrés tant escolar com terapèutic.
 - Revisar el projecte curricular de centre (PCC) d'acord a la població atesa.
- Establir mecanismes de coordinació interns que repercuteixin positivament en l'equip de professionals.
 - Mantenir les coordinacions clíniques i pedagògiques periòdiques.
 - Crear i mantenir el treball per comissions.
 - Donar espai en l'horari no lectiu dins del centre per fer coordinacions intergrupals.
 - Planificar l'entrega dels documents tant terapèutics com pedagògics (Pla terapèutic, P.I., programacions d'aula, etc.).
- Afavorir i prioritzar l'ensenyament d'aprenentatges funcionals que facilitin l'adquisició de l'autonomia personal.
 - Potenciar l'elaboració de programacions d'aula lligades a continguts vivencials, estructurats i funcionals.
 - Donar eines de suport a la tasca educativa a l'equip de docents.
- Oferir un servei educatiu personalitzat als infants i adolescents.
 - Revisió i millora constant dels Programes Individualitzats.
 - Implementar programes que donin resposta a les diverses necessitats de suport de l'alumnat (exemple: suports en la comunicació, suports en l'autonomia...).

Àmbit de gestió i govern

- Mantenir i millorar les relacions amb tota la comunitat educativa.
- Fomentar la formació continuada en l'equip de professionals amb l'objectiu d'incrementar la comprensió del TEA i la intervenció educativa dins l'àmbit escolar.
 - Oferir supervisions clíniques.

- Oferir formació complementària.
- Cohesionar l'equip de professionals del centre.
 - Dissenyar horaris lectius de tal manera que els professionals comparteixin grup i col·laborin per intercanviar visions que enriqueiran la nostra tasca educativa.
- Col·laborar amb altres centres i serveis.
 - Col·laborar amb altres serveis on participa l'alumnat (centres específics de psicomotricitat o llenguatge; activitats extraescolars: esportives, culturals, etc.).
 - Col·laborar amb la xarxa d'atenció general (salut, serveis socials, comissions de treball).

Àmbit de gestió i recursos

- Optimitzar els recursos del centre. I en la mesura del possible, realitzar accions per aconseguir-ne més.

2. El projecte lingüístic.

L'Escola d'Educació Especial Bellaire atén a alumnat amb necessitats educatives específiques de suport generalitzat. Comptem amb una població molt heterogènia en quant al nivell de suports que necessiten tant a nivell general com específicament en les diferents àrees. L'àrea de comunicació i llenguatge és una de les més importants segons el projecte educatiu de l'escola.

Context sociolingüístic.

En relació a l'alumnat, segons els principis que regeixen l'activitat educativa del centre, plantejem propostes educatives que cobreixen les necessitats en diferents àrees de cada un dels alumnes. Específicament, hi ha alumnat que fa ús de sistemes alternatius i augmentatius de la comunicació (SAAC), altres que fan ús de la llengua oral però de manera idiosincràtica, i finalment un últim grup d'alumnat que té capacitat d'utilitzar la llengua oral de manera ajustada. Tanmateix, l'alumnat prové de famílies o bé que utilitzen la llengua catalana o castellana com a llengua vehicular en el context familiar.

La llengua catalana: llengua vehicular i d'aprenentatge.

Tot i partir de l'atenció a la diversitat, la llengua vehicular pels aprenentatges del centre educatiu Bellaire és el català i la major part de materials didàctics s'elaboren en aquesta llengua.

Si bé, al comptar amb diferents realitats segons el tipus d'adaptacions que cada grup i alumne/a necessita, en ocasions, la llengua castellana passa a ser la llengua vehicular. Especialment en aquelles situacions que l'alumne té dificultats en la comprensió del llenguatge i cal plantejar una intervenció global on la llengua del context familiar i la llengua del context escolar siguin la mateixa. Malgrat això, es té en compte d'anar incorporant de manera progressiva l'ús de la llengua catalana i oferir així a l'alumne el major nombre de recursos lingüístics possibles.

De totes maneres, es parteix d'una avaluació inicial per detectar quines són les necessitats lingüístiques de l'alumnat. En el cas de l'alumnat que s'incorpora de nou al centre escolar, aquesta avaluació es realitza per mitjà d'entrevistes amb el professorat del centre de procedència i amb un període inicial d'observació on detectem quines són les competències que ja té adquirides. A partir d'aquest moment es planteja el pla d'intervenció. En el cas d'alumnat que ja està al centre, però que es fa un traspàs amb un altre tutor, l'avaluació es fa a través de les avaluacions i informes anteriors.

Sistemes alternatius i augmentatius de la comunicació (SAAC).

Segons la nostra realitat i les necessitats de l'alumnat, se'ns fa imprescindible treballar per a que l'alumnat pugui anar adquirint l'ús d'estratègies comunicatives adequades a les diferents situacions, així com que augmenti la comprensió del món social i de les interaccions que s'hi donen. Per això, moltes vegades, l'aprenentatge de la llengua ha d'anar acompanyat d'altres suports visuals que facilitin els processos d'ensenyament i aprenentatge. Aquests suports s'adapten a la particularitat de cada infant en funció de les seves necessitats de suport.

Organització i gestió.

Respecte al tractament de la llengua al centre, totes les comunicacions que es realitzen a les famílies es fan en català, així com amb altres professionals externs d'altres serveis públics. A nivell intern, aquesta també és la nostra llengua vehicular, ja que tots els documents que s'elaboren es realitzen en català.

V. PRINCIPIS I CRITERIS BÀSICS QUE CARACTERITZEN EL CENTRE.

1. Concreció i desenvolupament del currículum.
 - 1.1. Criteris d'organització pedagògica.
 - 1.2. Projecte curricular.
 - 1.3. Estratègies curriculars i metodològiques prioritàries.
 - 1.4. Avaluació i promoció de l'alumnat.
2. Procediments d'inclusió educativa.
3. Valors i objectius que regeixen l'aprenentatge de la convivència.
4. Orientació i tutoria.

V. PRINCIPIS I CRITERIS BÀSICS QUE CARACTERITZEN EL CENTRE.

1. Concreció i desenvolupament del currículum.

1.1. Criteris d'organització pedagògica.

L'Escola Bellaire té 6 unitats autoritzades. Cada unitat és molt diferent de l'altra i estan formades per alumnat que presenta uns estils d'aprenentatge i unes necessitats de suport similars. Es pot donar el cas que hi hagi alumnes que no compleixin els criteris d'agrupació, en aquest cas s'estima la possibilitat de desdoblar grups i/o donar atenció més individualitzada amb l'ajuda dels educadors.

Els criteris que seguim a l'hora d'agrupar a l'alumnat són els següents:

- Tipus de TEA i comorbiditat
- L'edat
- Un perfil cognitiu similar.
- Un estil i nivell de comunicació similar
- Presentar unes necessitats de suport semblants.
- Que hi hagi una plaça al grup on seria pertinent l'agrupació.

1.2. Projecte curricular.

Els i les alumnes que assisteixen a l'escola estan diagnosticats de TEA i tenen necessitats de suports en àrees específiques d'acord al funcionament com a alumnes dins d'aquest espectre. Tot i aquestes necessitats comunes en diferents àrees, la graduació d'aquestes pot arribar a ser molt diversa i per tant la intensitat dels suports variarà substancialment d'un alumne a un altre. Per aquesta raó la resposta curricular serà personalitzada i dependrà de les necessitats detectades, capacitats i competències que presenti l'alumne/a.

El currículum ordinari serà el referent per a personalitzar l'aprenentatge i buscarem apropar-nos-hi tant com sigui possible. Tanmateix, sabem que els nostres alumnes necessiten ampliar i reforçar aprenentatges en determinades àrees específiques. Aquestes àrees seran transversals i caldrà treballar-les sigui quina sigui la resposta curricular que segueix l'alumne:

- Àrea de comunicació i llenguatge.
- Àrea de flexibilitat i conducta.
- Àrea social i afectiva.
- Intervenció en l'autonomia.
- Activitats d'oci.
- Intervenció psicopedagògica o ocupacional.

Amb tot això, a trets generals, comptem amb les següents propostes curriculars:

- **Adaptacions del currículum base:** les adaptacions que s'apliquen no són significatives i segueixen en gran mesura el currículum base. Tanmateix, s'incorporen aquells continguts i competències necessàries per tal de que l'alumnat amb TEA pugi comprendre el món que els envolta i poder establir així relacions. Cal tenir present que són pocs i han estat pocs els alumnes que han seguit aquesta via al llarg de la història del centre.
- **Adaptacions significatives del currículum base:** tot i partir del currículum base en quant a seqüència dels continguts, és habitual que els continguts que es seleccionen formin part d'una altra etapa educativa. Per tant, hi ha adaptacions significatives en la selecció dels objectius, els continguts, la metodologia i els criteris d'avaluació.
- **Grups funcionals** que segueixen un currículum amb adaptacions molt significatives. L'alumnat que té aquesta resposta educativa presenta necessitats intenses de suport generalitzat en moltes àrees. Es prioritza el treball d'aquelles àrees que a la llarga incidiran més en la millora de la seva qualitat de vida i en l'adquisició d'habilitats adaptatives.

1.3. Estratègies curriculars i metodològiques prioritàries:

Activitats funcionals i significatives.

A l'Escola Bellaire apostem per una educació que promogui que l'alumnat sigui capaç d'atribuir sentit i significat, quan això és possible, a les activitats que desenvolupa. En el nostre context això és imprescindible degut a les necessitats de suport en la generalització dels aprenentatges.

Un altre aspecte que considerem rellevant és treballar des de la motivació, ja que moltes vegades l'alumnat presenta interessos restringits que repercuteixen substancialment en com aprenen. És més, l'alumnat amb TEA sol presentar un ritme d'aprenentatge més lent que els infants neurotípics i sol ser necessari realitzar diverses repeticions per tal que l'alumnat interioritzi els aprenentatges. Lligat a aquest fet, és important que les activitats estiguin pensades per afavorir l'autonomia. Per tant, serà imprescindible treballar competències i continguts a través d'activitats funcionals i significatives per a ells en totes les àrees, ja siguin curriculars o no.

Tallers

No només l'escolaritat en el seu format més curricular forma part de les activitats del centre. També comptem amb tallers adequats a les capacitats i als diferents moments evolutius dels infants que reforcen els aprenentatges. Es desenvolupen tallers d'hort i jardineria, art, fusteria, marqueteria, cuina, informàtica, música, psicomotricitat, activitats multisensorials, jocs motrius, joc simbòlic, entre d'altres.

Aquesta metodologia de treball ens és útil, per una banda, per aquells alumnes que rebutgen l'aprenentatge més clàssic de paper i llapis. En aquests casos, aquesta és una altra via per treballar continguts des d'una altra perspectiva que ens permeti potenciar la generalització dels aprenentatges en diferents moments i contextos. Pels alumnes que igualment accepten llibres i exercicis escrits, el taller són un complement molt útil.

Les activitats fora del centre

Igualment importants són les activitats i/o sortides que, amb caire lúdic, cultural, esportiu o de coneixement de l'entorn, es fan de manera periòdica per tal de treballar la seva autonomia personal, la socialització i la inclusió social. En totes elles es persegueixen uns objectius prèviament dissenyats per cada grup i per cada alumne.

L'educació interactiva: Tauletes digitals i altres tecnologies

La incorporació i utilització d'eines interactives ha modificat i potenciat el treball educatiu i terapèutic en tots els grups de la institució. L'ús de tauletes digitals i altres tecnologies proporciona una nova metodologia d'intervenció i la possibilitat de personalitzar i adaptar encara més la intervenció que es realitza. Aquesta és una eina que ens permet, no només potenciar la motivació i l'interès per aprendre, sinó que seguir treballant els continguts mitjançant diferents maneres de representació.

Les eines tecnològiques són usades diàriament pels nostres alumnes, dins i fora del centre, i, sovint, per les seves pròpies característiques de immediatesa, d'informació visual, rapidesa..., motiven la participació i l'acció dels nois i noies. Utilitzant aquesta motivació, dissenyem per a cada grup, o en ocasions, per a cada alumne, activitats per al treball de l'autonomia, l'autogestió, la comunicació, l'aprenentatge, la interacció amb els altres, o la regulació de la conducta.

El treball de la conducta

Molts dels infants i adolescents que atenem al centre presenten trastorns greus de la conducta, ja sigui com a trastorn associat al TEA o com un desajust propi del TEA. El treball de la conducta es fa, doncs, imprescindible com a part del treball educatiu que fem a la institució per millorar la qualitat de vida de la persona afectada com la convivència en el centre i en el entorn familiar i social.

L'objectiu que perseguim és observar i analitzar amb rigor els problemes o desajustos en la conducta social dels nostres alumnes, poder trobar la funcionalitat d'aquestes conductes i oferir eines als infants i adolescents per a què puguin transformar-les en conductes adaptatives i beneficioses per a ells i per el seu entorn. D'acord amb les necessitats de cada alumne es decideix quina metodologia s'aplica per donar resposta a aquestes necessitats.

El treball de les habilitats comunicatives de tot l'alumnat

D'acord a la població atesa, a l'escola es fa imprescindible situar el treball de la comunicació en un dels eixos centrals a seguir. Aquesta és una de les àrees on l'alumnat amb TEA té més necessitats de suport. Aquestes habilitats, en molts casos, no les adquireixen de manera espontània com l'alumnat amb desenvolupament normatiu i, per això, en el cas de l'alumnat amb TEA, cal dissenyar propostes educatives que explicitin tots els aspectes de l'acte comunicatiu.

L'alumnat que assisteix a l'escola presenta diversitat d'habilitats i per tant té necessitats molt diferents. Tot i això, el treball de la comunicació i el llenguatge és un eix comú en tots els grups i es considera el treball d'aquestes habilitats imprescindible per oferir-los una millor autonomia i oportunitats de participar i comprendre l'entorn.

1.4. Avaluació i promoció de l'alumnat

En línies generals, l'avaluació formarà part del mateix procés d'ensenyament i aprenentatge, de manera que en la majoria de casos no es diferenciarà aquest procés del propi aprenentatge. La metodologia, els instruments i criteris d'avaluació es concretaran a través de les programacions d'aula i a través dels plans educatius individualitzats (a partir d'ara Pi). En tot moment es tindrà en compte la idiosincràsia de l'alumne/a.

A nivell d'organització de centre, es realitzen sessions d'avaluació a final de cada trimestre on es posaran les notes o es farà una breu descripció qualitativa de l'evolució d'acord al seguiment, les programacions d'aula i els objectius plantejats a cada Pi.

2. Procediments d'inclusió educativa.

La inclusió educativa i social de l'alumnat del centre és una prioritat. Apostem per la personalització dels aprenentatges amb l'objectiu de donar resposta a les necessitats globals de tots els i les alumnes de l'escola independentment de la seva condició. Per fer constància d'això i d'acord a l'article 6.3 de l'Ordre EDU/295/2008, tot l'alumnat de l'escola compta amb un Pi on s'especifiquen totes les mesures i suports necessaris. Els plans individualitzats complementen les programacions d'aula, les quals ja han estat especialment dissenyades per tal de que s'ajustin a les necessitats de cada grup classe. Així mateix, en certs grups, hi ha la possibilitat de que intervinguin dos professors a un mateix grup classe. D'aquesta manera assegurem una atenció més personalitzada.

Un altre dels procediments que contribueix a la inclusió educativa és l'acollida tant de l'alumnat com de les seves famílies. Quant l'alumnat s'incorpora de nou al centre es posen en marxa les mesures d'acollida previstes per tal de que conegui el funcionament i la cultura de centre. Per una banda, es faran reunions amb les famílies per començar a teixir una relació positiva de confiança i cooperació. Tanmateix, aquest seguiment acurat del progrés dels i les alumnes seguirà al llarg de tota l'escolarització a l'escola.

En relació a la inclusió educativa vinculada a altres centres, destaquem que en aquests moments tenim un alumne que fa compartida amb un altre centre escolar. S'intentarà, com ja s'ha vingut fent fins ara, que segueixin havent alumnes que puguin tenir aquesta proposta d'escolarització, sempre i quan sigui possible i sigui favorable per l'alumne/a en qüestió.

Finalment, en quant a la relació amb altres centres educatius, gràcies a l'estreta relació i col·laboració amb la Fundació Collserola i gràcies a la situació estratègia del nostre centre escolar, esperem mantenir i engegar nous projectes amb altres centres i serveis educatius per tal de seguir treballant cap a una major inclusió socioeducativa dels nostres alumnes.

3. Valors i objectius que regeixen l'aprenentatge de la convivència.

Els valors i objectius per a l'aprenentatge de la convivència a l'escola Bellaire es concreten en el NOFC. Aquest document es pot trobar en un arxiu a part. En termes generals, els principis que l'inspiren són:

- Aprendre a gestionar els conflictes positivament.
- Desenvolupar estratègies comunicatives que reforcin l'expressió de les relacions socials i les dificultats que de vegades comporten.
- Desenvolupar estratègies d'interacció social.
- Ensenyar als alumnes a ser capaços d'incrementar el seu autocontrol en situacions difícils, i a aplicar el diàleg abans de qualsevol acció de violència.
- Promoure en la nostra comunitat educativa valors en pro de la convivència, la tolerància i l'acceptació a la diferència.
- Incrementar al centre un clima de benestar on tothom s'hi senti acceptat.
- Implicar a les famílies en el projecte, mostrant-los el diàleg i la resolució pacífica com a via per resoldre els conflictes.

4. Orientació i tutoria

Des de l'escola Bellaire, s'entén l'acció tutorial com el seguiment psicopedagògic i terapèutic que es fa a l'alumnat per tal de que desenvolupi al màxim les seves capacitats i habilitats adaptatives. En el nostre context es fa imprescindible treballar de manera paral·lela tant amb objectius terapèutics com educatius. Per aquesta raó considerem que l'acció tutorial es dona en els diferents àmbits en els que participa l'alumnat i que es fa un seguiment minuciós dels diferents contextos on participa l'alumne i on es desenvolupa. Aquest seguiment es concreta a través de l'acompanyament que fa el tutor/a tant a l'alumne/a durant gran part del dia i a través del seguiment a les famílies. En ocasions, també hi ha activitats de tutoria dissenyades en les programacions de grup on es treballen de manera intensiva continguts d'acord a les necessitats que presenten l'alumnat amb TEA.

Des del nostre punt de vista, l'acció tutorial pren molta importància a l'adolescència perquè aquesta etapa sol portar neguits tant a l'alumnat com a les seves famílies.

També és molt important en els moments pròxims a una transició, ja sigui al incorporar-se al context d'educació especial o quan l'alumne surt del centre per inserir-se al món laboral o per continuar la seva formació.

VI. LA PARTICIPACIÓ.

1. Mecanismes de participació.

VI. LA PARTICIPACIÓ.

A l'Escola Bellaire es considera la col·laboració i la participació de la comunitat escolar fonamental. Les famílies són un dels pilars bàsics de la nostra tasca educativa. Cal tenir en compte que la nostra població d'alumnes requereix de suports a molts nivells en tots els contextos on participen. Dit això, es fa evident que tant l'escola com el context familiar són els dos contextos privilegiats on plantejar les diferents accions. És per això que entenem la col·laboració amb les famílies imprescindible. Així mateix, tot el personal, docent o no docent, tenen sempre els canals de comunicació oberts. Es treballa, també, per potenciar la relació amb l'entorn i les entitats locals, així com les altres escoles pròximes al centre escolar.

1. Mecanismes de participació.

Per assegurar la participació i el bon funcionament del centre hi ha creats diferents òrgans i mecanismes de referència:

- Consell escolar.
- Direcció.
- Claustre de professorat i altres professionals tècnics.

Es pot trobar informació més detallada sobre les funcions de cada un dels òrgans i professionals al document de *Normes d'organització i funcionament del centre* (NOFC).

VII. PROJECCIÓ EXTERNA I ATENCIÓ A L'USUARI.

1. Relació amb les famílies.
2. Relació amb la xarxa de salut.
3. Relació amb la xarxa de benestar social.
4. Relació amb altres serveis de la xarxa educativa.
5. Relació amb altres centres escolars.

VII. PROJECCIÓ EXTERNA I ATENCIÓ A L'USUARI.

1. Relació amb les famílies.

La col·laboració i l'acompanyament a les famílies és fonamental. Tal i com s'ha esmentat, treballar amb una mateixa línia en els contextos naturals de desenvolupament és tota una oportunitat per assegurar el progrés de l'alumnat. No només això, sinó que des del centre es dona suport en les diferents situacions en les que es troben les famílies i en els diferents moments personals i/o evolutius que d'alguna manera també incideixen en l'alumne/a.

Aquesta col·laboració la vehicula el tutor/a de l'alumne/a mitjançant reunions freqüents. Tot i així, hi ha moments puntuals, i també en funció de la demanada, en els que es donarà suport des de la direcció d'escola. En cas que no es pugui oferir l'ajuda requerida des del centre, i si la família ho sol·licita, es facilitarà el contacte d'altres professionals externs.

2. Relació amb la xarxa de salut.

A l'escola la coordinació i el treball interdisciplinari és una tasca importantíssima que es porta fent des de fa anys i que hem vist que s'intensifica cada vegada més. És per això que es dedica temps i recursos humans a portar a terme aquestes coordinacions. La coordinació amb els diferents serveis recau sobre la Direcció de l'escola que, a part de ser gestora, és, també, tècnica (psicòloga clínica). A les reunions de coordinació, si s'escau, hi assisteixen també tutors i tutores o terapeutes institucionals. Amb qui més coordinacions s'estableixen és amb els CSMIJ (centres de salut mental infanto juvenil), els psiquiatres privats i altres especialistes de la medicina.

Tanmateix, s'ha iniciat una col·laboració més estreta amb l'Hospital de referència, el Parc Taulí de Sabadell. Un matí al mes assisteix a l'escola una psicòloga clínica d'aquest hospital i fa el seguiment de l'alumnat.

3. Relació amb la xarxa de Benestar Social.

De la mateixa manera, les coordinacions amb la xarxa de Benestar Social les porta a terme Direcció i, si s'escau, acompanyada dels tutors/es de l'alumne. Els serveis amb qui més coordinacions hi ha són: Serveis socials i Equips d'Atenció a la Infància i a

l'adolescència (EAIA); Centres Ocupacionals i Centres Especials de Treball; i finalment, el Centre d'Atenció a la Persona Discapacitat (CAD).

4. Relació amb altres serveis de la xarxa educativa.

Dins de la xarxa educativa hi ha col·laboració i coordinació amb: Inspecció, Equip assessorament i orientació psicopedagògic (EAP), el Servei Educatiu Específic en Trastorns del Desenvolupament i la Conducta (SEETDIC), amb altres centres d'educació especial, escoles ordinàries i finalment, universitats.

5. Relació amb altres centres escolars.

L'escola té l'objectiu de donar a conèixer a altres centres la tasca que desenvolupem. Per això, s'estableix una col·laboració estreta amb les escoles dels alumnes que fan escolaritat compartida. Entenem l'escola d'educació especial com aquell context específic que cal que doni suport a l'escola ordinària en aquells casos o situacions que ho necessiti. Per altra banda, es fan projectes de col·laboració amb les escoles de la Fundació Collserola.

VIII. L'AVUACIÓ INTERNA.

1. Indicadors de progrés

1.1.De context

1.2.De processos

1.3.De recursos

1.3.De resultats

2. Elaboració, renovació i actualització del pec i dels diferents documents annexats.

VIII. L'AVUACIÓ INTERNA.

En aquest apartat es presenten els indicadors que ens permeten avaluar el centre i el grau d'assoliment d'acord als objectius proposats. Els resultats de l'avaluació anual d'aquests indicadors es presenten a la memòria anual d'activitats.

1. Indicadors de progrés.

1.1. De context.

- Escolarització: es recull la preinscripció i la matrícula; així com l'ajustament de la demanda i l'oferta. Aquestes dades es reflecteixen a les dades estadístiques que recull el Departament d'Ensenyament.
- Identificació de l'alumnat: es recullen dades sobre la procedència de l'alumnat, el grau de discapacitat, les necessitats de suports específics, el curs normatiu que hauria de cursar, entre d'altres.
- Identificació del professorat: també es recull informació del professorat i la formació que té. Cal tenir en compte que al centre es treballa des de l'enfocament de l'educació terapèutica i per tant les trajectòries formatives del personal docent s'han d'ajustar per poder atendre a l'alumnat en la seva globalitat. Considerem prioritari que psicòlegs i mestres puguin intervenir directament a l'aula, ja que és una eina tant d'intervenció com d'avaluació. Per tant, des del centre és important fer un seguiment i tenir constància de la formació de tot el professorat.

1.2. De processos

- Acollida de l'alumnat nou: l'escola disposa d'un pla d'acollida dels infants i adolescents que s'incorporen de nou al centre. Es registren el nombre de reunions realitzades amb cada família en l'expedient de l'alumne.
- Activitats i sortides: en la memòria del Pla Anual queden recollides aquelles activitats complementàries i extraescolars que es realitzen a l'escola.
- Entrevistes de seguiment: Les entrevistes amb les famílies queden registrades a l'expedient de l'alumne.
- Reunions de consell escolar: La participació de les famílies es vehicula a través dels representants de mares i pares en el consell escolar. Aquestes reunions queden registrades a les actes.

- Acol·lida del personal novell: l'escola disposa d'un pla d'acollida del nou professorat per facilitar la seva adaptació i coneixement del centre. Tanmateix, se'ls hi faciliten els documents dels que disposa el centre per tal de que es facin una idea inicial del funcionament i l'organització. De manera paral·lela, es concerten entrevistes periòdicament amb direcció i altres professionals que puguin donar suport al període d'adaptació. Tant com és possible el nou professional entra a compartir grup amb un altre professional amb més trajectòria i experiència per tal de veure directament com aquest membre de l'equip amb experiència posa en pràctica les estratègies educatives a l'aula.

1.3. De recursos.

- Ingressos: Les aportacions de les diferents administracions (Ensenyament i Salut), de les famílies i donacions queden reflectides a la memòria econòmica i a l'auditoria.
- Despeses: Control de les despeses
- Resultats: Pèrdues i guanys
- Materials (Infraestructures, immobilitzat...)
- El patronat, com a màxim òrgan de govern, aprova el pressupost i aquest s'informa al Consell Escolar.
- El Consell Escolar aprova la rendició de comptes del fons provinent de l'administració educativa.

1.4. De resultats.

Els resultats del centre s'avaluen mitjançant dos procediments. Per una banda, segons el grau de satisfacció de la comunitat educativa: famílies i personal docent i tècnic. Per altra banda, segons la consecució dels objectius previstos en el projecte educatiu.

Segons el grau de satisfacció:

- De les famílies: Tenint en compte que a l'escola atenem al voltant de 40 alumnes, la relació amb les famílies és continuada, estreta i de confiança. L'avaluació del grau de satisfacció dels pares queda recollit en el registre de les reunions que es realitzen durant tot l'any i en el qüestionari de satisfacció de final de curs.
- En relació al professorat: tenen a disposició una caixa de suggeriments i queixes. Periòdicament es fa un recull de les seves opinions i se'n fa un buidatge i un retorn a tot l'equip. Tanmateix, es passa un breu qüestionari al finalitzar el curs per avaluar el grau de satisfacció de tots els professionals que treballen a l'escola.

Segons els objectius previstos:

Objectiu 1: Potenciar les capacitats més sanes i conservades del nen/a. Aquest objectiu s'avalua a través del seguiment que es fa de l'alumnat en les supervisions clíniques i les coordinacions. Hi ha diferents indicadors que ens serveixen per determinar si l'alumne/a progressa. N'és un exemple, la participació en activitats del seu entorn més proper.

Objectiu 2: Donar suport a totes les famílies en relació a l'atenció dels seus fills. L'indicador de progrés d'aquest objectiu és el percentatge de participació de les famílies en el centre, especialment en les reunions que s'acorden amb els tutors i tutores respectius i el grau de satisfacció que ens expressen.

Objectiu 3: Confeccionar una línia de treball homogènia i consensuada, coordinant l'equip de tutors/es, educadors/es i especialistes que faciliti la interacció amb el nen/a. L'indicador de progrés per a la consecució d'aquest objectiu és per una banda, el manteniment de les coordinacions pedagògiques i les supervisions clíniques. Per altra banda, és l'elaboració d'un projecte curricular adequat al nostre context.

Objectiu 4: Establir mecanismes de coordinació interns que repercuteixin positivament en l'equip de professionals. L'indicador de progrés d'aquest objectiu és el manteniment i valoració per part de l'equip de professionals dels instruments organitzatius que tenim al centre: supervisions clíniques, coordinacions intergrupals, treball per comissions. La valoració es fa a finals de curs i a través de reunions de claustre on es demana a l'equip la valoració respecte l'organització del curs, així com també a través del document de suggeriments i queixes.

Objectiu 5: Afavorir l'ensenyament d'aprenentatges que facilitin l'adquisició d'autonomia personal. L'indicador que utilitzem per aquest objectiu és el nombre de recursos i l'agilitat en poder-los oferir als professionals que afavoreixin el disseny d'activitats funcionals i significatives.

Objectiu 6: Oferir un servei educatiu personalitzat als infants i adolescents. Aquest objectiu s'avalua a través de l'anàlisi de com s'estan desenvolupant els programes individualitzats i analitzant si es precisen d'altres actuacions més intensives en les diferents àrees per donar resposta a les necessitats globals de l'alumnat al que atenem.

Objectiu 7: Mantenir i millorar les relacions amb tota la comunitat educativa. Els indicadors d'aquest objectiu estaran relacionats amb el grau de satisfacció que expressin les famílies, el consell escolar i el personal de serveis.

Objectiu 8: Fomentar la formació continuada en l'equip de professionals amb l'objectiu d'incrementar la comprensió del TEA. L'indicador d'aquest objectiu serà el recull del nombre d'activitats a les que participa el professorat, tant aquelles que ofereix el centre com aquelles que es fan a títol individual, així com l'adequació d'aquestes formacions al context laboral. Per tant, es recolliran les formacions següents: formació en el centre, supervisions clíniques, assessoraments específics, i formació reglada fora del centre.

Objectiu 9: Cohesionar l'equip de professionals del centre. Aquest objectiu s'avalua a partir del qüestionari que es passa a final de curs a tot l'equip.

Objectiu 10: Col·laborar amb altres centres i serveis. Es recolliran el nombre de coordinacions que es van realitzant al llarg dels anys amb els següents serveis, centres i organismes: aquells on assisteix l'alumnat (centres específics de psicomotricitat o llenguatge; terapeutes externs, esplais, activitats extraescolars: esportives, culturals, etc.); i aquells que formen part de la xarxa de serveis general (serveis socials, salut, comissions de treball, etc).

Objectiu 11: Optimitzar els recursos del centre i, en la mesura del possible, realitzar accions per aconseguir-ne més. Els indicadors d'aquests objectiu seran l'evolució de l'estat econòmic al llarg dels cursos.

2. Elaboració, renovació i actualització del PEC i dels altres documents vinculats.

2.1. Documents encarregats de desplegar i de concretar el PEC

Els documents que es despleguen a partir del present Projecte Educatiu són:

- Normes d'Organització i Funcionament de Centre (es pot trobar en un document a part)
- Carta de Compromís Educatiu (es pot trobar als annexos).
- Programació General de Centre (Es troba en un document a part).

El calendari d'actualització i revisió de la documentació de gestió del centre és el següent:

Document	2015 2016	2016 2017	2017 2018	2018 2019	Responsable	Aprovació
PEC	X			X	Direcció	Patronat
NOFC	X	X	X	X	Direcció	Patronat S'informa al C..E
PL	X			X	Direcció	Patronat
PGA	X	X	X	X	Direcció	S'informa al C.E
Memòria	X	X	X	X	Direcció amb la	S'informa al C.E

anual					col·laboració d'altres tècnics.	
-------	--	--	--	--	---------------------------------------	--

ANNEX 6. Memòria Anual de la Fundació Bellaire 2016

Escoltant-los... els empoderem

Memòria 2016

Que dona compliment a la clàusula addicional vint-i-sisena al conveni (codi 672727795) establert entre la Fundació Privada Bellaire i el S.C.S. (CatSalut)

ANNEX 7. Pauta d'avaluació de les competències i les habilitats adaptatives

ANNEX 8. Qüestionari per detectar les necessitats en relació a la creació d'un Programa per millorar les Habilitats Socials d'alumnes amb TEA a la Fundació Bellaire (veure a 4.1.5.1 Metodologia de treball)

HABILITATS SOCIALS I COMUNICATIVES D'ALUMNES AMB TEA

Aquest formulari té com a objectiu detectar les necessitats del centre educatiu Bellaire respecte a la millora de les habilitats socials i comunicatives dels seus alumnes amb TEA.

Els resultats obtinguts formaran part de l'anàlisi de detecció de necessitats del Treball Final de Màster titulat: "Programa de millora de les habilitats socials i comunicatives d'alumnes amb TEA" realitzat per l'alumna del Màster en Psicopedagogia Bàrbara Vives Saura.

El formulari no us portarà més de 5 minuts.

Moltes gràcies per la vostra col·laboració.

Quin paper tenen les habilitats socials i comunicatives en la programació individual dels teus alumnes?

- ☐ Imprescindible
- ☐ Bastant necessari
- ☐ Innecessari

Quines habilitats socials bàsiques treballes a l'aula? Enumera-les

La vostra resposta

Alhora de programar les sessions d'aprenentatge d'habilitats socials... Com valoraries els recursos que tens actualment a l'abast?

	0	1	2	
Insuficients	☐	☐	☐	Excel·lents

Quines estratègies psicopedagògiques utilitzes amb freqüència per treballar les habilitats socials a l'aula?

- ☐ Instruccions
- ☐ Guions socials
- ☐ Històries socials
- ☐ Dibuixos comunicatius
- ☐ Fitxes de comportament social
- ☐ Cartes de poders
- ☐ Mapa de contingències
- ☐ Autòpsies socials
- ☐ Cercles concèntrics
- ☐ Vídeo modelat
- ☐ Role-play
- ☐ Retroalimentació
- ☐ Reforçament
- ☐ Altres: _____

Quines estratègies creus que t'han donat millors resultats?
Marca màxim 3.

- ☐ Instruccions
- ☐ Guions socials
- ☐ Històries socials
- ☐ Dibuixos comunicatius
- ☐ Fitxes de comportament social
- ☐ Cartes de poders
- ☐ Mapa de contingències
- ☐ Autòpsies socials
- ☐ Cercles concèntrics

- ☐ Vídeo modelat
- ☐ Role-play
- ☐ Retroalimentació
- ☐ Reforçament
- ☐ Altres: _____

En el centre disposeu d'algun programa de millora d'habilitats socials específic per a alumnes amb TEA?

- ☐ NO
- ☐ SI
- ☐ Altres: _____

Com a docent creus necessari un programa que et pogués servir d'ajuda i orientació alhora de millorar les habilitats socials dels teus alumnes?

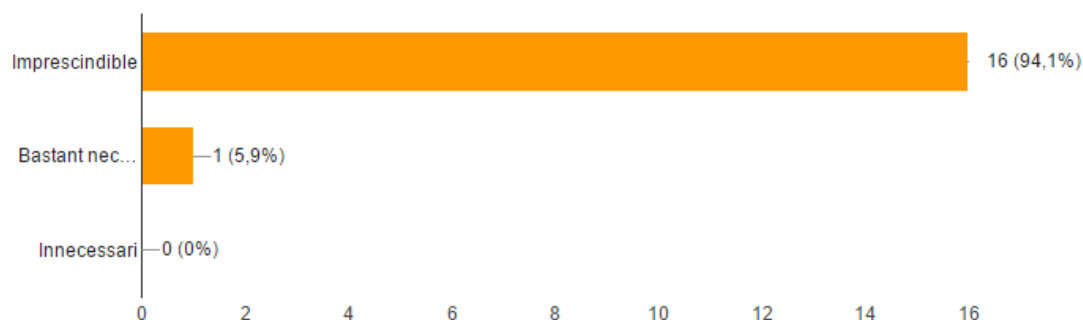
- ☐ Imprescindible
- ☐ Bastant necessari
- ☐ Poc necessari
- ☐ Innecessari

ENVIA

ANNEX 9. Resum de totes les respostes obtingudes del qüestionari (Google Formularis) (veure a 4.1.5.2 Avaluació de resultats)

Quin paper tenen les habilitats socials i comunicatives en la programació individual dels teus alumnes?

(17 respostes)

Quines habilitats socials bàsiques treballa a l'aula? Enumera-les (16 respostes)

Tot allò relacionat amb estratègies pragmàtiques i paralingüístiques (com regular el to de veu); ser capaç d'iniciar, mantenir i acabar converses; la comprensió de la interacció amb els altres; saber anticipar els senyals que ens envien els altres amb el llenguatge no verbal; resolució de problemes vinculats a les relacions.

1. Demanar coses amb educació
2. Establir conversa amb els iguals
3. Establir conversa diversificant temes
4. Expressió d'emocions
5. Treballar habilitats socials per establir amistats fora Bellaire

Dibuixos explicatius i demostratius, històries socials, guions socials, role-play, videos modelats.

SAAC, comprensió oral, comprensió escrita, expressió oral, expressió escrita

relacions interpersonals, autonomia

saludar, acomiadar-se, demanar permís, demanar ajuda, vull, no vull, m'agrada, no m'agrada.

Saludar-acomiadar, respectar torn de paraula i acceptar normes.

Torns, demandes, adequació del to de veu

screeps, videos, cerceles concentrics, role-play, històries socials, dibuixos...depèn del noi

conversacional, autoregulació, joc cooperatiu i resolució de problemes

Saludar-acomiar, respectar torn de paraula i acceptar normes.

Els diferents nivells d'habilitats socials del grup porten a treballar un ventall que va des de saludar en els casos més afectats a demanar educadament alguna cosa, pautes per tenir una conversa o fins i tot, reduir l'exigència de ser educat. Tots els aspectes d'habilitats mentalistes al nivell de cadascú.

Habilitats comunicatives i del maneig de les emocions

1. Expressar i identificar emocions
2. Reconèixer i actuar acord a les normes socials
3. Saber ser flexible davant de canvis i acceptar propostes dels altres
4. Resolució de conflictes o problemes
5. Acceptar error o crítica i aprendre d'ells
6. Autocontrol

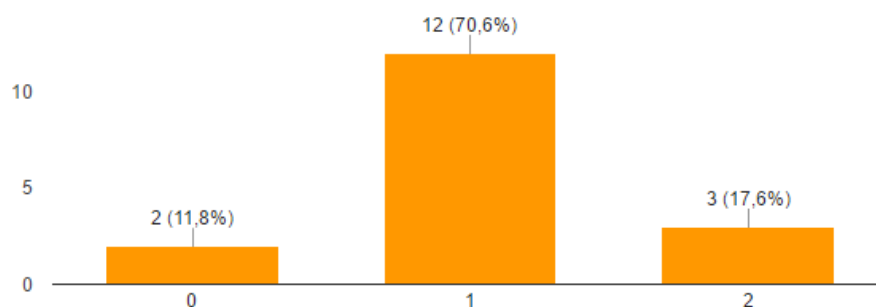
Saludar, comiat, fer demanda objecte / menjar, demanar ajuda.

Les relacions socials, saber gestionar les emocions per relacionar-se amb els altres. Treballar diferents respostes socialment adequades.

Autonomia, comunicació, higiene, regulació, relació....

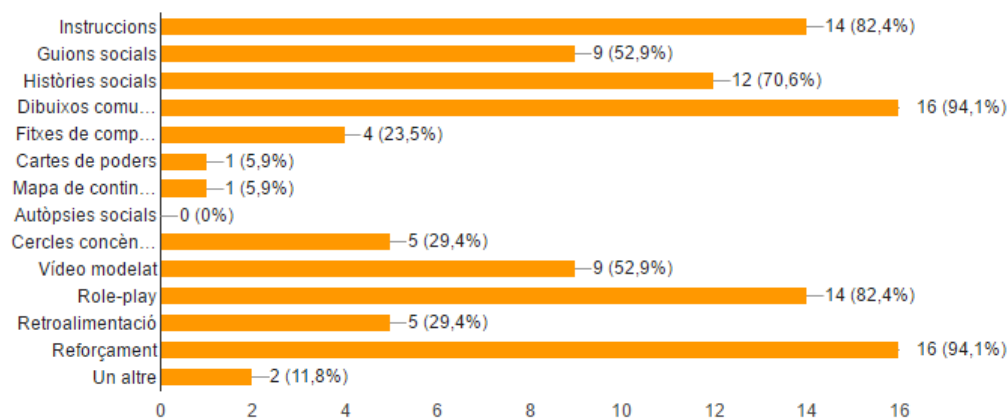
Alhora de programar les sessions d'aprenentatge d'habilitats socials... Com valoraries els recursos que tens actualment a l'abast?

(17 respostes)

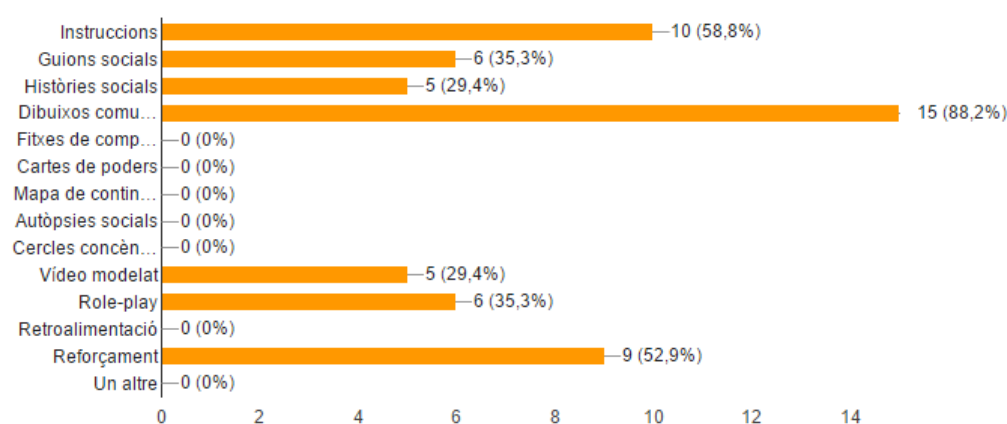
Quines estratègies psicopedagògiques utilitzes amb freqüència per treballar les habilitats socials a l'aula?

(17 respostes)

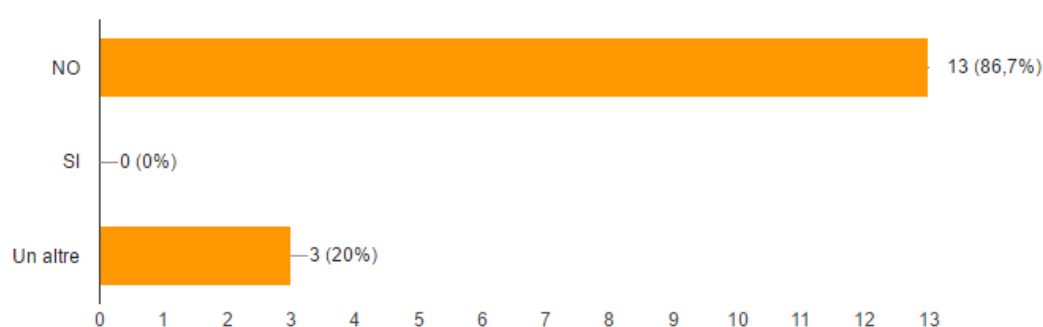
Quines estratègies creus que t'han donat millors resultats? Marca màxim 3.

(17 respostes)

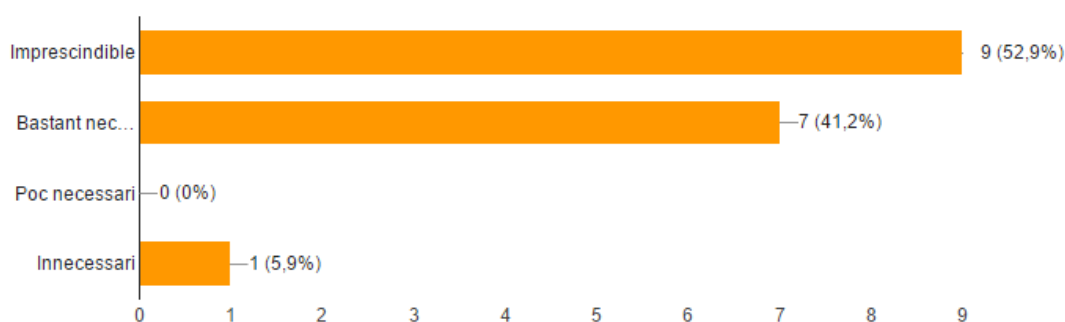
En el centre disposeu d'algun programa de millora d'habilitats socials específic per a alumnes amb TEA?

(15 respostes)

Com a docent creus necessari un programa que et pogués servir d'ajuda i orientació alhora de millorar les habilitats socials dels teus alumnes?

(17 respostes)

ANNEX 10. Entrenament en autoinstruccions, modelat i moldejament (veure a 5.2.2 Tècniques d'ensenyament – aprenentatge)

1. ENTRENAMENT EN AUTOINSTRUCCIONS

Segons Paula, I (2016) És una tècnica cognitiva de canvi de comportament en la qual es modifiquen autoverbalitzacions (internes o pensaments) que un subjecte realitza davant qualsevol tasca o problema, substituint-les per altres que, en general, són més útils per dur a terme la tasca "

- És una tècnica cognitiu – conductual que permet la modificació o substitució (per altres més adaptatives) de les autoverbalitzacions internes (pensaments) que la persona executa :

Abans (per ex., " Podré fer-ho")

Durant (per ex., " Ho estic fent bé ")

Després (per ex., " No ha estat tan difícil ")

Esperant-se que aquest canvi en el sistema cognitiu generi una modificació en la conducta manifesta de la persona

EL CONCEPTE D'AUTOINSTRUCCIONS:

Fa referència al llenguatge , al que " **un es diu a si mateix** "

Fa referència a les **cognicions en forma de llenguatge**. Aquestes cognicions es refereixen a les **verbalitzacions internes** que acompanyen la activitat de la persona

L'OBJECTIU DE L'ENTRENAMENT EN AUTOINSTRUCCIONS:

És que la persona introdueixi , inicialment, un canvi en les seves autoverbalitzacions perquè, finalment , es modifiqui la seva comportament manifest , és a dir, perquè :

1. Aconsegueixi **una millora en el seu nivell d'habilitat** en una tasca,
2. **Augmenti el nivell d'autocontrol** de la seva comportament
3. I **arribi a la solució** d'un problema

L'ENTRENAMENT EN AUTOINSTRUCCIONS PRETÉN:

- Entrenar les persones impulsives a autosuministrar-se ordres o autoinstruccions verbals internes.
- Reforçar les propietats de mediació del llenguatge intern de la persona per controlar la seva pròpia conducta verbalment
- Superar qualsevol possible " deficiència de mediació, producció i comprensió "
- Animar la persona a reforçar de manera apropiada el seu propi comportament

ASPECTES QUE DETERMINEN LA INFLUÈNCIA DE LES VERBALITZACIONS:

■ EDAT DE LA PERSONA

A menor edat falten mediadors verbals que l'ajudin a organitzar la tasca i crear seqüències d'acció adequades

■ LA DIFICULTAT DE LA TASCA

Les verbalitzacions es fan més patents en funció de la dificultat de la tasca, independentment de l'edat

■ LA QUALITAT DE LES AUTOINSTRUCCIONS

L'eficàcia en la tasca disminueix si les persones realitzen verbalitzacions el contingut indica incapacitat per a la tasca, distracció, etc.

FASES DE L'ENTRENAMENT EN AUTOINSTRUCCIONS

■ 1. MODELATGE COGNITIU

El model realitza la tasca en presència del alumnat, donant-se, en veu alta, instruccions concretes rellevants per a la tasca

■ 2. GUIA EXTERNA EXPRESSA

L'alumnat realitza la tasca mentre el model verbalitza en veu alta instruccions similars a les que va donar mentre realitzava la mateixa tasca, adaptant-les a l'execució concreta de l'alumnat

■ 3. AUTOGUIA EXPLÍCITA

L'alumnat realitza la tasca donant-se ell mateix en veu alta instruccions concretes similars a les que li donava el model

■ 4. AUTOGUIA EXPRESSA esvaïda

L'alumnat realitza la tasca donant-se ell mateix en veu baixa instruccions

■ 5. AUTOGUIA ENCOBERTA

L'alumnat realitza la tasca donant-se les instruccions concretes pertinents sense verbalitzar-les

PREGUNTES MÀGIQUES:

- 1. QUÈ HE DE FER?
- 2. QUINA ÉS LA MILLOR ALTERNATIVA?
- 3. DE QUANTES MANERES PUC FER-HO?
- 4. COM HO HE FET?

ENSEÑAR A
PENSAR

ENTRENAMIENTO EN AUTOINSTRUCCIONES
(LENGUAJE INTERNO)

PREGUNTAS MÁGICAS

PROCEDIMENT BÀSIC DE L'ENTRENAMENT EN

1. DEFINICIÓ DEL PROBLEMA: QUÈ HE DE
2. APROXIMACIÓ AL PROBLEMA: QUÈ EM DEMANEN QUE FACI?
3. FOCALITZACIÓ DE L'ATENCIÓ: HE EL QUE NECESSITO?
4. AUTOREFORÇ
5. VERBALITZACIONS PER FER FRONT ALS ERRORS
6. AUTOAVALUACIÓ
7. AUTOREFORÇ

1º Escuchar	
2º Pensar	
3º Decidir	
4º Seguir	
5º Revisar	
6º OK! Fue bien	

ENTRENAMIENTO EN
AUTOINSTRUCCIONES

Panel de Autoinstrucciones

TÉCNICA DE AUTOINSTRUCCIONES

Estoy ante un problema, tengo que...

PARARME

ATENDER

y

PENSAR

ANTES DE
CONTESTAR

- És convenient realitzar-lo en les **primeres hores del dia**:
 - S'eviten possibles distraccions degudes al cansament acumulat o les ganes de sortir del centre educatiu

- Podran aprofitar les oportunitats que tingui el alumnat al llarg de la jornada per a practicar les autoinstruccions
- És convenient que, quan es realitza en grup, s'inclogui el menys nombre possible d'alumnat (de 3 a 5 persones) per optimitzar l'efectivitat de les sessions
- L'enregistrament de l'alumnat facilita l'aprenentatge de l'entrenament en autoinstruccions en proporcionar retroalimentació sobre el treball realitzat

SUGGERIMENTS D'APLICACIÓ DEL ENTRENAMENT EN AUTOINSTRUCCIONS AMB NENS I NENES PETITS:

- Utilitzar activitats de joc en les primeres fases del entrenament per incrementar la motivació
- Treballar amb dos nens / es perquè puguin servir-se de models
- Respectar el ritme que té cada nen en elaborar i utilitzar les diferents autoinstruccions
- Procurar que el nen no memoritzi ni utilitzi mecànicament les autoinstruccions
- Quan es treballa amb tasques que generen ansietat o por, és important començar per les de menys intensitat
- Les aproximacions successives i el reforç positiu són de gran utilitat en l'entrenament

2. MOLDELAT

Segons Monjas, I (2004) el modelat és una de les tècniques fonamentals, bàsiques i de més àmplia utilització per a l'entrenament en HHSS. També rep el nom de *demonstració*. El procediment del modelat es basa en el mecanisme d'aprenentatge per observació o aprenentatge vicari i consisteix en exposar a l'alumne a un o varis models que exhibeixen les conductes que ha d'aprendre. En definitiva és la presentació d'exemples de com realitzar correctament l'aplicació de l'habilitat que es pretén que aprengui.

Hi han dos tipus de modelat útils per a la intervenció amb alumnes amb TEA: el **modelat de domini** i el **modelat d'afrontament**.

El **modelat de domini** consisteix en que el model mostra el comportament desitjat sense cap tipus d'error. En canvi, en el **modelat d'afrontament**, el model inicialment mostra ansietat o por. Mostra dificultats, comet errors, però persevera i gradualment ho supera i finalment arriba a exercir la conducta o habilitat desijada de forma correcta i competent. Mentre el model s'enfronta a les dificultats va verbalitzant els passos que va seguint fins a aconseguir-ho. De manera que no només es mostren els comportaments desitjats com passa en el modelat de domini sinó que a més a més, es mostren les cognicions d'afrontament.

M'agradaria especificar que en el cas de que el nostre alumne amb TEA sigui de baix funcionament recomano el modelat de domini, ja que se li dóna el model correcte des de l'inici per tal d'evitar confusions en les seqüències. El modelat d'afrontament es reserva per a alumnes amb menor afectació i que el fet de veure els errors que es comenten els hi pot servir d'aprenentatge.

3. MOLDEJAMENT

Segons Monjas, I (2004) aquesta estratègia consisteix en el reforçament diferencial de conductes cada vegada més semblants a la conducta final. Es reforcen les aproximacions successives a la conducta desitjada i/o els components de la resposta que reflecteixin milloria. Quan s'utilitza aquesta tècnica es comença pel reforç inicial de conductes que tenen alguna , encara que poca similitud amb la desitjada i gradualment es retira el reforçament de les conductes menys similars i es va reforçant les conductes més semblants i pròximes fins arribar a la conducta desitjada.

En molts casos els nostres alumnes necessitaran l'ajuda física per aprendre habilitats.

ANNEX 11. L'ensenyament estructurat (veure a 5.2.2 Tècniques d'ensenyament – aprenentatge)

L'ENSENYAMENT ESTRUCTURAT

Segons Paula, I (2016) és una forma d'adaptar la pràctica educativa a les diferents formes d'entendre, pensar i aprendre de persones amb TEA. L'Ensenyament estructurat està dissenyat pel tractament de les principals deficiències neurològiques en el TEA.

Les dificultats en:

1. LLENGUATGE RECEPTIU: És una característica important dels TEA a la que està dirigit l'ensenyament estructurat. Ja que molts alumnes no poden comprendre el llenguatge tan bé com ens imaginem i presenten dificultats en iniciar les respostes a les nostres instruccions verbals. Els problemes del llenguatge receptiu poden donar com a resultat una comprensió limitada de lo que semblen instruccions relativament simples.

2. COMUNICACIÓ EXPRESSIVA: Les dificultats en el llenguatge limiten les seves respostes o habilitats per expressar respostes simples. La comunicació expressiva requereix un grau d'iniciativa, organització i comprensió que sobrepassen les capacitats de producció dels alumnes amb TEA. Això genera frustració perquè no poden expressar necessitats de forma que els hi permeti als altres cobrir-les.

3. ATENCIÓ I MEMÒRIA: Encara que tinguin capacitat per recordar petits detalls durant llargs períodes de temps la seva **memòria de treball** o habilitats per processar diferents paquets d'informació simultàniament, normalment ant l'atenció com la memòria estan afectades.

Dificultats per prestar atenció a aspectes més rellevants de situacions o d'informació verbal que els arriba.

L'organització de materials com activitats en l'espai i el temps. Ja que ells processen amb major agilitat aquells materials o activitats amb els que ja estan familiaritzats en lloc dels nous i es trobaran més agust amb activitats i rutines que ja hagin realitzat.

4. LA RELACIÓ AMB ELS ALTRES: És un altre repte ja que no tenen la capacitat intuïtiva de captar les motivacions i comportaments dels altres. Les normes socials són un misteri per a ells. Això pot generar comportaments inapropiats per cridar l'atenció dels altres o l'abandonament social o la preferència per estar sol.

5. L'ESTIMULACIÓ SENSORIAL: És un gran distractor ja que poden reaccionar de manera exagerada a l'estimulació ambiental i tenir dificultats per a modular l'efecte del seu impacte. Els problemes de comportament són freqüentment resultat de al incapacitat per a desenvolupar-se davant d'aquests estímuls sensorials.

L'ensenyament estructurat facilita un sistema d'organització de l'aula i fa que els processos i estils d'ensenyança siguin més amigables per a les persones amb TEA. Ja que les expectatives es fan més concretes i clares. I estructura els programes educatius tenint en compte les habilitats, dificultats i interessos de les persones amb TEA.

L'ensenyament estructurat, posa èmfasi en comprendre i ajustar-se a les necessitats individuals utilitzant els punts forts de les persones amb TEA. Ja que el principal objectiu es:

Incrementar la **independència i control de les conductes** tenint en compte les habilitats cognitives, necessitats i interessos de les persones amb TEA i per lo tant adaptar l'ambient a les mateixes.

Els objectius quan utilitzem ensenyament estructurat són:

- Ajudar a entendre situacions
- Ajudar a que estiguin tranquils
- Ajudar a que aprenguin millor utilitzant el canal visual com a punt fort en lloc del canal auditiu.
- Ajudar-los a que siguin independents d'ajudes (suports) freqüents i a generalitzar lo après en noves situacions i amb gent nova.
- Redueix problemes de conducta i enfrenaments personals que poden sorgir per confusió i ansietat.

4 COMPONENTS DE L'ENSENYAMENT ESTRUCTURAT:

1. ESTRUCTURA FÍSICA DE L'ENTORN

Que permeti tenir un aula clara i manejable, s'han d'establir determinades àrees per a les activitats d'aprenentatge i crear límits molt clars i assegurar-se de que els materials siguin accessibles. Cal tenir en compte que els alumnes més capaços no caldrà que tinguin el mateix nivell d'estructuració.

Amb alumnes més petits caldrà tenir espais de:

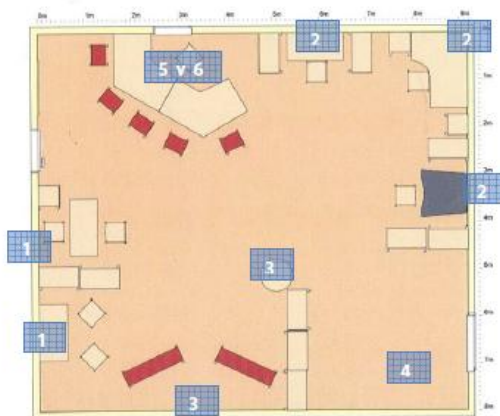
- Joc
- Treball individual
- Àrea de berenar
- Desenvolupament d'habilitats d'autonomia
- Un servei perquè aprenguin a anar sols al lavabo

Per alumnes més grans espais per a:

- Desenvolupar habilitats d'oci
- Treballar àrees vocacionals
- Desenvolupar habilitats domèstiques i d'independència
- Treball independent
- Treball un a un per habilitats acadèmiques
- Treball en grup

Ejemplo de estructura de aula: Las áreas que deben prepararse son:

1. Trabajo "Uno a uno"
2. Trabajo Independiente
3. Transición
4. Juego/ ocio : Motricidad gruesa / Sentado
5. Actividades de grupo
6. Área de comidas
7. Cuarto de baño /higiene/ vestirse
8. Otras áreas dependiendo del currículo (lavandería, oficina, etc.)

Conceptes essencials a tenir en compte alhora d'estructurar físicament un aula:

1. ESTABLIR LÍMITS FÍSICS I/O VISUALS CLARS: L'objectiu és dividir l'ambient amb sentit de tal forma que cada activitat estigui clarament associada a un espai físic específic.

2. MINIMITZAR DISTRACCIONS VISUALS I AUDITIVES: Ajudar al nen a centrar-se en el concepte principal i no en detalls irrelevants, també evitar sobrecàrrega sensorial.

ESTRUCTURACIÓ DE L'ENSENYAMENT UN –A –UN

Es desenvolupen activitats individuals amb l'adult orientades a proporcionar:

- Una rutina d'aprenentatge
- Un temps interpersonal professor- alumne
- Un setting (estructura) per a l'avaluació d'interessos, punts forts del nen progressos i necessitats.
- Un setting (estructura) per al desenvolupament d'habilitats (cognitives, acadèmiques, de comunicació, d'oci i per treballar conductes).

Es requereix:

1. Una ubicació específica

2. Ubicació de l'adult respecte l'estudiant

CARA A CARA: El més exigent, es requereix atenció i respondre a l'altre persona. S'utilitza per avaluació, comunicació i activitats socials.

UN AL COSTAT DE L'ALTRE: Menys exigent i facilita la imitació no es centra en l'atenció de l'adult sinó en els materials i les instruccions. S'utilitza per desenvolupar habilitats.

DARRERE: Menor presència de l'adult encara que es manté el control. Es maximitza la independència i la concentració en les activitats sense dependre d'ajudes

específiques.

A. Ús d'un sistema de treball: (què treballlo, quant treballlo, quan hauré acabat i què faig quan acabi?)

Per **alumnes concrets de nivell inicial**: l'objectiu del 1 a 1 és aprendre a utilitzar sistemes visuals, incloent un sistema de treball senzill INSTRUCCIONS VISUALS I SISTEMES DE COMUNICACIÓ.

Per alumnes distrets: necessiten veure què, quant, quan ha acabat i que passa després per poder estar tranquils i concentrats, atendre a inhibir els propis impulsos durant les sessions d'ensenyament.

Per alumnes molt ansiosos, rígids, d'alt nivell: utilitzar informació visual per a respondre a aquestes quatre preguntes fa que els estudiants es tranquil·litzin i siguin més cooperatius.

B. TÈCNIQUES D'ENSENYANÇA:

1. Objectiu la COMUNICACIÓ /INTERACCIÓ SOCIAL:

- Es pot utilitzar llenguatge verbal però són necessaris els suports visuals. Es poden utilitzar eines augmentatives de la comunicació.
- Aclarar l'inici i el final de l'activitat
- Activitats que impliquin interès de l'alumne

2. Objectiu: ENSENYAR UNA HABILITAT QUE EVENTUALMENT SERÀ INDEPENDENT:

- No immiscir al docent innecessàriament
- Fomentar l'atenció cap als suports visuals relacionats amb la tasca
- Dissenyar activitats que tinguin molts suports visuals per aconseguir una generalització més ràpida que porti a la independència.

3. PER AUGMENTAR L'INTERÉS, LA COOPERACIÓ I LA MOTIVACIÓ

- Tasca amb un inici i final clars
- Repeticions en format de tasca no d'instruccions del mestre
- Incloure un aspecte manipulatiu i motivador en totes les activitats

- No violar el concepte “d’acabat” encara que ho hagi fet molt bé no ho tornis a muntar.
- Aprofitar les habilitats que van emergint en comptes d’atacar els fracassos.

2. LES AGENDES DIÀRIES

Les agendes diàries i individualitzades proporcionen ordre, predictibilitat i organització de la vida dels alumnes amb l’objectiu de reduir l’ansietat ajudant als alumnes a organitzar-se, comprendre i anticipar les seves activitats diàries.

Faciliten les transicions i proporcionen rutines còmodes, predictibles i consistents per als alumnes quan han de passar d’una activitat a una altra.

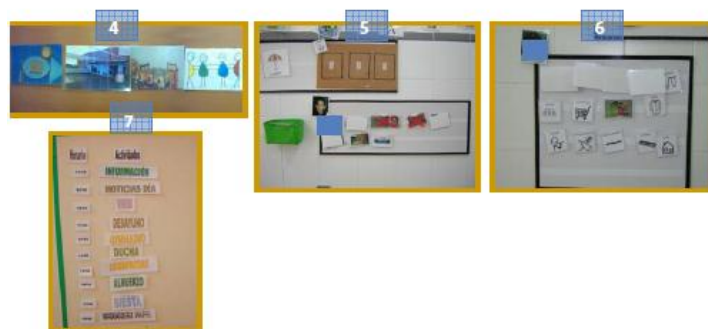
L’agenda diu “a on vaig a estar, quina activitat faré i en quin ordre” el què, a on i quan del dia. També ajuda a ser com moure’s pels espais físics que s’han creat.

Els **avantatges** serien:

- **Treballar la flexibilitat** (ja que els events canvien però la rutina de mirar l’agenda segueix igual)
- Promoure l’**autonomia**
- **Facilitar transicions**

TIPUS D’AGENDES:

1. Objecte de transició
2. Seqüència d’objectes
3. Foto/dibuix únic
4. Seqüència de fotos per a part del dia
5. Fotos per a tot el dia
6. Seqüència de dibuixos
7. Llista escrita.

3. ELS SISTEMES DE TREBALL

Els sistemes de treball ajuden als alumnes a organitzar-se cadascuna de les activitats que realitzen. Han d'aprendre a treballar sense la constant supervisió de l'adult per adquirir autonomia. Per tant, ajudne a l'alumne a que sàpiga que s'espera d'ell a les activitats i li mostra com ha d'organitzar-se. Per tant els sistemes de treball comuniquen quatre paquets d'informació:

1. Quina es la feina que han de fer
2. Quina quantitat de feina de les demana en aquell període de temps
3. Com poden saber els alumnes que estan avançant i quan han terminat

Que passarà quan hagin acabat la feina.

Un **SISTEMA DE TREBALL** és una forma sistemàtica i visual per a contestar:

Què faig? Quant faig? Com sabré quan he acabat Què passarà quan acabi?

Ajuda a organitzar determinades activitats i proporciona formes significatives, organitzades i efectives de realitzar activitats específiques. I fa concret el concepte d'ACABAT.

CONCEPTE D'ACABAT: és un element organitzador i motivador clau per a les persones amb TEA.

Els sistemes de treball proporcionen una rutina poderosa, familiaritat i previsibilitat per tot tipus de situacions i activitats. També crea flexibilitat (les activitats poden canviar però el sistema de treball continua sent el mateix. El sistema de treball ensenya el concepte "PRIMER____DESPRÉS____".

RUTINES I ESTRATÈGIES: Mirar l'agenda i seguir el sistema de treball són dos rutines molt poderoses que fomenten l'autonomia i la flexibilitat.

Els sistemes de treball seran diferents depenent de l'alumne que els vagi a utilitzar.

Tipus de SISTEMES DE TREBALL:

1. D'ESQUERRA A DRETA AMB RECIPIENT "D'ACABAT"

2. EMPARELLAMENT (COLORS, FORMES LLETRES, NÚMEROS...)

3. ESCRITS

4. L'ESTRUCTURA I LA INFORMACIÓ VISUAL

Cada tasca ha de ser visualment organitzada i estructurada per a minimitzar l'ansietat i incrementar al màxim la claredat, comprensió i interès.

Per aconseguir-ho es necessiten 3 elements imprescindibles:

1. CLAREDAT VISUAL

Proporcionar estructura a través de la clarificació: Exemple activitats de classificació

(formes geomètriques o colors).

2. ORGANITZACIÓ VISUAL

Implica la distribució i estabilitat dels materials que utilitzen els alumnes per a realitzar les tasques. S'han d'organitzar els materials de forma atractiva, organitzada i minimitzant l'estimulació.

3. INSTRUCCIONS VISUALS

Són components essencials en les tasques de treball. Proporcionen informació visual que els explica al seu nivell de comprensió què es requereix exactament per finalitzar la tasca. Es poden utilitzar plantilles o amb representacions visuals de com s'han de col·locar els materials. Ajuden a entendre què han de fer.

Una altra organització visual: Per tal d'ajudar a l'alumne a saber per a on començar i com completar l'activitat cal:

- Proporcionar exemples, models dibuixos i/o demostracions visuals
- Proporcionar els passos de forma visual i seqüencial per a feines complexes.
- Separar els materials en caixes, carpetes..
- Eliminar o ensenyar l'habilitat d'organitzar
- Límit/clarificar l'àrea o quantitat visualment
- Accentuar el que és informació rellevant i útil (etiquetes, codis de colors..)

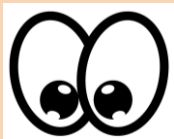
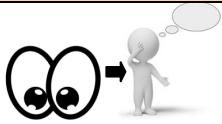
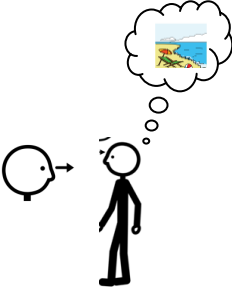
Els **suports visuals** ajuden a:

- Aprofitar l'estil d'aprenentatge visual de l'alumne amb TEA.
- Minimitzar el suport en el procés auditiu
- Fomentar l'autonomia.

ANNEX 12. CONTACTE OCULAR: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.1.1.1 Contacte ocular)

1. TARGETA VISUAL DEL QUE SIGNIFICA PENSAR AMB ELS ULLS:

Imprescindible que els alumnes entenguin què significa pensar amb els ulls, els hi adaptarem al seu nivell ja sigui amb imatges o molt més simplificat el següent missatge:

PENSAR AMB ELS ULLS	
	
Els ulls de les persones et poden donar pistes del que pensen.	
Mirar a les persones als ulls et podrà ajudar a predir quines seran les seves actuacions properes.	
Els teus ulls poden ajudar al teu cervell a pensar sobre el que fan els altres i sobre el que els altres pensen o fan.	

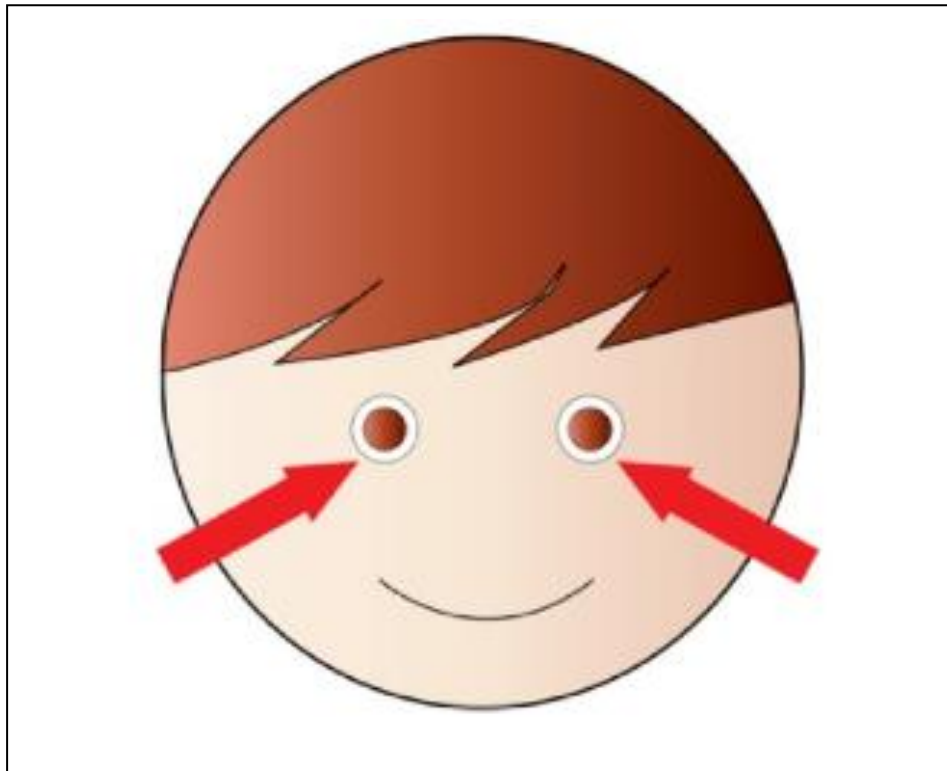
Adaptat de Garcia, M.(2013). The Incredible flexible you

2. IDENTIFIQUEM ELS ULLS:

Crear un ambient amb objecte atractius que sabem que l'interessen a l'alumne per tal de generar una situació de demanda en la que li ensenyarem a mantenir el contacte ocular de forma intermitent. El docent pot posar un gomet a prop del seus ulls per tal d'indicar a on ha de mirar l'alumne.

Amb alumnes A partir de la imatge els alumnes poden:

- Tocar els seus ulls
- Tocar els ulls del company
- Dibuixar-se a ell mateix i remarcar que cal que dibuixi els seus ulls.
- Després dibuixar a un company seu
- Per últim dibuixar-se els dos mirant-se als ulls.

3. JUGUEM AMB ELS ULLS

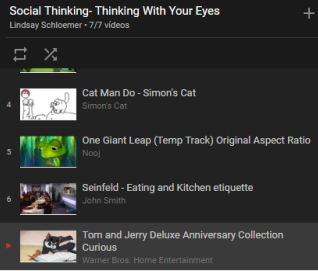
Fer jocs a on els alumnes hagin de focalitzar la mirada en els altres:

1. Es poden posar molt a prop de l'ull una enganxina d'un personatge que els hi agradi i han d'endevinar de qui es tracta.
2. Jugar a pintar parts de la cara segons la part que marqui la ruleta.

4. FER EXERCICIS D'OBSERVACIÓ I DESCRIPCIÓ DE SITUACIONS MITJANÇANT VÍDEOS A ON ELS PERSONATGES NO PARLEN:

Vídeos recomanats per fer exercicis de pensar amb els ulls:

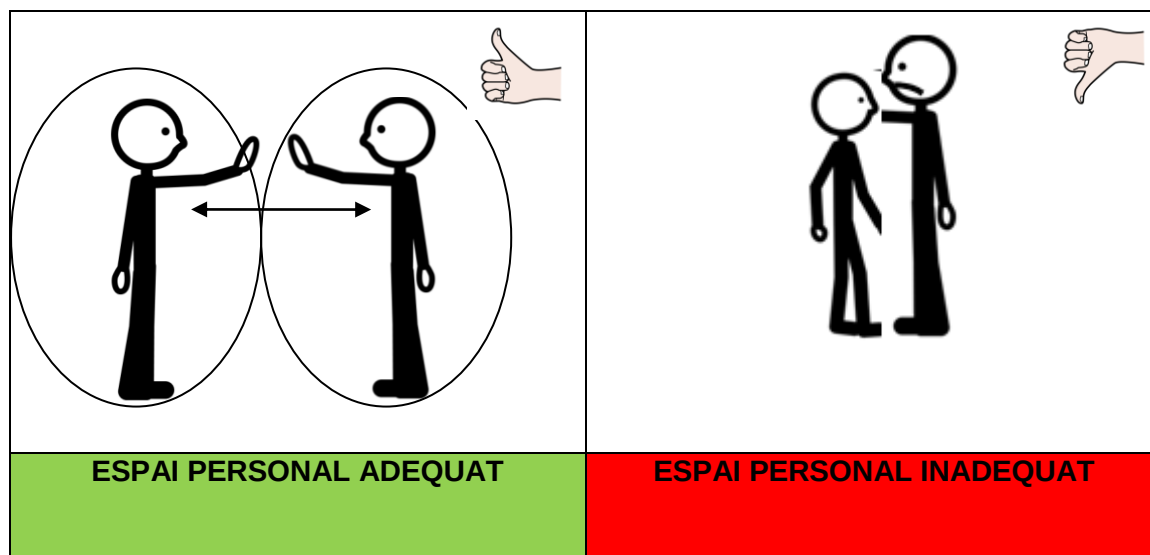

Pels més petits...	
Vídeos recomanats per Social Thinking: https://www.youtube.com/watch?v=q99eI_uDDGc&index=7&list=PLi_gGJbHTQkIAqPm0AaPZWxEbE5GbbJyq	
Pingu	
Xai Shaun	
Tom i Jerry	
Pels més grans...	
Mr. Bean	
Curts animats de Pixar	

ANNEX 13. L'ESPAI PERSONAL: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.1.1.2 l'espai personal)

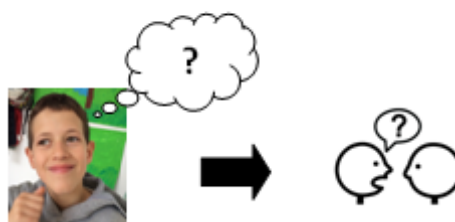
1. SUPORT VISUAL PER TREBALLAR L'HABILITAT: ESPAI PERSONAL

2. EXEMPLE DE COM ENSENYAR LA UTILITAT DE RESPECTAR L'ESPAI PERSONAL:

Exemple de seqüència per ensenyar a com fer preguntes als altres, l'alumne treballa l'espai personal per poder parlar amb els seus companys de manera adequada:

L'HUGO PENSA ABANS DE PARLAR

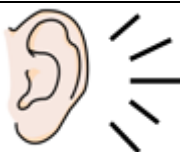
	MIRAR ALS ULLS
	NO TOCAR LA CARA NI GIRAR-LA DISTÀNCIA D'UN BRAÇ

	FER UNA PREGUNTA
	ESPERAR RESPOSTA
	VOLS CONTINUAR PARLANT?

ANNEX 14. Postura. Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.1.1.3 postura)

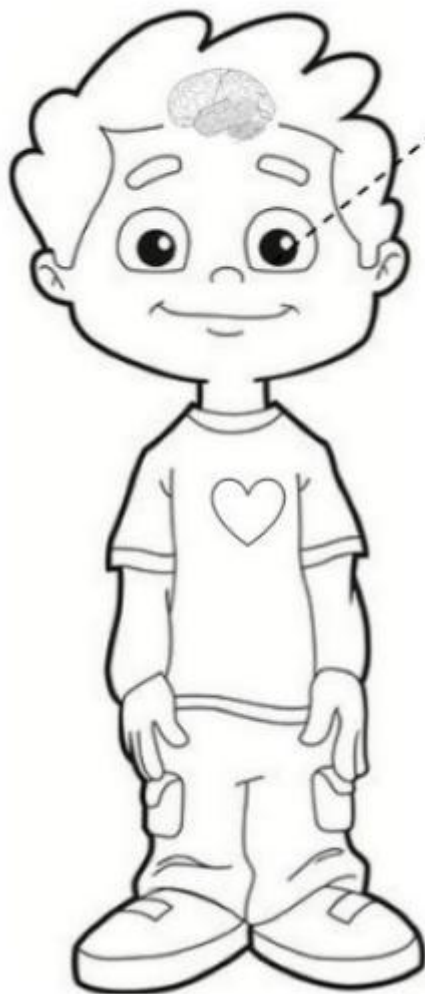
1. SUPORT VISUAL PER TREBALLAR L'HABILITAT: ESCOLTAR AMB EL COS

 ESCOLTAR AMB TOT EL TEU COS 	
ULLS: Mirar a la persona amb la que estàs parlant als ulls	
ORELLES: Les orelles han d'estar "obertes" preparades per escoltar el que ens diuen	
BOCA: Ha d'estar tancada mentre escoltes a algú, no parlis ni facis sorolls.	
MANS: Han d'estar quietes, per exemple: ficades a les teves butxaques, o si estàs assegut a sobre de les teves cames o relaxades al costat de les teves cames.	
PEUS: Han d'estar quietes i en contacte amb el terra.	
COS: Esta dirigit cap a la persona que t'està parlant.	
CERVELL: Has d'estar pensant en el que la persona t'està dient.	
COR/SENTIMENTS: T'has d'interessar i si cal preocupar-te pel que la persona t'està dient.	

Adaptat de: Sautter, E i Wilson, K.(2013) Whole body listening Larry ar School

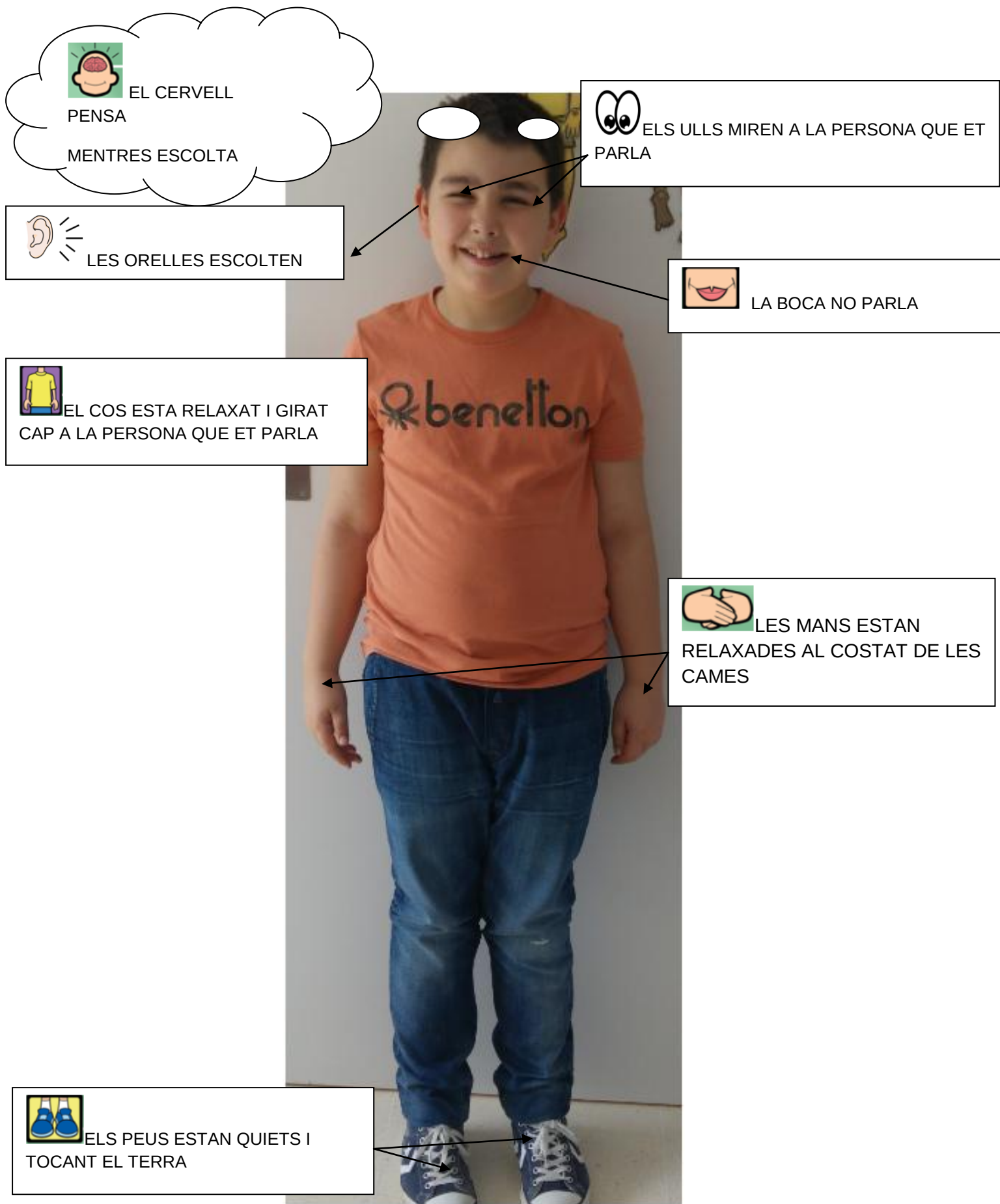
2. ACTIVITAT D'IDENTIFICACIÓ DE LES PARTS DEL COS

	ULLS: Mirar a la persona amb la que estàs parlant als ulls
	ORELLES: Les orelles han d'estar "obertes" preparades per escoltar el que ens diuen
	BOCA: Ha d'estar tancada mentre escoltes a algú, no parlis ni facis sorolls.
	MANS: Han d'estar quietes, per exemple: ficades a les teves butxaques, o si estàs assegut a sobre de les teves cames o relaxades al costat de les teves cames.
	PEUS: Han d'estar quietes i en contacte amb el terra.
	COS: Esta dirigit cap a la persona que t'està parlant.
	CERVELL: Has d'estar pensant en el que la persona t'està dient.
	COR/SENTIMENTS: T'has d'interessar i si cal preocupar-te pel que la persona t'està dient.

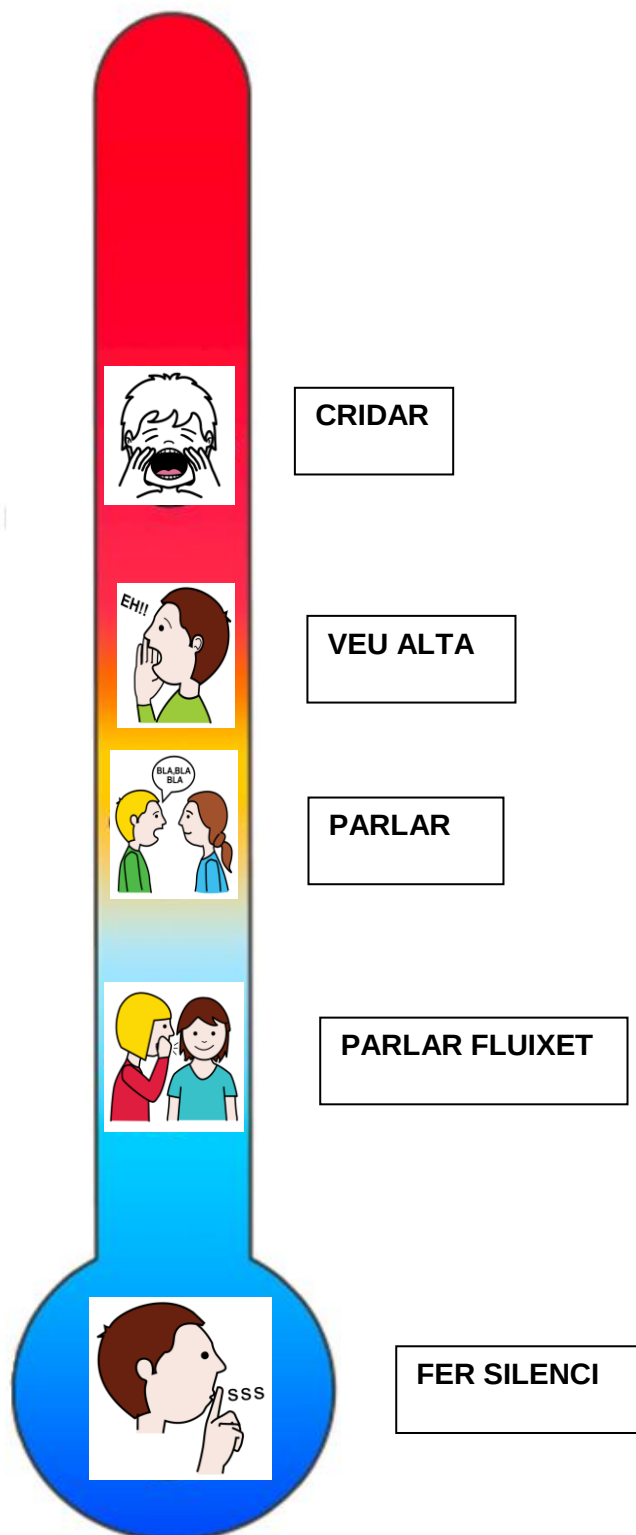
Adaptat de: Sautter, E i Wilson, K.(2013) *Whole body listenint Larry ar School*

3. PANELL DE COM PERSONALITZAR L'HABILITAT D'ESCOLTAR AMB EL COS:

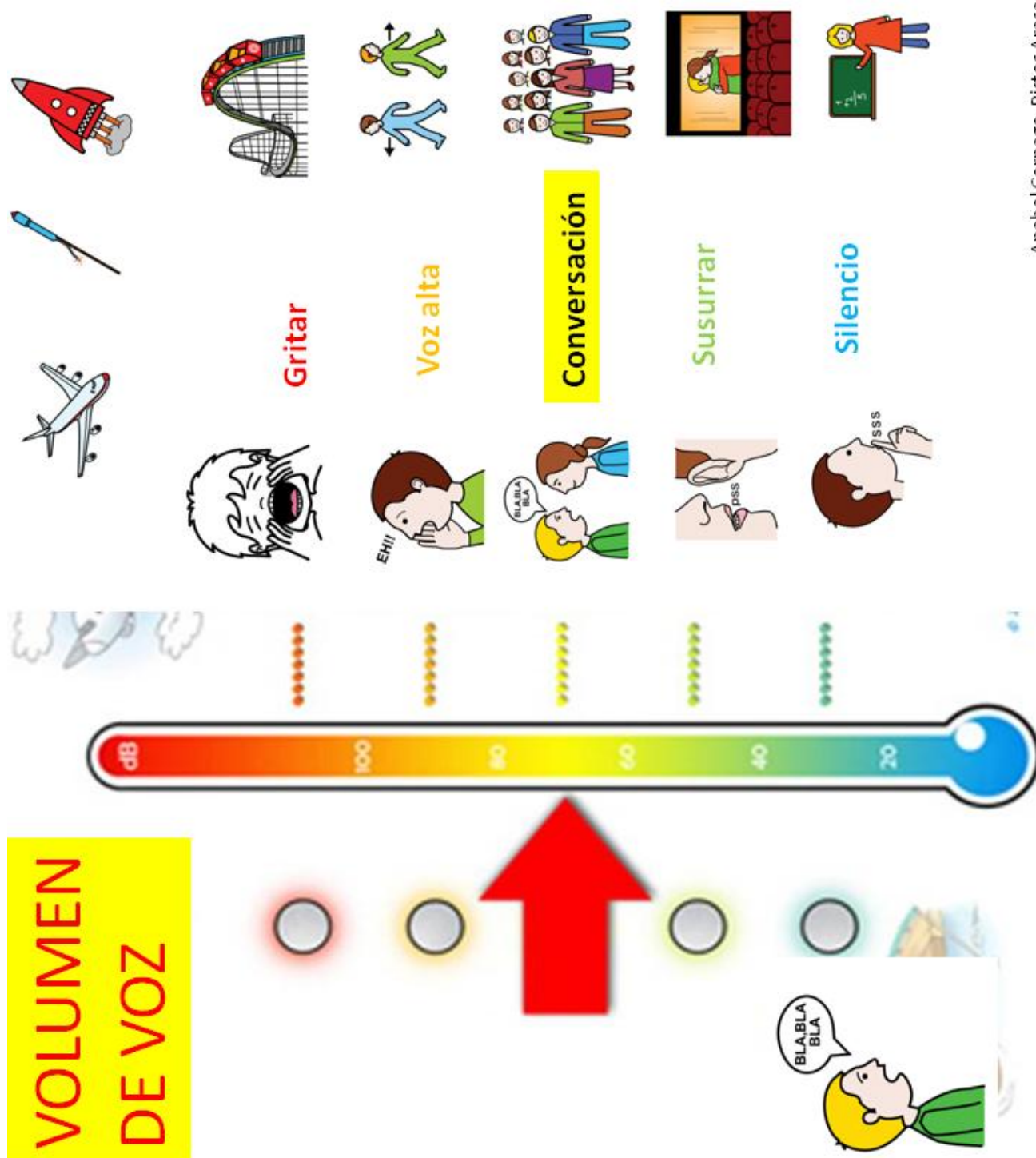
ANNEX 15. To de veu: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.1.1.4 to de veu)

1. SUPORT VISUAL: EL TERMÒMETRE DE LA VEU

2. SUPORT VISUAL PER RELACIONAR EL TO DE VEU AMB EL CONTEXT:

Exemples d'adaptacions:

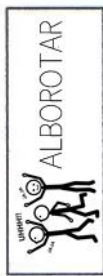
¿CÓMO TENGO QUE HABLAR?

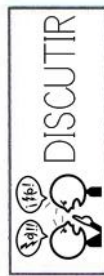
NO PUEDO

CORRER

ALBOROTAR

DISCUTIR

GRITAR

LEVANTARSE
SALTAR

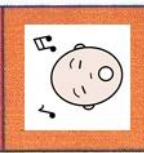
LEVANTARSE
DISTRARSE

PUEDO

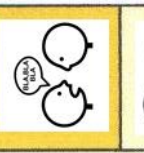
CHILLAR

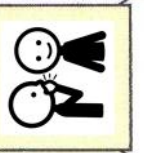
CANTAR

HABLAR NORMAL

HABLAR BAJO

HABLAR MUY BAJO
SUSURRAR

SILENCIO

¿CUÁNDO?

¿EN QUÉ SITUACIÓN?

AVISAR DE UN PELIGRO

ESTAR
LEJOS

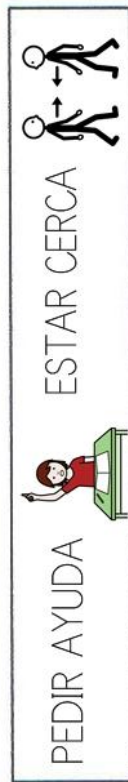
FIESTA

CUMPLEAÑOS

CONTESTAR

HABLAR CON
AMIGOS

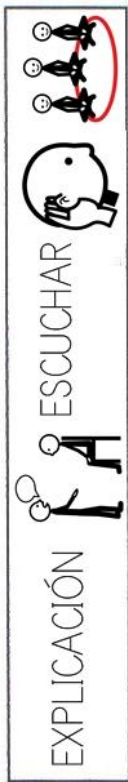
PEDIR AYUDA

ESTAR CERCA

TRABAJAR

NO SÉ HACERLO

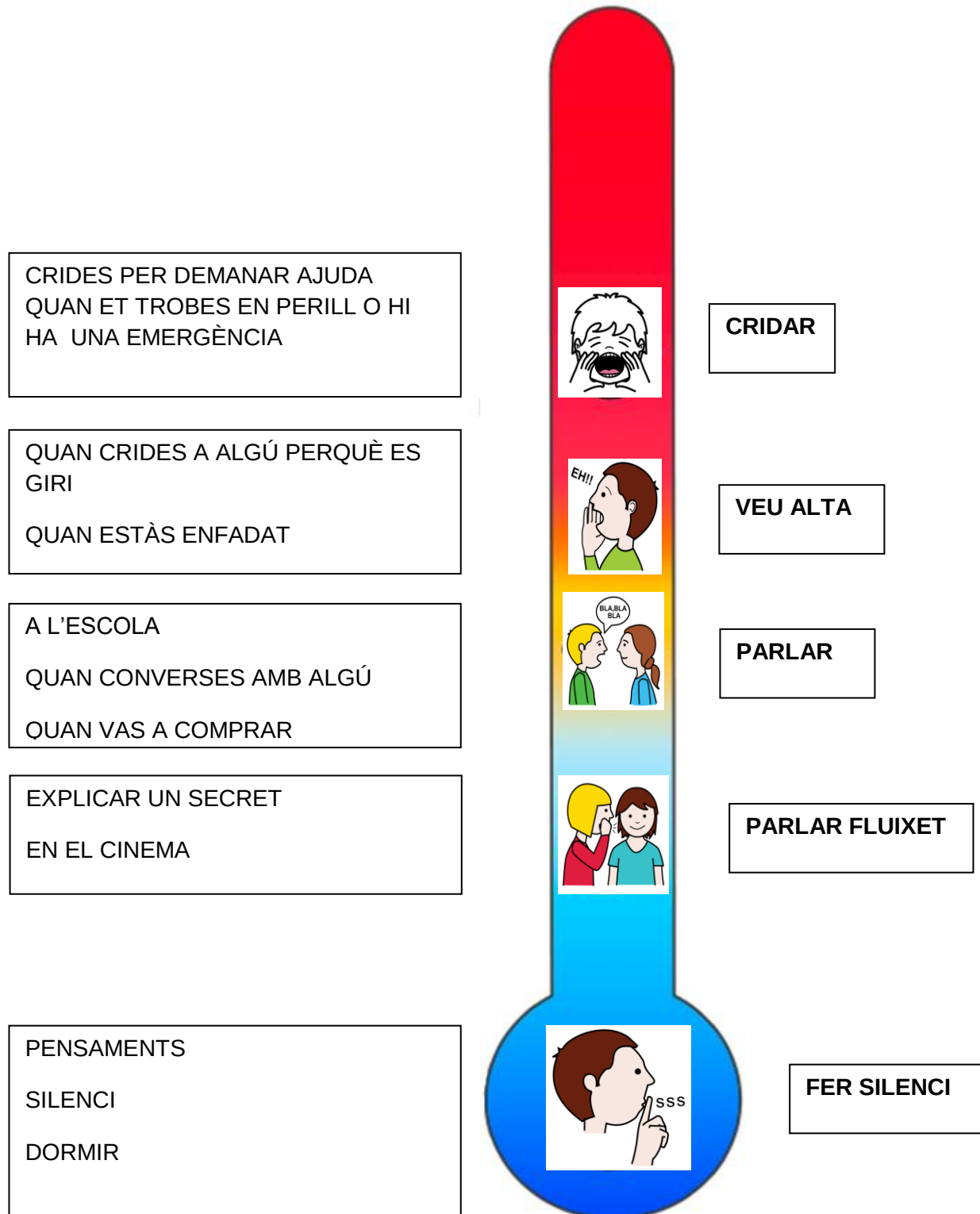

EXPLICACIÓN

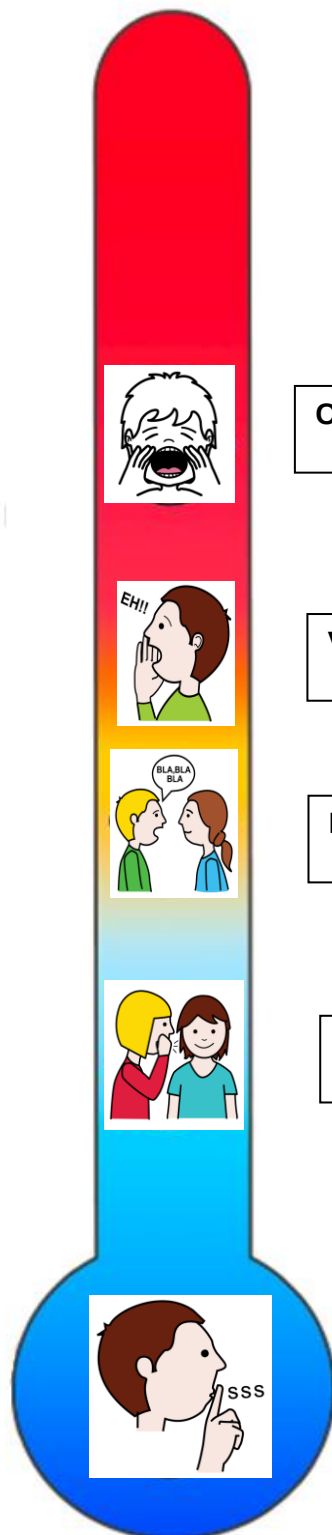
ESCUCHAR

3. ACTIVITAT: ADAPTAR EL TERMÒMETRE DE VEU A L'ALUMNE

Atribuir accions al volum de veu esperat:

- Fitxa per fer l'adaptació. perquè l'alumne pugui atribuir una situació real seva que s'ajusti al volum de veu que utilitza:

CRIDAR

VEU ALTA

PARLAR

PARLAR FLUIXET

FER SILENCI

Ç

4. PRACTICAR EL CONTROL DEL TO DE VEU AMB APPS INTERACTIVES:

A partir de les apps recomanades fer un role-play amb els alumnes a o hagin de graduar el seu volum de veu segons la situació plantejada. Per exemple: Imaginat que et trobes al teu amic pel carrer i el vols cridar, però està molt lluny com ho faries? I mentre ho fa activem l'app perquè pugui visualitzar al termòmetre com gradua el seu to de veu.

ANNEX 16. Somriure social: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.1.1.5 somriure social)

L'objectiu és ensenyar a identificar quines situacions quotidianes seves reclamen un somriure social. Es pot treballar de moltes maneres ja sigui amb un joc amb targetes les quals s'han de representar (role-play). O exercicis a on es diferencien situacions que reclamen un somriure social i se'n descarten unes altres. Tot dependrà de les necessitats de l'alumne.

També es poden confeccionar o fer recerca de vídeos en les que es representin les següents accions i els alumnes observin les respostes que donen els personatges. Amb aquesta tècnica estariem fent servir el vídeo modelat.

ET FAN UN REGAL

T'ABRACEN

T'AJUDEN

ET FAN UN PETÓ

ET DONEN LES GRÀCIES

T'EXPLIQUEN QUELCOM GRACIÓS

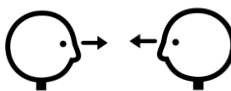
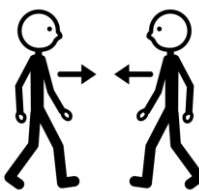

ET SALUDEN

ANNEX 17. Saludar: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.1.2 Saludar)

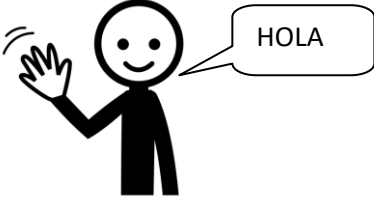
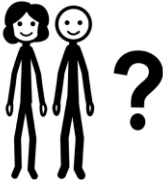
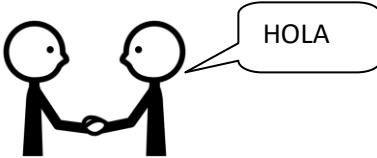
1. EXEMPLES DE SEQÜÈNCIES PER APRENDRE A SALUDAR:

A continuació, mostraré diferents exemples de confecció de seqüències i suports visuals per aprendre l'habilitat social de saludar. No es pot oferir un model tancat donat que el recurs serà útil si s'adapta exactament a les necessitats de l'alumne i la seqüenciació exacta de l'habilitat que pretenem que aprengui. Mostro un exemple de seqüència la qual es pot adaptar a cada alumne, simplificant o afegint passos:

1	 SOMRIURE
2	 CONTACTE OCULAR
3	 APROPAR-NOS
4	 DIR "HOLA" I/O FER EL GEST

2. ADEQUACIÓ DE L'APROPAMENT QUAN SALUDEM A ALGÚ:

A més a més, d'aprendre a saludar l'alumne amb TEA a d'aprendre a adequar l'apropament a la persona que saluda per tant, depenent de les dificultats que presenti l'alumne per mantenir contacte físic amb els altres l'ensenyarem a quin tipus de contacte físic ha de tenir amb els altres quan saluda creant-li una estratègia a mida amb exemples concrets més propers al seu entorn. Per exemple:

COM HE DE SALUDAR?	
Si és la meva família... 	 Els he d'abraçar i potser fer un petó
Si són els meus amics... 	 Els saludaré dient HOLA
Si són desconeguts i me'ls presenten... 	 Li donaré la mà i li diré hola

ANNEX 18. Presentar-se: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.1.3 Presentar-se)

1. TREBALL PREVI: TREBALLEM L'AUTOCONCEPTE

Hem d'assegurar-nos que el nostre alumne pot expressar algunes dades d'ell mateix, de com és o quins són els seus interessos. Es pot fer mitjançant preguntes a on l'alumne ha de respondre dades d'ell mateix i d'aquesta manera l'ajudem a confeccionar la seva presentació. Sempre dependrà del nivell de suports que necessiti l'alumne podem anar d'es d'un alumne que li ensenyem a dir el seu nom, com d'altres que els hi ensenyarem a expressar els seus interessos i característiques principals seves. A continuació, mostro un exemple de com fer pensar als alumnes sobre si mateixos.

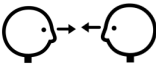
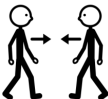
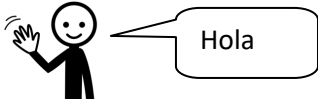
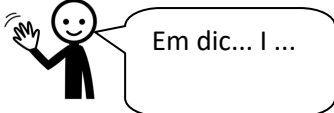
EM CONEC UNA MICA MÉS...	
Com em dic?	
Quants anys tinc?	
A on visc?	
A quina escola, centre, taller, empresa.. vaig o treballo?	
Quines coses t'agrada fer a casa?	
Quines coses no m'agraden gens...	
Què t'agrada fer en el teu temps lliure? (esports, manualitats, videojocs...)	
Quina és la teva pel·lícula preferida?	
El teu menjar preferit?	
Quin estil de música t'agrada?	

.... És un llistat que s'ha d'adaptar a l'alumne simplificant-lo i afegint suports visuals o ampliar-ho i entrar amb més detall amb el coneixement del caràcter per exemple.

2. SEQÜÈNCIA PER PRESENTAR-NOS A ALGÚ:

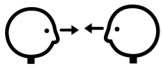
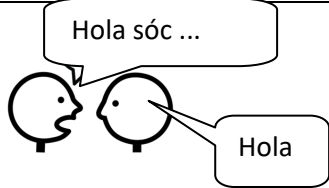
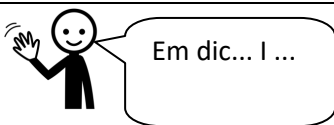
A continuació, mostraré exemples de com podem confeccionar els passos de l'habilitat a aprendre per als nostres alumnes:

Recordar que primer l'alumne ha de ser competent en saludar a les persones per poder preparar-se per l'habilitat de presentar-se.

1		Apropar-se amb un somriure
2		Establir el contacte ocular cap a la persona
3		Apropar-se
4		Saludar
5		Començar a presentar-se, dient el seu nom i quelcom més que el caracteritzi.
6		Fer saber a la persona a la que et presentes perquè ho fas (perquè necessites alguna cosa, perquè vols fer lo mateix que estan fent ells i et vols unir..)

També hem d'ensenyar a ser competent al nostre alumne en com respondre a l'altre quan es a ell a qui li presenten a algú:

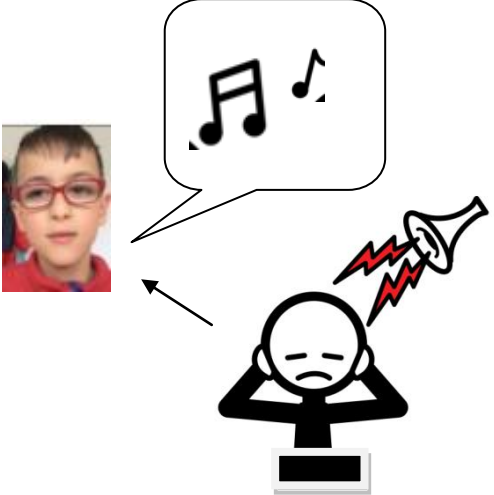
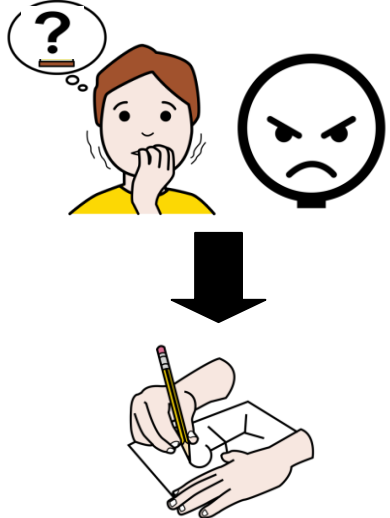
1		Respondre a la presència de l'altre persona amb un somriure
2		Mantenir-li el contacte ocular

		
3		Quan ens ha saludat, els hi contestem saludant-los amb un “Hola” o “Hola, què tal!”
4		Has d'escoltar el que et diu quan es presenta. Per tu després saber com presentar-te tu.
5		Ara et toca presentar-te a tu

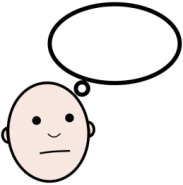
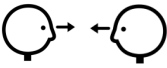
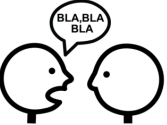
ANNEX 19. Expressar una queixa: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.1.4 Expressar una queixa)

1. RECORDATORIS VISUALS DE COM EXPRESSAR UNA QUEIXA

Crear suports visuals recordatoris de com el nostre alumne es pot queixar de forma adequada. A continuació, mostro els suports visuals que vaig crear pels meus alumnes com a forma de recordatori per quan volguessin expressar una queixa.

NO LI DIGUIS AL ■■■ QUE FACI CANTARELLES LI POTS DIR QUE ET MOLESTA 	SI HAY ALGO QUE TE MOLESTA DI "ME MOLESTA"
SI ESTAS NERVIOSO O ENFADADO PORQUE ALGO TE MOLESTA Y NO SABES COMO EXPLICAR LO INTENTA DIBUJARLO 	SI HI HA ALGUNA COSA QUE ET MOLESTA O NO T'AGRADA HO HAS DE DIR ALS ALTRES.

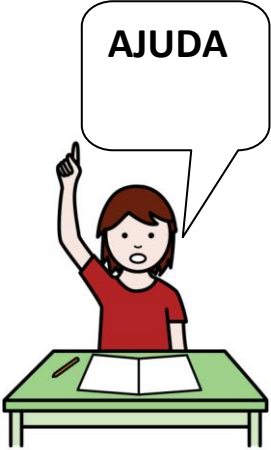
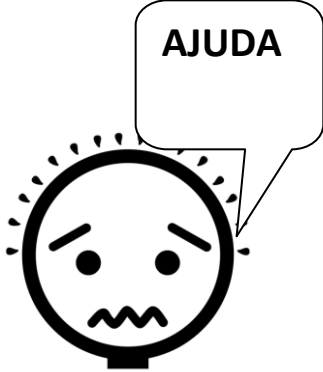
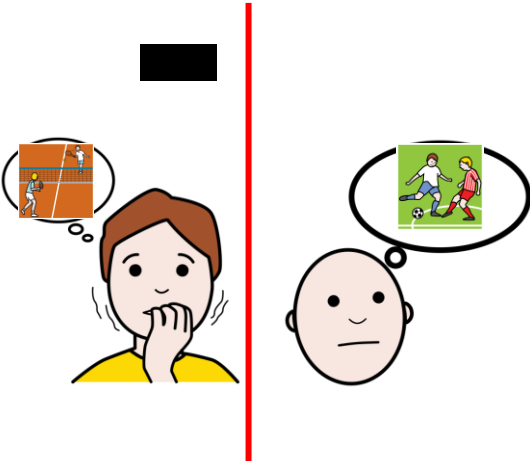
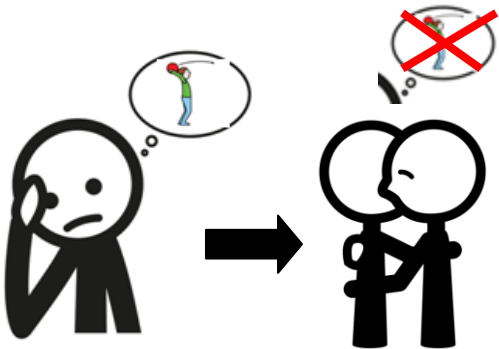
Per alumnes amb més nivell els hi podem crear unes autoinstruccions a mida per realitzar una queixa com per exemple:

1	Penso si al la pena dir-ho (“em molesta molt el que m’ha fet”)	
2	Busco el millor moment per a la queixa: - Ha d’haver passat poca estona d’es d’allò que m’ha molestat - És millor que la persona a la qui li vull dir estigui sola	
3	M’apropo al nen/a, el miro als ulls i m’espero a que em miri	
4	Expresso la meva queixa amb tranquil·litat sense enfadar-me ni cridar	
5	Escolto la seva resposta	

Adaptat d’una font de la Fundació Institut de Psicologia (2016)

ANNEX 20. Demanar ajuda: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.1.5 demanar ajuda)

1. Suports visuals de com demanar ajuda:

ESTEM TREBALLANT SI NECESSITES AJUDA AIXECA LA MÀ 	SI TENS UN PROBLEMA DEMANA AJUDA
SI TENS POR PERQUÈ NO SAPS QUE FARAN ELS ALTRES, TRANQUIL RESPIRA I ESPERA A VEURE QUE PASSA. T'AJUDAREM. 	SI NO TE HAS PODIDO CONTROLAR, TRANQUILO TE AYUDAREMOS

2. Contes per treballar l'habilitat de demanar ajuda als altres:

ROBI, LA FOCA

Historia interactiva para trabajar las emociones

5

„Pedir ayuda cuando se necesita“

¿Puedes hacerlo ya o necesitas ayuda?

Robi es una foca pequeñita

Robi vive en el Círculo Polar, muy cerca del Polo

Norte. hiel.

A Robi le gusta jugar con su pelota

y deslizarse por el

¡Es muy divertido!

Ho trobareu al següent enllaç: <http://elsonidodelahierbaelcrecer.blogspot.com.es/2010/04/la-comprension-de-historias-5.html>

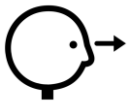
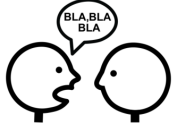
3. Com crear situacions per treballar la petició d'ajuda:

http://www.ite.educacion.es/formacion/materiales/185/cd/material_complementario/m6/Tentaciones_para_la_comunicacion.pdf

1. Come un alimento que le atraiga delante suya pero sin ofrecerle. Una vez que dé muestras de que lo quiere o bien lo pida, dale un trozo pequeño y vuelve a repetir la acción para que lo siga pidiendo.
2. Activa un juguete de cuerda durante unos segundos, deja que se pare, aprovecha cualquier reacción sobre el juguete y vuelve a darle cuerda.
3. Dale cuatro piezas para meter en una caja, de una en una o utiliza alguna otra acción que pueda repetir (como poner un bloque encima de otro, o sacarlos de una caja) y después, da inmediatamente una miniatura de un animal o cualquier objeto con el que no se pueda realizar el juego. Espera su reacción y comenta lo que ha pasado de forma exagerada.
4. Inicia un juego de interacción (caballito, cosquillas...) después de un rato congela la acción a la mitad y espera algún indicador para que el juego continúe (como la continuación del movimiento) e inícialo de nuevo.

5. Abre un recipiente de pompas, sopla, ciérralo fuerte y entrégaselo o bien sujétalo delante de él o ella, para incitarle a que pida una nueva repetición.
6. Infla un globo y suéltalo para que salga volando. Pon el globo desinflado en su mano o déjalo en tu boca y espera alguna acción suya para repetirlo.
7. Pon un juguete o comida que le guste en un lugar al que no tenga acceso pero que lo vea, un estante alto, un contenedor transparente (pero que no se pueda abrir con facilidad), etc. Háblale de él, señálaselo... y espera.
8. Lánzale una pelota varias veces hasta que enganche con el juego, a continuación da el "cambiao" y lánzale otro objeto, como un muñeco de peluche. Aprovecha su sorpresa para establecer comunicación.
9. Pon a su alcance materiales para una actividad que le guste, pero que necesite de otros elementos para completarse: por ejemplo, un yogur sin la cuchara, un puzzle familiar al que le falte una pieza, cuando se dé cuenta comenta lo que falta y proporcióñaselo.
10. Canta canciones que le gusten y le resulten familiares, para en mitad de la canción, espera una acción para continuar.

ANNEX 21. Demanar un favor: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.1.6 demanar un favor)

 Consells de com demanar un favor....	
Primer has d'observar a qui li pots demanar el favor	
Sigues sincer, res de mentides	
Parla de manera directa i clara però sense exagerar	
Busca el moment adequat	

Adaptat d'una font de la Fundació Institut de Psicologia (2016)

Si et diuen que...

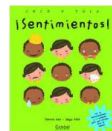
SI 		NO
Dóna les gràcies		No t'enfadis, recorda que no pots controlar les decisions dels altres
Somriu		Expressa que et sap greu
Agraeix-lo fent un elogi		Dones les gràcies igualment
		I intentes buscar a alguna altra persona a qui demanar-li

ANNEX 22. Entrenament en reconeixement d'emocions bàsiques: Propostes didàctiques i recursos. I recomanacions (veure a 5.3.2.1 Prerequisits: Entrenament en reconeixement d'emocions bàsiques)

1. Recomanacions

Contes per treballar la identificació d'emocions amb els més petits:

- El monstre de colors (Anna Llenas)
- Coco y Tula: Sentimientos (Patricia Geis)

Apps per treballar el reconeixement de les emocions bàsiques:

- Contes visuals "Jose Aprende" (Fundació Orange)

- Termotic:

- Què tal estàs?

- Bartolo caras divertidas:

- Webs amb recursos:

- Anabel Cornago: El sonido de la hierba al crecer:

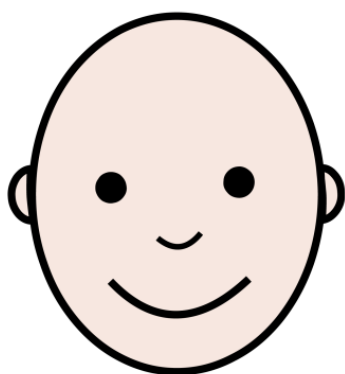
<http://elsonidodelahierbaelcrecer.blogspot.com.es/search/label/emociones%20basicas>

- Programes específics d'entrenament de les emocions:

Lozano, J i Alcaraz, S. (2009). *Aprende con Zapo. Propuestas didácticas para el aprendizaje de habilidades emocionales y sociales. Volumen I y II*. Madrid: Wolters Kluwer España

2. Propostes didàctiques i recursos:

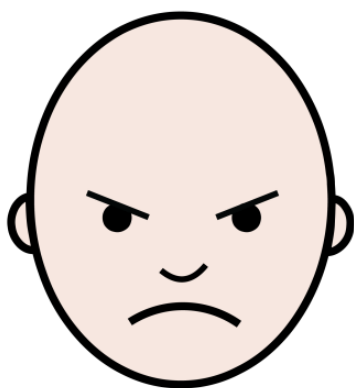
1. Identificar les emocions bàsiques a partir del dibuix:

CONTENT

TRIST

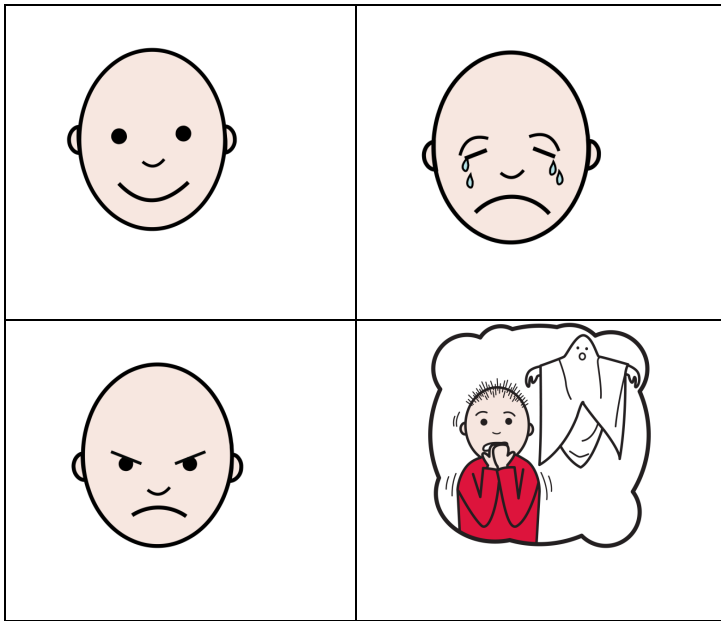
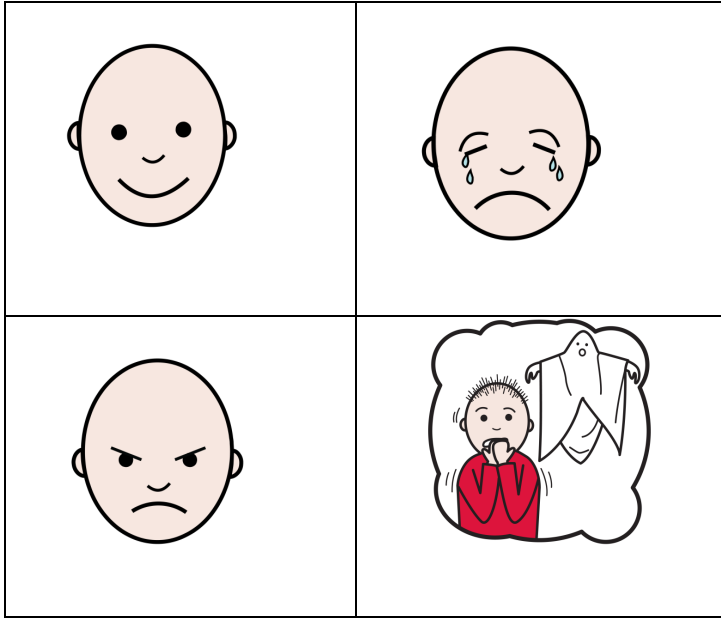

ENFADAT

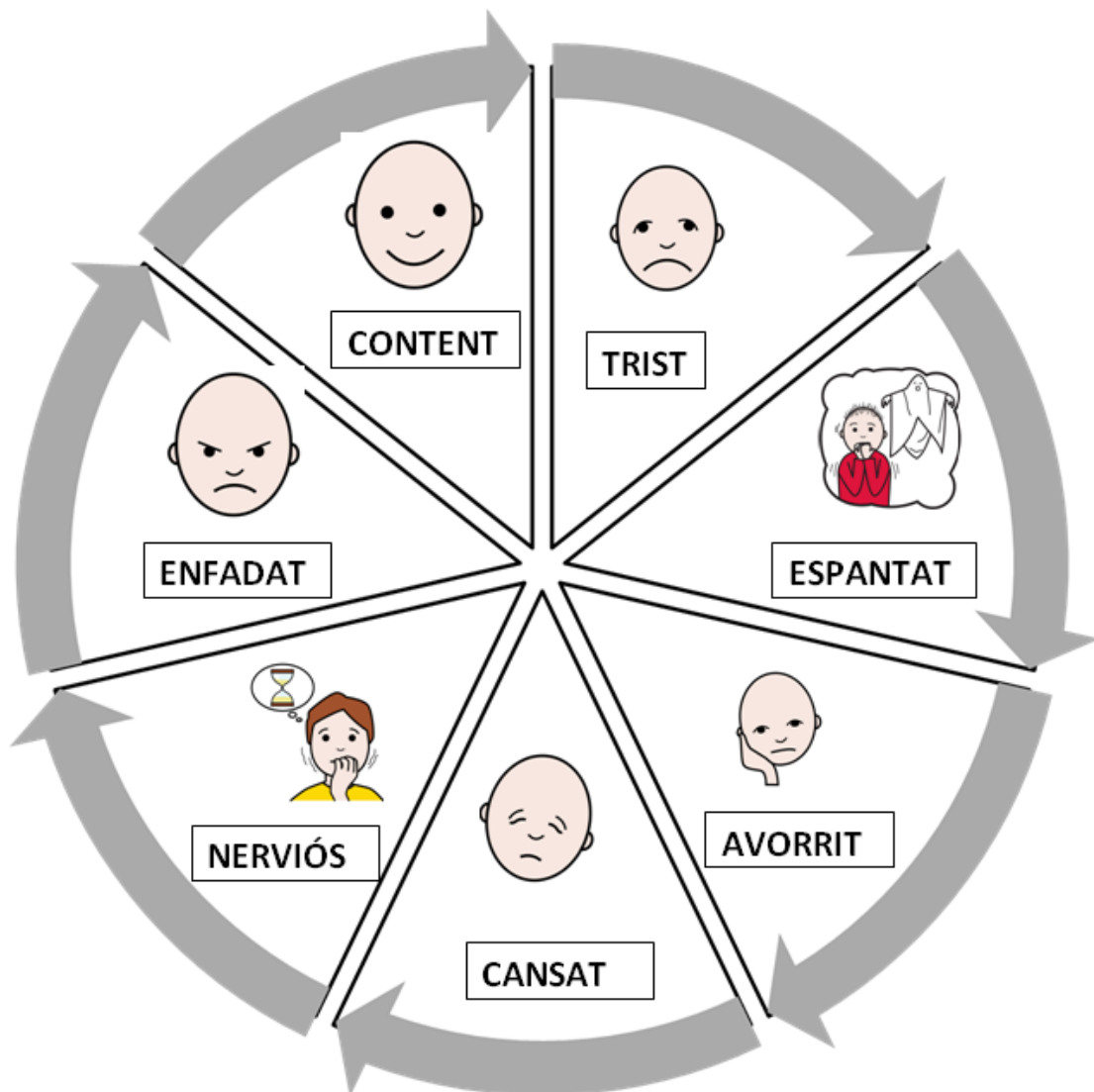
ESPANTAT

2. Material per aprendre a emparellar emocions iguals:

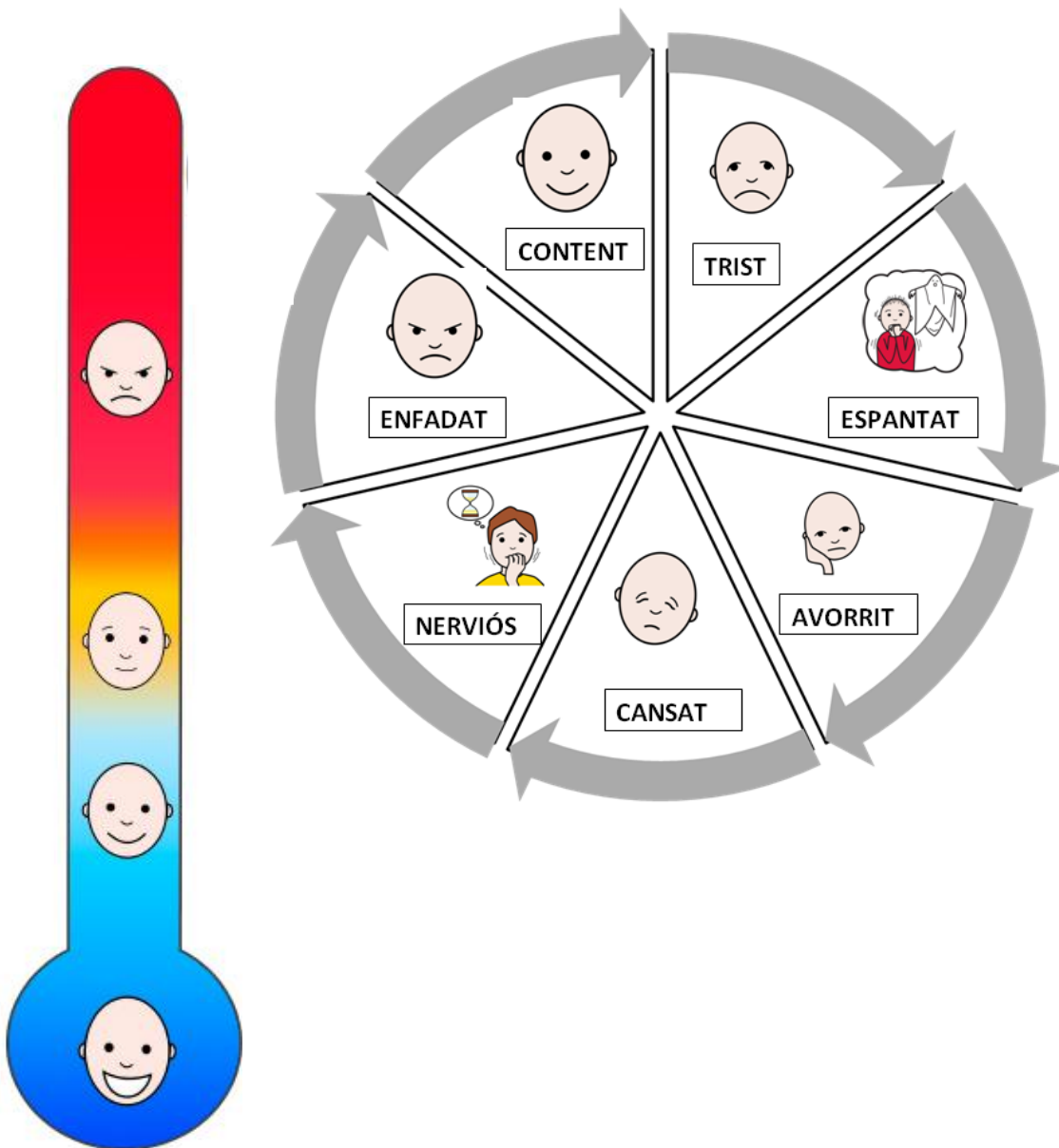

3. Roda de les emocions més bàsiques :

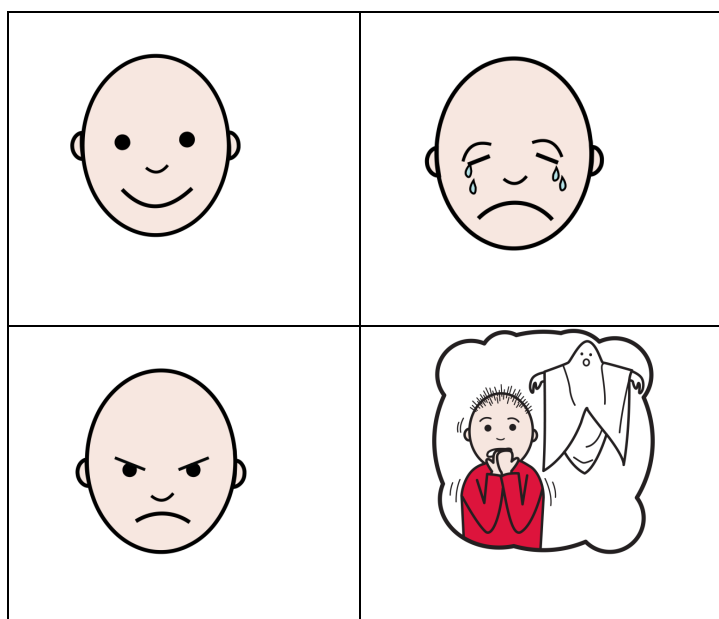
Recurs que he utilitzat a diari en la meua aula com a eina per a facilitar l'expressió de les emocions dels meus alumnes. Es pot adaptar a cada alumne simplificant o augmentant la complexitat de les emocions. L'he utilitzat conjuntament amb **el panell de les emocions** a on els alumnes es preguntaven entre ells com estaven i dibuixaven les emocions un cop seleccionades a la roda.

COM ESTIC AVUI?

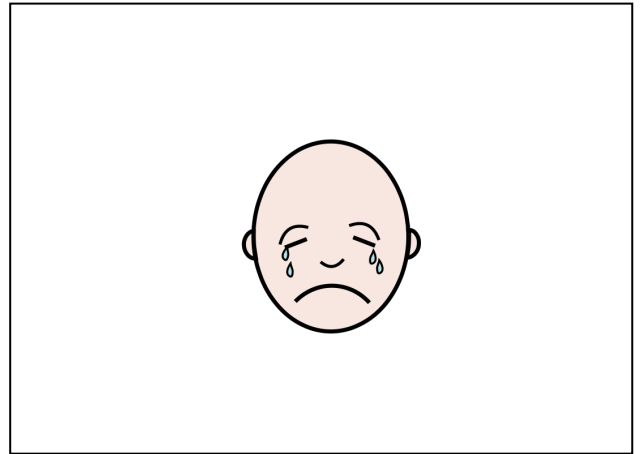

4. Treballar la identificació d'emocions a partir de la pel·lícula de “Del Revés”.

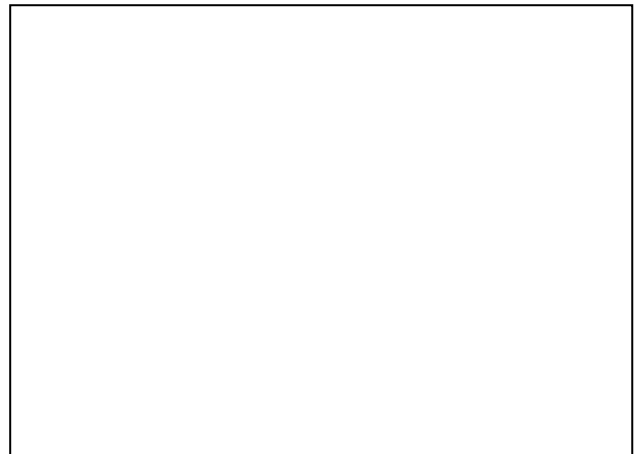

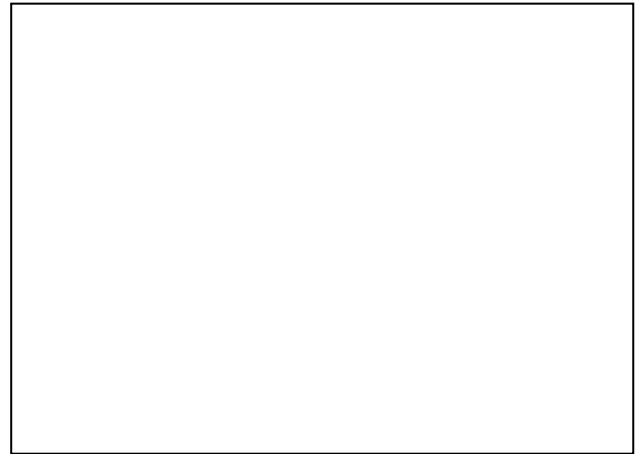
Durant la visualització de la pel·lícula es van reconeixent les emocions dels diferents personatges:

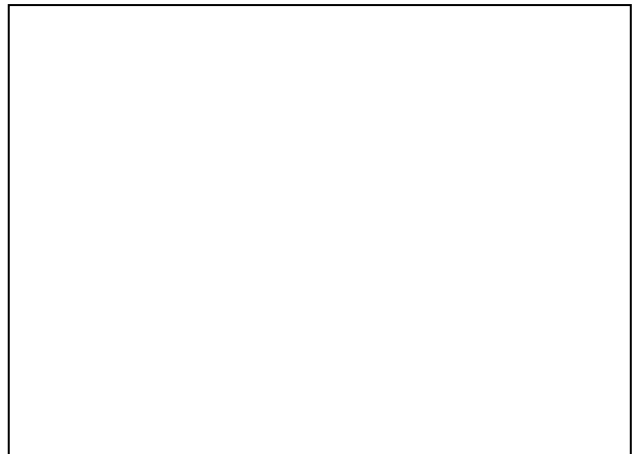
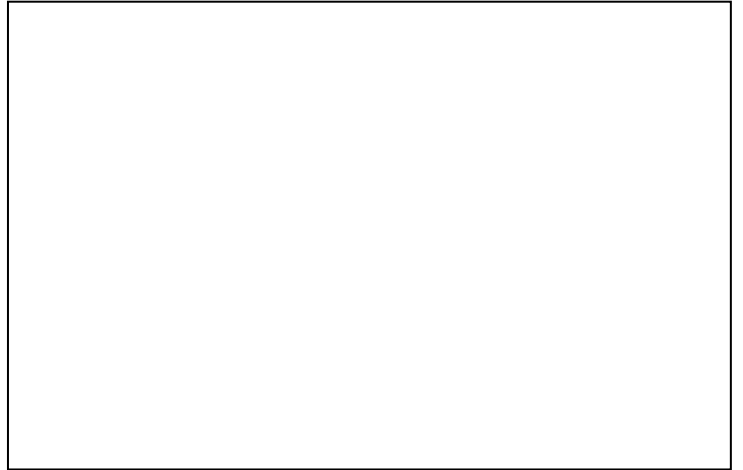
COM ESTAN ELS PERSONATGES?

TRIST

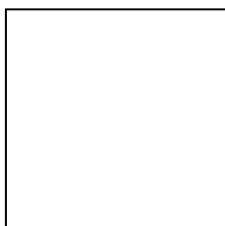
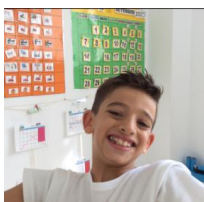
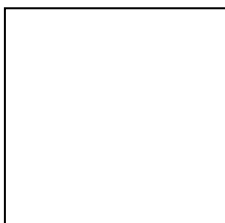
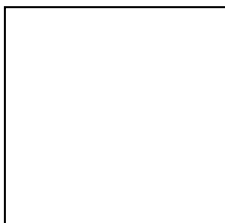
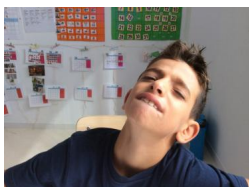

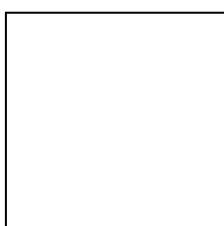
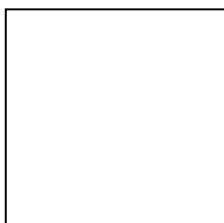

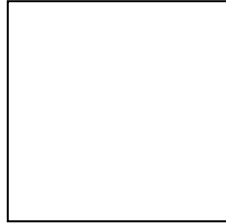
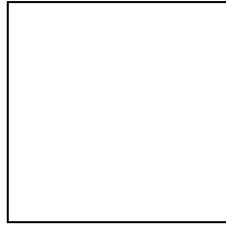
Treballar les pròpies expressions emocionals facials i jugar a identificar-les:

COM ESTÀ

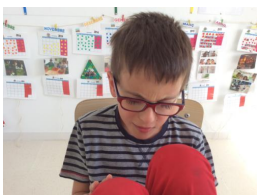
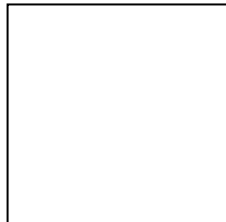
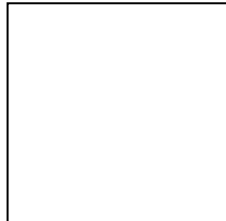
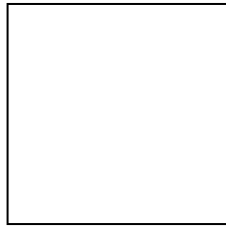

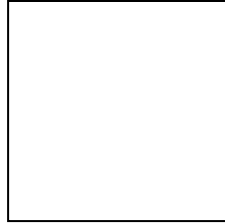
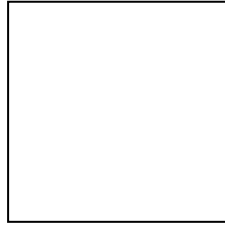
COM ESTÀ.....?

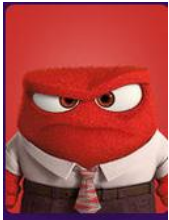
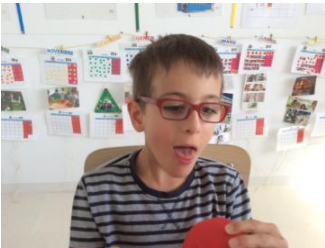
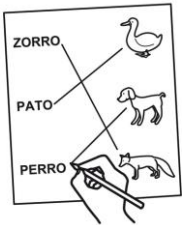

COM ESTÀ EN.....?

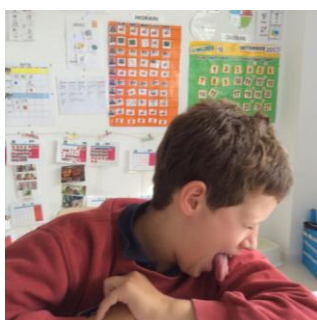
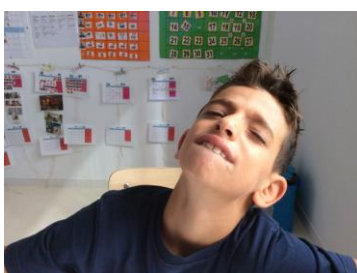
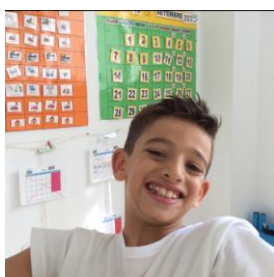
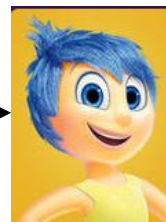
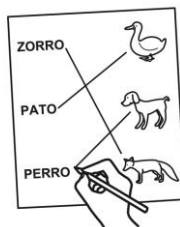

RELACIONA

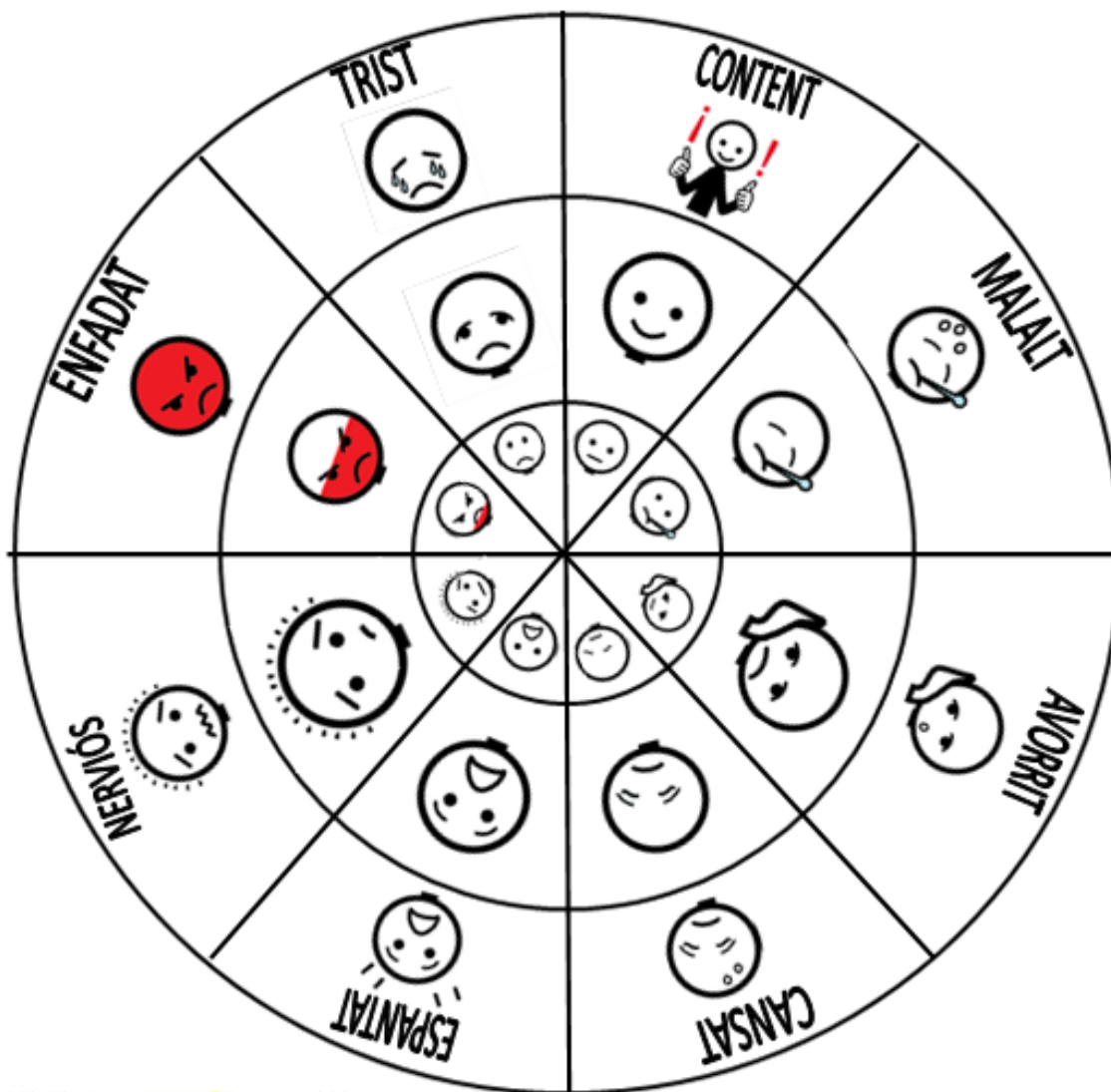
RELACIONA ELS IGUALS

ANNEX 23. La intensitat de les emocions: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.2.2.1 Identificar la intensitat de les emocions)

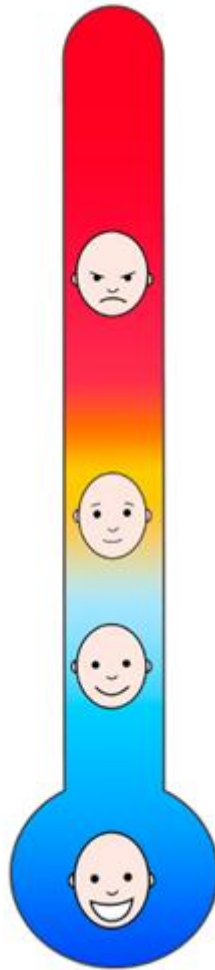
1. Roda de les emocions per treballar les intensitats

A partir de l'adaptació gràfica de pictogrames (Sergio Palao- ARASAAC) vaig crear les diferents intensitats de les emocions per ensenyar als meus alumnes a graduar les emocions amb els adverbis de molt, bastant o poc. A continuació comparteixo el recurs creat.

2. Termòmetre de les emocions

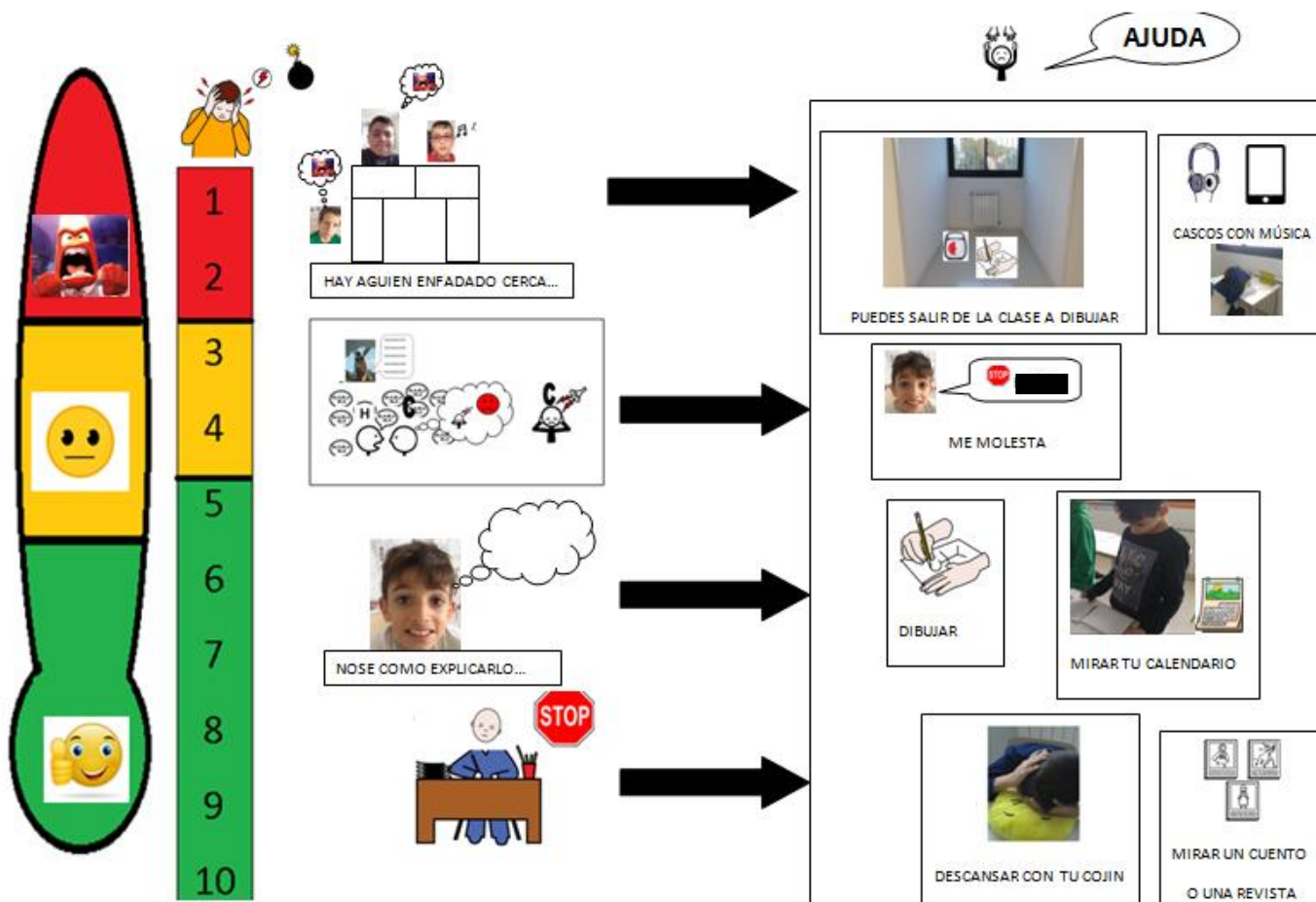
LES EMOCIONS

Font: ARASAAC

3. Creació de termòmetres d'autoregulació associats a les estratègies específiques d'ajuda de l'alumne

L'important dels termòmetres d'autoregulació és oferir estratègies que siguin realment efectives per l'alumne. D'aquesta manera serà un termòmetre funcional per ell.

4. Exemple de treball de l'autoregulació del comportament durant les sortides d'autonomia fora de l'escola.

Panell en el que es fa la valoració del comportament de la sortida conjuntament amb els alumnes i els hi serveix de recordatori durant la sortida.

DATA:

I			
H			
C			
C			
P			

Exemples de com utilitzar-ho:

DATA: 29 3 17

H [redacted] (NO S'HA PRÉS LA PASTILLA), MALALT NO ES TROBA BÉ

C [redacted] 10 SPER BÉ

Q [redacted] 10 - HA COMPRAT EL BITLLET - HA UTILITAT LA CARTEGA, ESTUPENDUS!!

P [redacted] 5

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

DATA: 19 04 17

H [redacted] 1

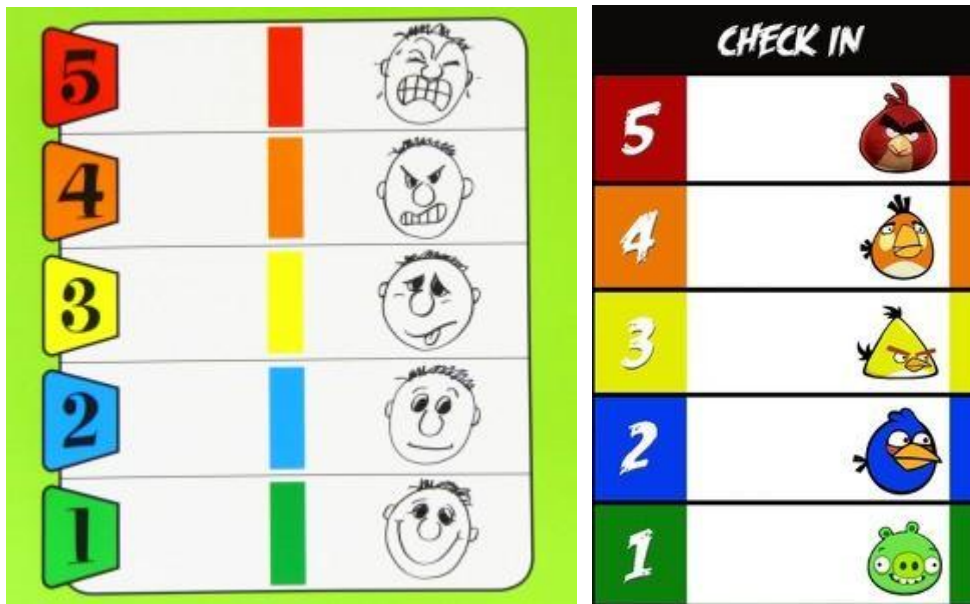
C [redacted] 2

D [redacted] 10

P [redacted] 4

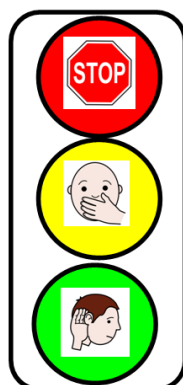
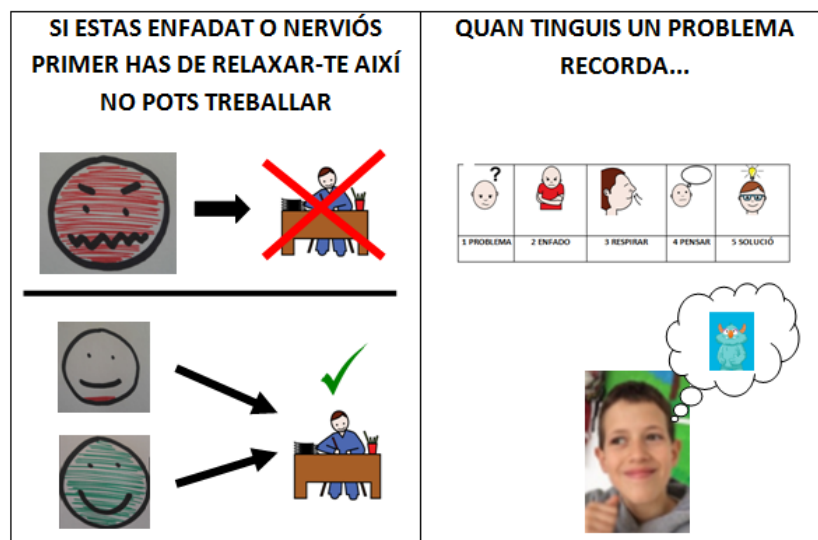
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

5. Exemples de suports visuals per crear termòmetres d'autoregulació emocional:

6. Estratègia davant el desajust emocional: Para i pensa

A continuació mostro exemples dels suports visuals que utilitzen els meus alumnes davant d'un desajust emocional:

Semàfor: Parar , callar i escoltar

Aquests són els recordatoris visuals que té l'alumne en el seu llibret de recordatoris.

Exemplificació del procés d'autoregulació de l'alumne

7. Activitat per aprendre les intensitats de les emocions a partir de la representació gràfica:

Els alumnes han de retallar les imatges i després anar-les classificant segons la intensitat de l'emoció. Conjuntament amb l'atribució del nom de l'emoció.

Retalla les imatges següents:

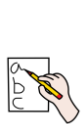

		
		
ESPANTAT	CONTENT	TRIST
AVORRIT	CANSAT	NERVIÓS
ENFADAT	MALALT	

Enganxa les imatges de les emocions i els seus noms:

 NOM DE L'EMOCIÓ	 MOLT	 BASTANT	 POC

NOM DE L'EMOCIÓ

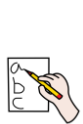
MOLT

BASTANT

POC

  NOM DE L'EMOCIÓ	 MOLT	 BASTANT	 POC

NOM DE L'EMOCIÓ

MOLT

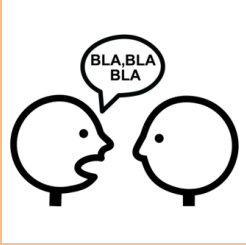
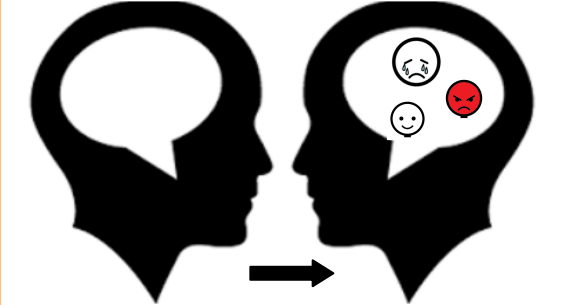
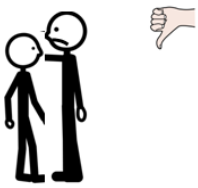
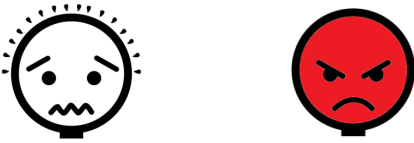
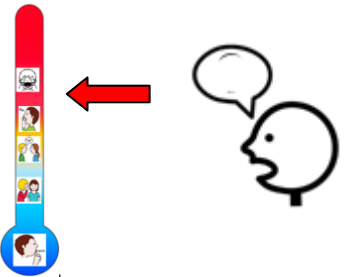
BASTANT

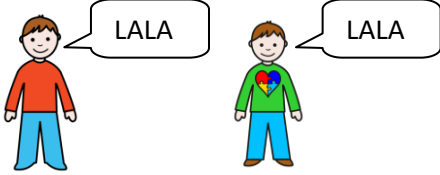
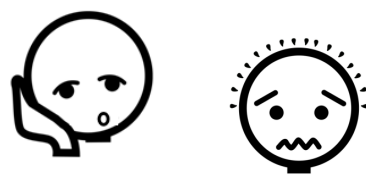

POC

ANNEX 24. Comprensió d'emocions en els altres: Propostes didàctiques i recursos
(veure a 5.3.2.3.1 Entrenament en la comprensió d'emocions en els altres:)

1. Taules causa –efecte: Què genero en els altres:

Quan faig... 		Genero una emoció en l'altre de...
SI REPETEIXO MOLT LES COSES... 		AVORRIMENT O ENFADO
SI M'APROPO MASSA A L'ALTRE... 		ESTRÉS O ENFADO
SI PARLO MASSA ALT... 		MOLESTES
SI NO ESCOLTO... 		ENFADO

SI IMITO ALS ALTRES... 		AVORRIMENT I NERVIS
SI PEGUES ALS ALTRES... 		ENFADO I TRISTESSA

Aquest és un exemple de com podem crear taules de causa – efecte per tal d'ensenyar als nostres alumnes a identificar que generen les seves accions en els altres. Aquest exemple en concret, es centra en les accions que generen emocions negatives en els altres. Però això no vol dir que només s'hagin de treballar aquestes sinó que també és necessari treballar les accions que generen emocions positives com l'alegria. Com per exemple:

SI AJUDO A UN COMPANYY... 		ESTARÀ CONTENT
--	---	---

El següent pas seria ensenyar estratègies perquè evitin aquestes conductes, és a dir, per exemple:

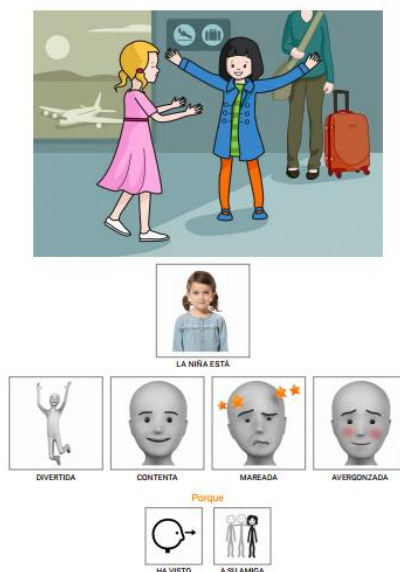
SI REPETEIXO MOLT LES COSES... 		AVORRIMENT O ENFADO 		PUC REPETIR LES COSES UN MÀXIM DE DOS VEGADES.
---	---	--	--	---

ANNEX 25. Reconèixer i atribuir una causa a l'emoció: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.2.4.1 Reconèixer i atribuir una causa a l'emoció)

1. Activitats d'atribució de la causalitat:

A la plataforma d'ARASAAC trobareu materials com aquests:

http://www.arasaac.org/zona_descargas/materiales/1558/Que_siente_Identificar_emociones.pdf

Arasaac (<http://catedu.es/arasaac/>) #Soyvisual (<http://www.soyvisual.org>) Fundación Orange
Material creado por Tropical (tropicalestudio.com). Licencia: CC (BY-NC-SA).

http://www.arasaac.org/zona_descargas/materiales/1513/Aprendiendo_a_conocer_emociones_y_sentimientos_ARASAAC_Soyvisual.pdf

Autor pictogramas: Sergio Palao Procedencia: ARASAAC (<http://catedu.es/arasaac/>) Licencia: CC (BY-NC-SA)
Soyvisual.org - Fundación Orange. Licencia: CC (BY-NC-SA) Autores:: José Manuel Marcos , David Romero

2. Històries emocionals

També podeu treballar a partir d'històries emocionals a on es van fent preguntes als alumnes envers al que els hi succeeix al personatge de la història.

Anabel Cornago: El sonido de la hierba al crecer

<http://elsonidodelahierbaelcrecer.blogspot.com.es/2014/10/historias-con-emociones-por-patricia.html>

TRABAJAMOS EMOCIONES PARTIENDO DE UNA HISTORIA.

DIBUJA LA EMOCIÓN EN LA CARA DE CARMEN DESPUÉS DE CONTESTAR A LAS PREGUNTAS.

Carmen estaba estudiando en su habitación muy tranquila pero una araña negra se paseaba por el suelo cerca de ella. Carmen se subió a una silla muy rápido.

- ¿Cómo se llama la niña?.
- ¿Qué hacía Carmen en su habitación? ¿Cómo se sentía?.
- ¿Quién se paseaba por el suelo?.
- ¿A dónde se subió muy rápido Carmen?.
- ¿Por qué se subiría Carmen a la silla? ¿Dónde tiene las manos Carmen?.
- ¿Cómo se sentirá Carmen ahora encima de la silla?.
- ¿Crees que los animales pequeños dan miedo?.
- ¿Qué harías si vieses una araña en tu habitación?.
- ¿Cómo explicarías a Carmen que no hay que tener miedo a las arañas?

Cachito El sonido de la hierba al crecer

3. Treballar la causalitat de les emocions a partir de vídeos de dibuixos animats o sèries.

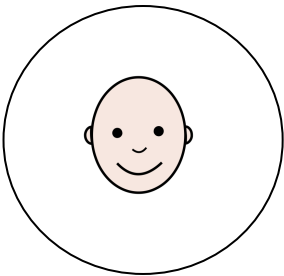
La resposta motivacional dels alumnes amb TEA davant dels suports audiovisuals és molt positiva i augmenta la seva capacitat atencional.

A continuació mostro exemples de com crear material per treballar la causalitat de les emocions a partir de vídeos de personatges coneguts pels nostres alumnes.

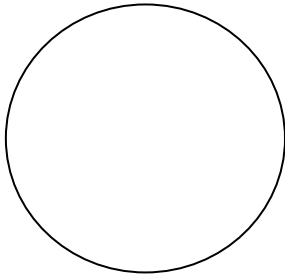
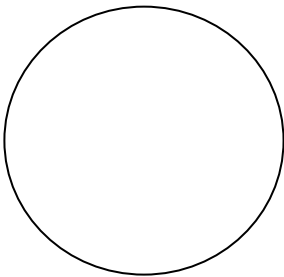
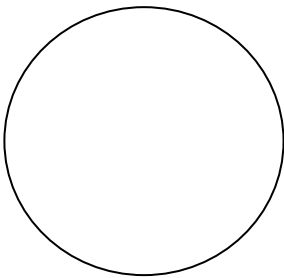
Per exemple a partir d'aquest vídeo que treballin la identificació d'emocions:

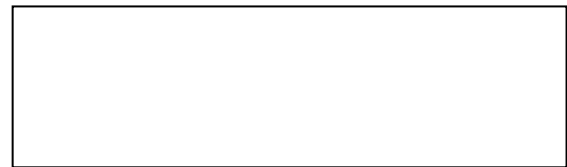
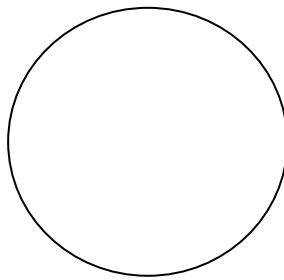
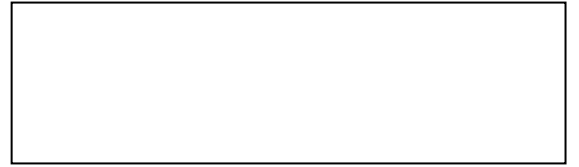
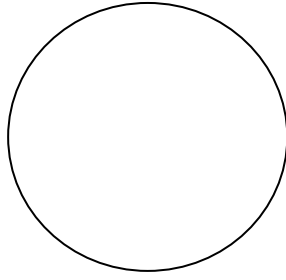
Vídeo per identificar emocions: <https://www.youtube.com/watch?v=cQazJJNK2Xc>

Activitat complementària al vídeo:

CONTENTA

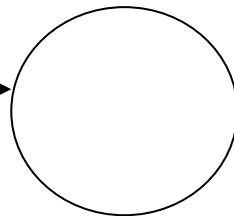
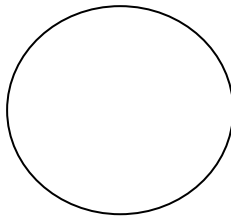
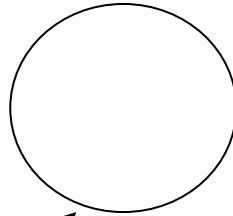
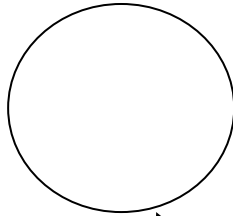
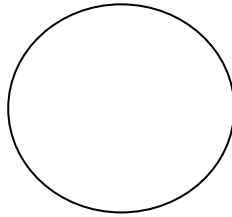
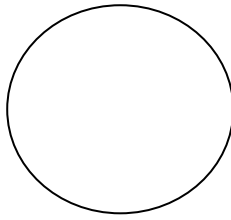
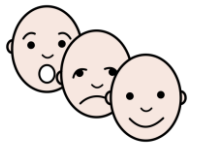

Exemples de treballs més complexes:

Amb la visualització d'aquest vídeo realitzar la egüent activitat:

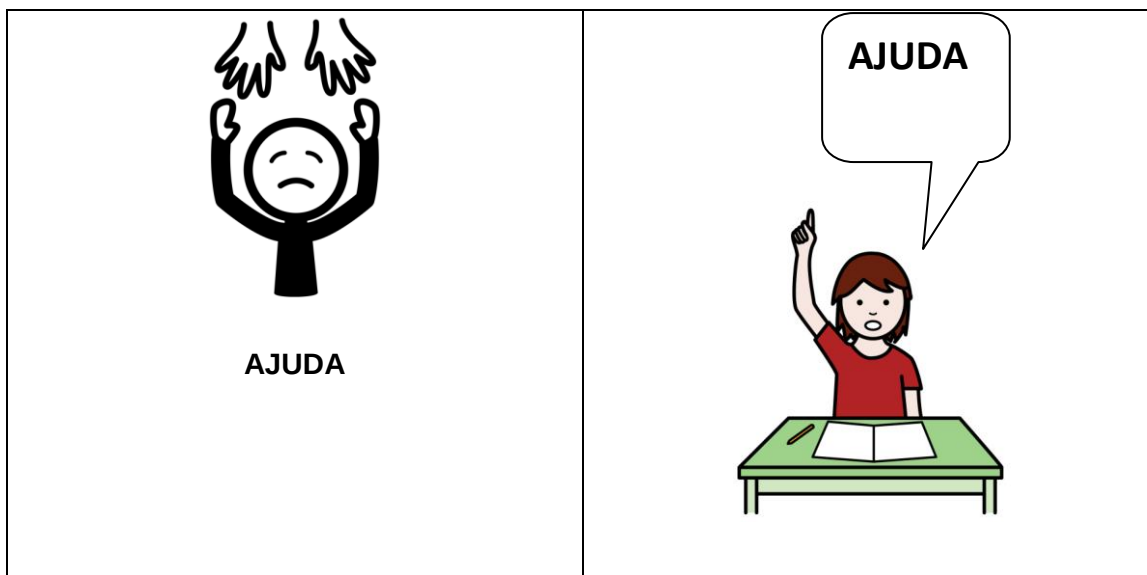
<https://www.youtube.com/watch?v=kvl-aNNjP8>

ANNEX 26. Resolució de problemes: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.2.4.2 Entrenament en Resolució de problemes)

1. Demanar ajuda

El primer que s'ha de fer és ensenyar a l'alumne a demanar ajuda, ja sigui verbalment o amb el seu sistema de comunicació alternativa o augmentativa.

2. Seqüència visual per a la Resolució de problemes:

A continuació mostro els passos que se li han d'explicar a l'alumne i posar en practica quan es troba amb un problema.

Ell han de detectar que davant d'un problema moltes vegades l'emoció que es genera és l'enfado (també potser tristesa) i el primer que s'ha de treballar és l'habilitat de l'autoregulació emocional que hem especificat anteriorment. Per tal de després poder generar possibles solucions al problema.

L'ajuda a l'inici ha de ser total, l'adult el guia i li va suggerint les possibles solucions i progressivament anirem retirant la nostra ajuda. La nostra ajuda s'haurà d'ajustar sempre a la necessitat de l'alumne.

				
1 PROBLEMA	2 ENFADO	3 RESPIRAR	4 PENSAR	5 SOLUCIÓ

Seqüència més complexa:

RESOLUCIÓ DE PROBLEMES

PASSOS SEGUIR PER A LA RESOLUCIÓ DE PROBLEMES:

1. Quin és el problema?

2. Pensar totes les possibles solucions

3. Mirar les conseqüències de cada possible solució

4. Triar la millor solució

5. Dur-ho a terme

6. M'avaluo i em felicito per haver seguit les tasques

Adaptat de la memòria de pràctiques: Fundació Institut de Psicologia

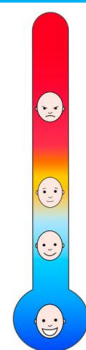
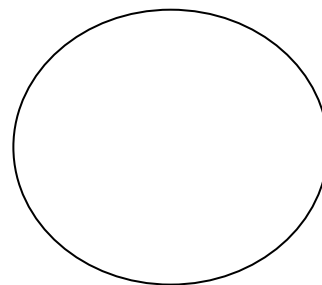
3. Fitxes per treballar la resolució de problemes depenent del nivell de suport que necessiti l'alumne

A continuació mostro dos exemples que donen resposta a un alumne amb molta intensitat de suports i la resolució del problema es realitza de forma vivencial i visualment a partir de dibuixos comunicatius i la següent a la que esta dirigida amb alumnes amb menys intensitat de suport i que han accedit a la lectoescriptura.

QUIN PROBLEMA HE TINGUT?:

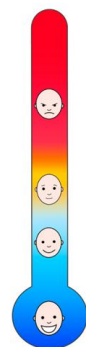
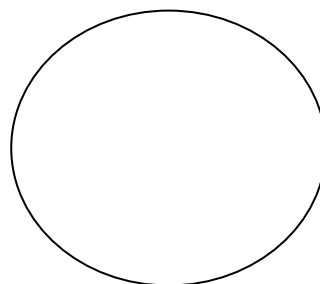
COM EM SENTO DESPRÉS DEL QUE HA PASSAT?

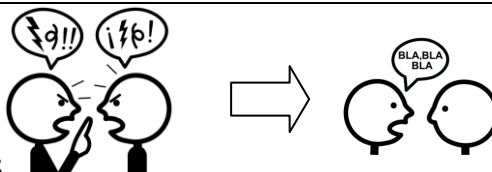
PENSEM JUNTS UNA SOLUCIÓ:

COM EM SENTO ARA?

FITXA DE RESOLUCIÓ DE PROBLEMES

1. Quin és el problema?

2. Qui té el problema?

Conseqüències bones

Conseqüències dolentes

SOLUCIÓ 1:

SOLUCIÓ 2:

SOLUCIÓ 3:

SOLUCIÓ 4:

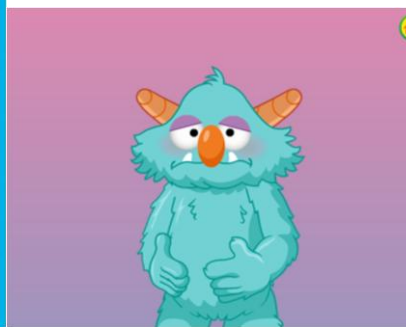
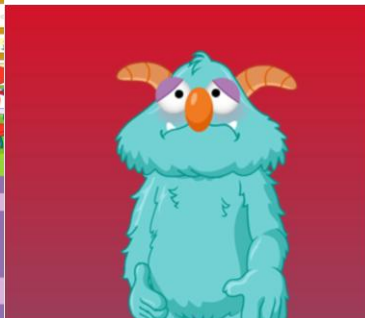
Quina creus que és la millor solució de totes?

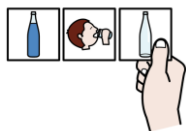
4. Exemples de recursos didàctics per a treballar la resolució de problemes:

Material didàctic per a treballar la resolució de problemes amb l'app Breathe:

RETALLA

ORDENA LES IMATGES:

1

2

3

4

5

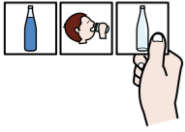
6

7

RETALLA

ORDENA LES IMATGES:

1

2

3

4

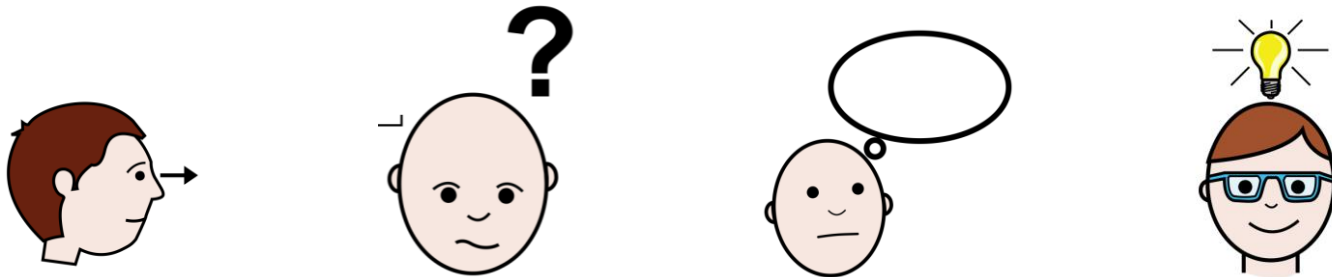
5

6

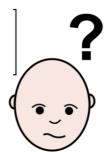
7

5. A partir de vídeos analitzar el problema que tenen els personatges i practicar la resolució de problemes:

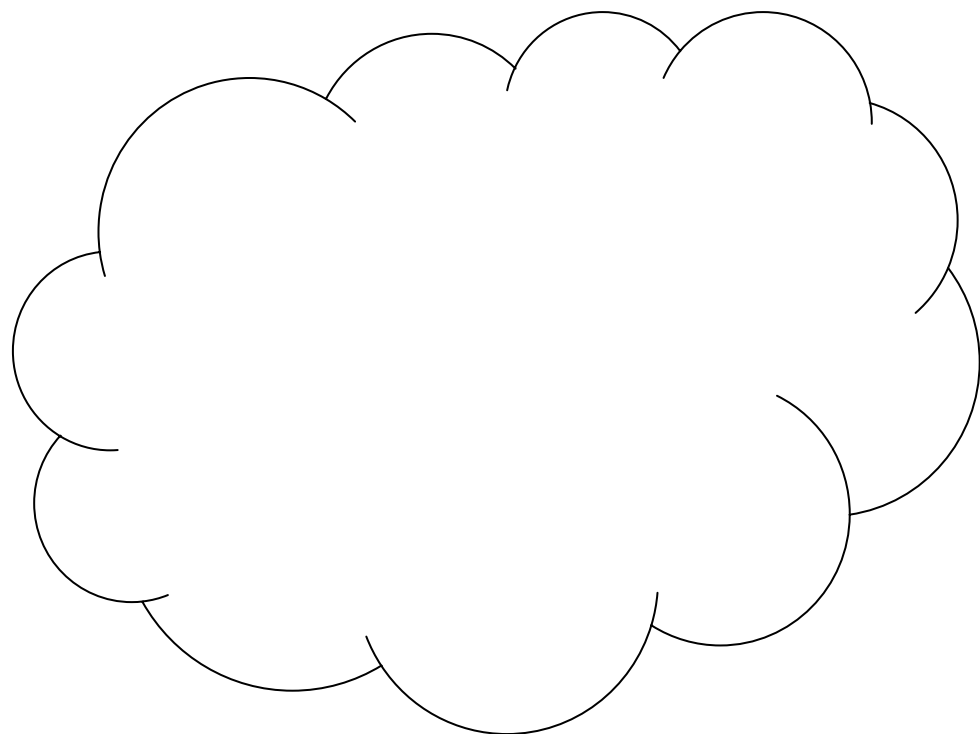
Es poden crear activitats de qualsevol vídeo a on es mostri un problema i es faci treballar als alumnes al seva resolució. A continuació mostro exemples d'activitats que he creat per realitzar l'entrenament en resolució de problemes.

MIRA EL PROBLEMA I PENSA UNA SOLUCIÓ ...

QUÈ LI PASSA?

Com ajudem a la nena? Què pot fer?

Que dibuixi les possibles solucions

Que dibuixi les possibles solucions

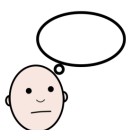
Foto de l'alumne

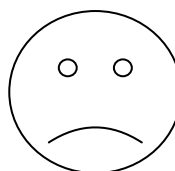
Un altre exemple més complex, A partir del següent vídeo:

<https://www.youtube.com/watch?v=kvl-aNNiP8>

PENSA SI ESTA BEN FET AIXÒ ?

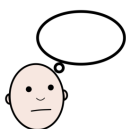
COM ESTAN ELS GATETS DESPRÉS D'HAVER-HO FET?

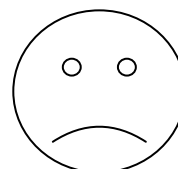
PREOCUPATS

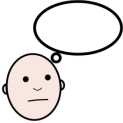
CONTENTS

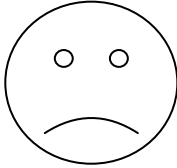

PENSA SI ESTA BEN FET AIXÒ ?

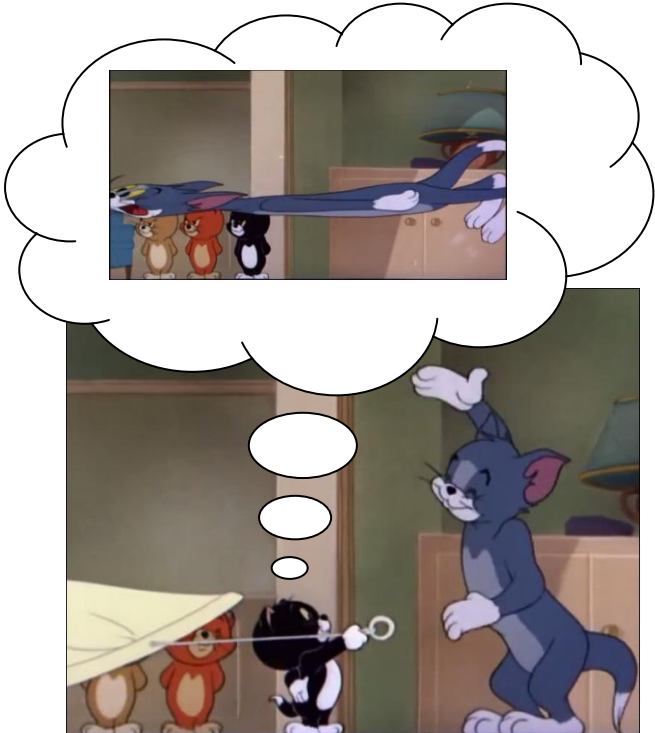
PENSA SI ESTA BEN FET AIXÒ ?

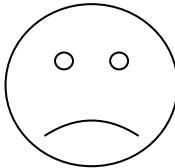

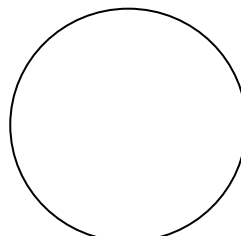

CREUS QUE EL QUE ESTA PENSANT EL GATET NEGRE ÉS BO O DOLENT?

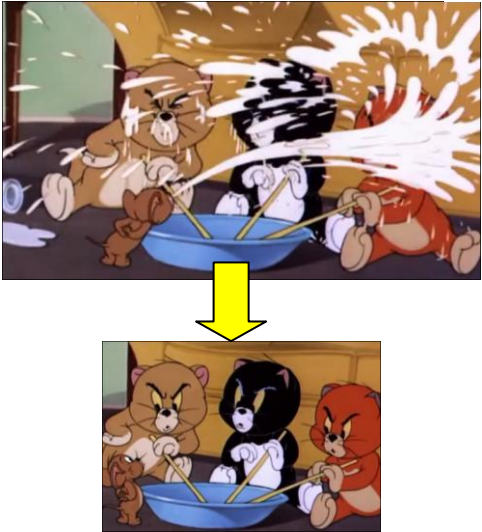
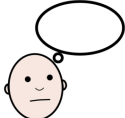
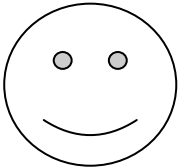
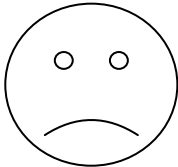

DESPRÉS DEL QUE LI HAN FET. COM ESTA EN TOM?

PENSA SI ESTA BEN FET AIXÒ ?

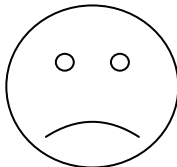

COM ESTAN ELS GATETS ARA?

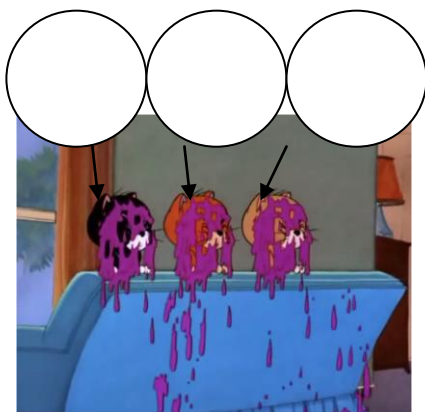
QUÈ PENSEN ELS GATETS, ÉS BO O DOLENT?

COM ESTARAN ELS GATETS DESPRÉS D'AIXÒ?

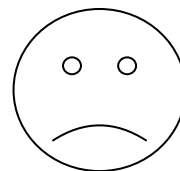
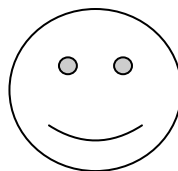

ENCARA QUE ESTIGUEM MOLT

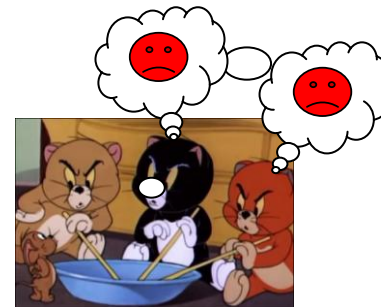
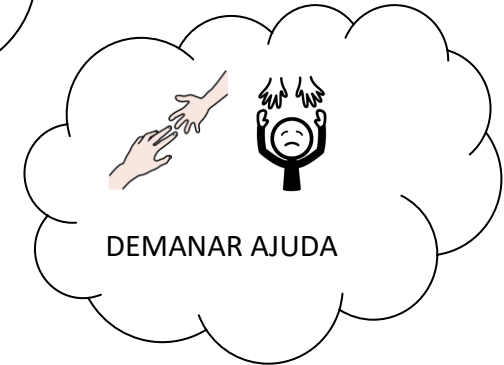
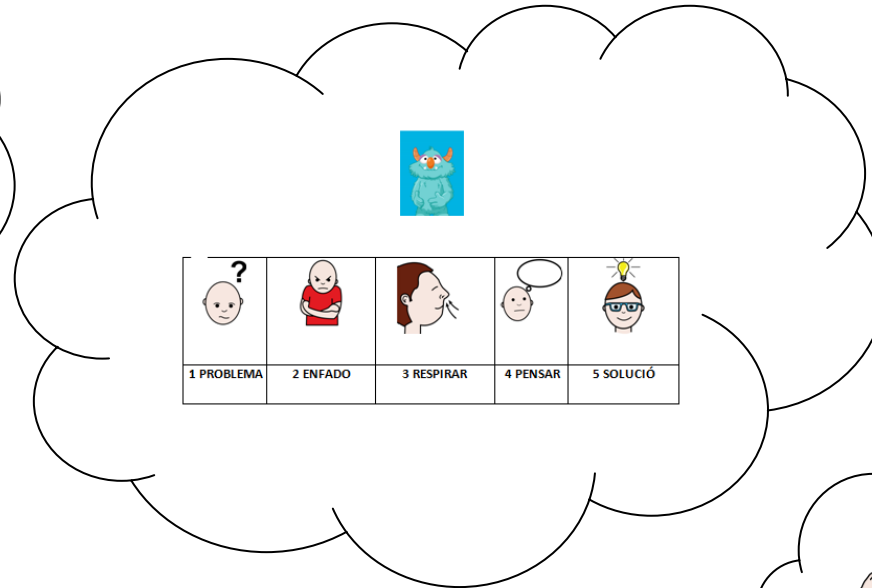
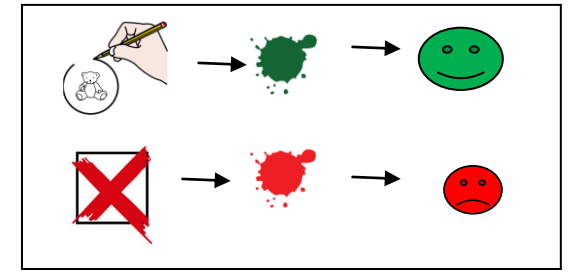
ENFADATS ESTA BÉ PEGAR

A ALGÚ?

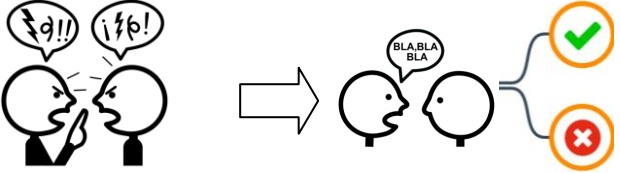

AJUDEM A FER BÉ LES COSES A EN
TOM I ALS GATETS

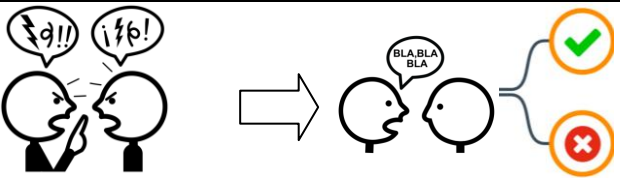

Exemples d'activitats per a valorar la resolució de problemes d'altres persones:

VÍDEO 1: <https://www.youtube.com/watch?v=npoYz9rNhuA7>

		
VALORACIÓ DE RESOLUCIONS DE PROBLEMES		
RESOLUCIÓ DEL PROBLEMA 1: PROBLEMA EN UN RESTAURANT		
1. Quin és el problema?		
2. Quina solució tria?		
3. Creus que és encertada aquesta solució?		
4. Què faries tu en el seu lloc?		

VÍDEO 2: <https://www.youtube.com/watch?v=T9MAmWnOznI>

		
VALORACIÓ DE RESOLUCIONS DE PROBLEMES		
RESOLUCIÓ DEL PROBLEMA 2: PROBLEMES PER PINTAR CASA SEVA		
1. Quin és el problema?		
2. Quines solucions tria?	SOLUCIÓ 1:	
	SOLUCIÓ 2:	
3. Creus que són encertades aquestes solucions?		
4. Què faries tu en el seu lloc?		

ANNEX 27. La intel·ligència social: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.3.1.1 Estimulació de la intel·ligència social)

1. Suports visuals per a explicar què és la intel·ligència social:

Per formar part d'un grup i tenir un comportament esperat has de...

	+		+		=	
MIRAR		ESCOLTAR		PENSAR AMB EL TEU COS		INTEL·LIGÈNCIA SOCIAL

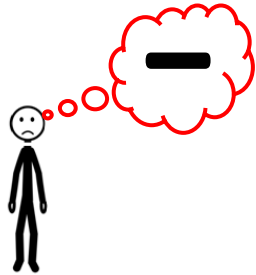
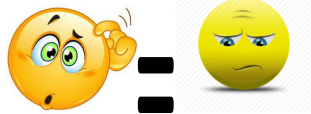
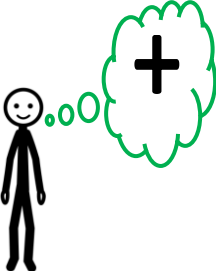
Recorda que pensar amb el teu cos significa:

	ULLS: Mirar a la persona amb la que estàs parlant als ulls
	ORELLES: Les orelles han d'estar "obertes" preparades per escoltar el que ens diuen
	BOCA: Ha d'estar tancada mentre escoltes a algú, no parlis ni facis sorolls.
	MANS: Han d'estar quietes, per exemple: ficades a les teves butxaques, o si estàs assegut a sobre de les teves cames o relaxades al costat de les teves cames.

	PEUS: Han d'estar quiets i en contacte amb el terra.
	COS: Esta dirigit cap a la persona que t'està parlant.
	CERVELL: Has d'estar pensant en el que la persona t'està dient.
	COR/SENTIMENTS: T'has d'interessar i si cal preocupar-te pel que la persona t'està dient.

2. Suports visuals per entendre que és un comportament esperat i inesperat:

 CONDUCTA INESPERADA	GENERO PENSAMENTS NEGATIUS EN ELS ALTRES 	Faig sentir incòmodes o malament als altres amb el meu comportament
 CONDUCTA ESPERADA	GENERO PENSAMENTS POSITIUS EN ELS ALTRES 	Faig sentir bé als altres = jo em sento bé amb mi mateix

3. Activitats per aprendre a detectar situacions inesperades i esperades:

Activitat a on els alumnes han de pensar o descriure situacions inesperades i trobar el comportament adequat en la situació concreta:

CONDUCTA INESPERADA

CONDUCTA ESPERADA

Materials online per a treballar el pensament social:

Cornago, A (El sonido de la hierba al crecer):

<http://elsonidodelahierbaelcrecer.blogspot.com.es/2014/07/detective-social-descubre-los-errores.html>

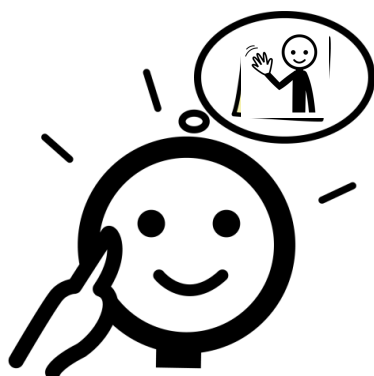
Adaptació en castellà dels personatges del Superflex (Winner, M):

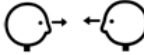
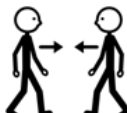
<http://elsonidodelahierbaelcrecer.blogspot.com.es/2014/06/kokorroka-y-sus-secuaces.html>

ANNEX 28. Iniciar una conversa: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.3.1.2 Iniciar una conversa)

1. Exemples de seqüències per aprendre l'habilitat:

Abans d'iniciar una conversa recorda que has de SALUDAR:

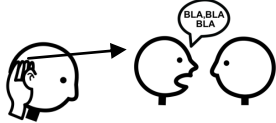
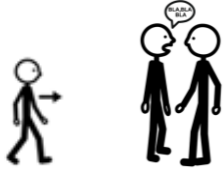

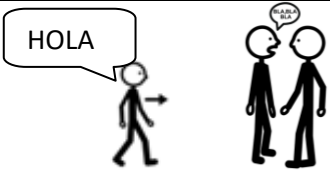
1	 SOMRIURE
2	 CONTACTE OCULAR
3	 APROPAR-NOS
4	 DIR "HOLA" I/O FER EL GEST

1	 SALUDAR		
2	 PREGUNTAR	Si no coneixem gaire a la persona	Preguntes per conèixer a la persona (escola/feina/estudis, edat, família, casa) - Quants anys tens? - A on estudies/treballes? ... Temes neutres (temps, vacances, deures...) - Quin fred que fa avui no? - Aniràs de vacances? Faràs un viatge?

		Si la coneixem bastant	Li farem preguntes per conèixer més a la persona Preguntes sobre el que li agrada: - Què t'agrada fer? - A què t'agrada jugar? - Quins jocs t'agraden? - Quina música t'agrada?
			Investigar temes d'interès comú: Si tens temes en comú amb algú és una bona manera d'iniciar una conversa.
3	 ESCOLTAR LA RESPOSTA DE L'ALTRE		

2. Exemple de GUIÓ SOCIAL per aprendre a afegir-se a una conversa ja iniciada.

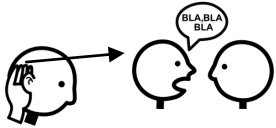
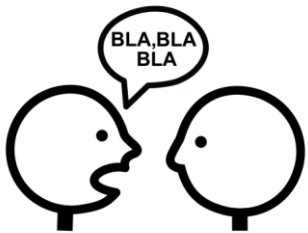
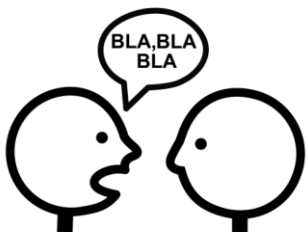
1		Escolta el que diuen per IDENTIFICAR EL TEMA
2		Apropa't al grup
3		Espera a que et mirin o facin una pausa

4		Pots començar dient: Hola, perdoneu he escoltat que parlàveu de (TEMA) ...
5		PREGUNTA sobre el TEMA o fes un COMENTARI.

Adaptació del material de la formació (2016) Actualització del TEA. Fundació Institut de Psicologia.

ANNEX 29. Mantenir una conversa: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.3.1.3 Mantenir una conversa)

1. Exemple de GUIÓ SOCIAL per aprendre l'habilitat de mantenir una conversa:

	1. Escoltar el que diu l'altre persona que m'està parlant										
	2. Puc utilitzar algun dels tòpics per mantenir conversa: - Dir: "Ves per on, ah si?," - Repetir amb les teves paraules el que et diuen perquè així demostro que l'estic escoltant "Així que t'agrada anar al cine?" - Donar informació personal: "Doncs a mi també m'agrada..." - Respondre a les preguntes que hem facin - Respectar el torn de paraula Si veig que s'avorreix dir-li: de què t'agradaria parlar o tancar la conversa.										
	3. He de recordar mantenir un adequat: <table><tr><th>CONTACTE OCULAR</th><th>ESPAI PERSONAL</th><th>POSTURA</th><th>TÓ DE VEU</th><th>SOMRIURE SOCIAL</th></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>	CONTACTE OCULAR	ESPAI PERSONAL	POSTURA	TÓ DE VEU	SOMRIURE SOCIAL					
CONTACTE OCULAR	ESPAI PERSONAL	POSTURA	TÓ DE VEU	SOMRIURE SOCIAL							
											

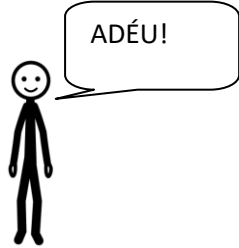
Adaptació de Institut de Psicologia (2016)

En el següent enllaç podreu trobar pautes d'indicadors bàsics per mantenir una conversa:

http://elsonidodelahierbaelcrecer.blogspot.com.es/2014/05/como-mantener-una-buena-conversacion_2.html

ANNEX 30. Finalitzar una conversa: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.3.1.4 Finalitzar una conversa)

1. Exemple de guió social per finalitzar una conversa:

	1. Avisar que s'ha d'acabar la conversa utilitzant expressions com: • “sento haver de marxar però...” • “hauré d'anar marxant perquè sinó arribaré tard...” • “m'ho he passat genial però ara hauria de marxar...”
	Acomiadar-se utilitzant expressions com: “Adéu, fins aviat”, fins després, ens veiem...”
	Acompanyar de l'expressió un gest corporal que vagi d'acord amb l'expressió de l'acomiadament. - Dir adéu amb la mà - Fer una abraçada ... - Dos petons...

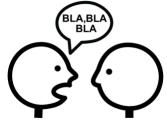
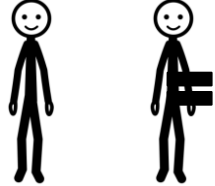
Idees per a perfilar molt més en com finalitzar les converses:

<http://es.wikihow.com/finalizar-una-conversaci%C3%B3n-sin-ser-grosero>

ANNEX 31. Concepte d'amistat:Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.3.2.1)

1. Concepte d'amic:

Com ensenyar què és un bon amic?

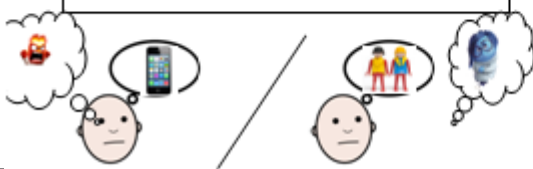
INTERESSOS EN COMÚ: Coses que us agraden als dos per igual	
COMPARTIU "intimitat": Us sentiu còmodes compartint experiències que heu viscut.	
US COMPRENEU I US ENTENEU MUTUAMENT: Us escolteu i us recolzeu a nivell emocional.	
RESOLEU ELS DESACORDS O CONFLICTES: Us accepteu amb defectes i virtuts.	
RELACIÓ D'IGUALTAT: Els dos sou importants i no hi ha cap millor que l'altre ni cap que domini a l'altre.	
RELACIÓ AFECTIVA: Tens cura dels amics, els cuides i et preocupes per ells.	
ELS DOS VOLEU SER AMICS: Els dos voleu ser amics, és impossible mantenir una relació amb algú si l'altre persona no la desitja.	
SINCERITAT I LLEIALTAT: Confies amb ells i t'ajuden i et recolzen quan ho necessites.	

Adaptació de la font: Institut de Psicologia

ANNEX 32. Estratègies per a gestionar les amistats: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.3.2.2)

1. Exemple de com adaptar l'aprenentatge d'estratègies per aprendre a tenir i conservar els amics en el cas concret d'un alumne:

El següent material és una adaptació del material d'Anabel Cornago: El sonido de la hierba al crecer: <http://elsonidodelahierbaelcrecer.blogspot.com.es/2013/12/que-es-un-amigo-librito-de-la-amistad-1.html>

APRENDRE A TENIR AMICS	
 MAL AMIC	 BON AMIC
   NO ES PEGA A UN AMIC	 T'AJUDA A ESTAR TRANQUILA
NO CONTROLEM AL NOSTRE AMIC ELL VINDRÀ AMB NOSALTRES QUAN ELL VULGUI. 	 T'ABRAÇA PERQUÈ T'ESTIMA
 NO HAS D'ANAR A TOT ARREU A ON EL TEU AMIC ESTIGUI. POTSER ES CANSARÀ I NO VOLDRÀ ESTAR AMB TU.	 LI AGRADA ESTAR AMB TU QUAN TU ET PORTES BÉ AMB ELLA
QUAN EL TEU AMIC GUANYA I LI TREUS EL PREMI DONA'M EL TEU PREMI	 T'AJUDA I TU TAMBÉ L'AJUDES
S'ENFADES AMB EL SEU AMIC PERQUÈ VOL UNA COSA DIFERENT QUE EL QUE TU VOLS 	 NO ES RIU DE TU
	 T'ESCOLTA I TU L'ESCOLTES A ELLA

UN AMIC ESTÀ AMB TU QUAN...

**ESTA AMB TU QUAN ESTAS
CONTENTA I US HO PASEU MOLT BÉ
JUGANT**

M'HO PASO MOLT BÉ AMB TU
M'AGRADA ESTAR AMB TU

**ESTA AMB TU QUAN ESTAS TRIST I
ET PREGUNTA QUÉ ET PASSA.
TU TAMBÉ LI HAS DE PREGUNTAR
QUAN ELL ESTIGUI MALAMENT**

QUÈ ET PASSA?

NO PLORIS
JO T'AJUDO

UN AMIC COMPARTEIX I TU COMPARTEIXES AMB ELL

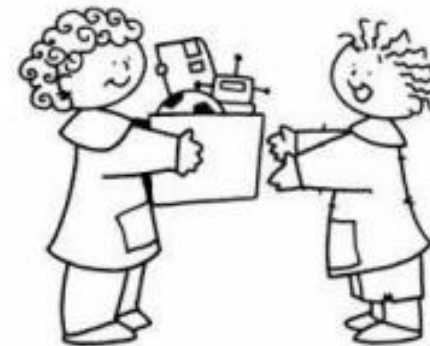
**AMB UN AMIC COMPARTEIXES LES TEVES
JOGUINES, COSES, MENJAR FAVORIT.**

**I EL TEU AMIC COMPARTEIX AMB TU LES SEVES
JOGUINES, COSES I MENJAR FAVORIT.**

**A UN AMIC LI POTS DEIXAR QUE JUGUI AMB
LA TEVA TABLET O EL MÒVIL O DEIXAR-LI
UNA JOGUINA TEVA.**

**IGUAL QUE ELL ET PODRÀ DEIXAR COSES
SEVES QUE LI AGRADIN MOLT.**

TU L'AJUDES I ELL T'AJUDA A TU

UN AMIC T'AJUDA A FER ALGUNA COSA QUE ET
COSTA

I TU TAMBÉ L'AJUDES A ELL QUAN ET NECESSITA

UN AMIC ET PROTEGEIX I ET DEFENSA QUAN HO
NECESSITES

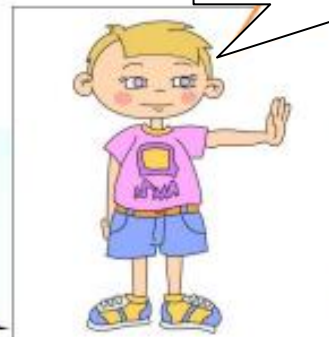
TU AJUDES I DEFENSES AL TEU AMIC

T'AJUDO A
CORDAR-TE LA
SABATA

NO RIGUIS DEL MEU
AMIC SIUSPLAU

EXPLICAR COSES I ESCOLTAR

UN AMIC T'ESCOLTA QUAN TU PARLES
TU ESCOLTES AL TEU AMIC QUAN ET PARLA

COMPARTIU COSES QUE US AGRADEN ALS DOS
NO NOMÉS COSES QUE T'AGRADEN A TU

VOLS?
T'AGRADA AIXÒ?

US EXPLIQUEU LES VOSTRES COSES

PRIMER UN I DESPRÉS UN ALTRE MAI OBLIDIS PREGUNTAR

UN AMIC ET DIU LES COSES QUE HAS FET
MALAMENT PERQUÈ ET VOL AJUDAR I NO T'HAS

D'ENFADAR AMB ELL

TU APRENS COSES DEL TEU AMIC

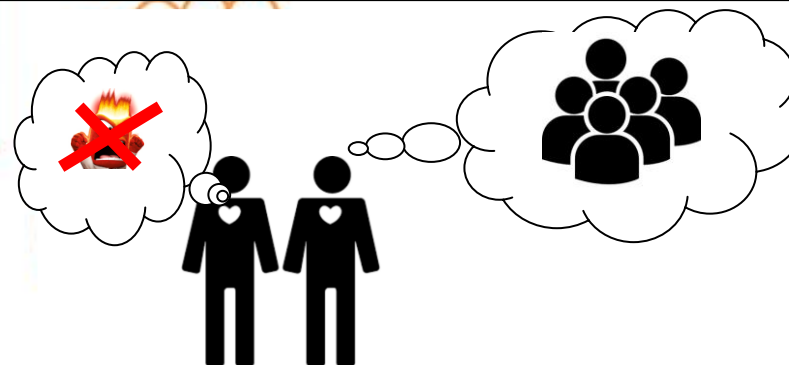
I ELL APREN COSES DE TU

NO CONTROLEM ALS AMICS, HI HA MOMENTS EN QUE UN AMIC VOL ANAR A UN LLOC DIFERENT DEL TEU I L'HAS DE DEIXAR

T'AGRADA MOLT ESTAR AMB EL TEU AMIC I L'ESTIMES MOLT PER AIXÒ L'ABRACES

NO CONTROLES AL TEU AMIC EL DEIXES QUE ESCULLI EL QUE VOL I QUE ESTIGUI AMB MÉS NENS I NENES QUE SÓN AMICS SEUS.

PENSES EN ELL QUAN NO ESTA AMB TU

T'ENRECORDES EL TEU AMIC TAMBÉ TÉ ALTRES AMICS I NO

EL TEU AMIC TAMBÉ TÉ ALTRES AMICS I NO T'HAS D'ENFADAR PERQUE VAGI AMB ELLS.

TU TAMBÉ EL POTS ACOMPANYAR O SI ELL NO VOL POTS ANAR A JUGAR AMB UN ALTRE AMIC.

**CUIDA ALS TEUS AMICS
ELLS ET CUIDARAN A TU**

**A VEGADES NO PENSAREU EL MATEIX I VOLDREU COSES DIFERENTS.
POTSER ELL S'ENFADA AMB TU UNA MICA O TU POTS ENFADAR-TE AMB
ELL UNA MICA.**

**PERO NO ESTAREU MOLT DE TEMPS ENFADATS PERQUÉ ELS AMICS
VOLEN ESTAR JUNTS PERQUÉ S'HO PASEN BÉ.**

**A UN AMIC NO SE'L PEGA, NI SE LI DIU TONTO, NI ET POTS
RIURE D'ELL.**

UN AMIC NO ET PEGARÀ, NI ES RIURÀ DE TU.

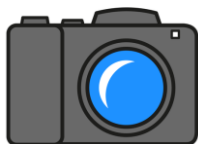
QUI ÉS EL TEU AMIC?

QUÈ T'AGRADA DEL TEU AMIC

QUÈ NO T'AGRADA DEL TEU AMIC

ELS AMICS DE LA

ANNEX 33. Guió per l'elaboració dels dos vídeo modelats (veure a 5.6.4)

Guió vídeo modelat:

VIDEO 1: CONTACTE OCULAR

Presentació de l'habilitat:

BÀRBARA: Mantenir un contacte ocular significa que mires a la persona amb la que parles als ulls.

Quan estàs escoltant a algú és important que el miris als ulls perquè aquesta és una de les maneres en que les persones demostrem que estem escoltant i que ens interessa el que ens estan dient.

Recorda mantenir el contacte ocular quan parlis amb algú! Perquè si n ho fas mira el que pot passar.

Toma 1 incorrecte:

KAREN: Ahir em van regalar un nou joc per la play és un karaoke. M'encanta!

AITANA: (Evitant mirar als ulls) Ah molt bé! Jo també tinc un de karaoke és divertit.

KAREN: Ah! D'acord.

Toma 2 pensaments KAREN:

KAREN: Crec que li passa alguna cosa, no em mira als ulls i no ho sé si li interessa el que li he explicat? Potser no té ganes de parlar amb mi.?

BÀRBARA: Karen es sent confosa perquè Aitana no la mira als ulls i això fa que pensi que no vol parlar amb ella o que no li interessa gens el que li està explicant.

BÀRBARA: Ara anem a veure que passa quan som capaços de mantenir el contacte ocular amb les persones que conversem.

Toma 3 correcte:

KAREN: Ahir em van regalar un nou joc per la play és un karaoke. M'encanta!

AITANA: Que guay! Jo també tinc un i és molt divertit!

KAREN: Podríem quedar per jugar juntes?

AITANA: Em sembla genial la idea!

BÀRBARA: Aquesta vegada si que l'ha pogut mirar als ulls i gràcies ha vist que li interessava el que li estava explicant i han pogut quedar per jugar juntes.

Recorda que necessitem mirar als ulls de les persones per demostrar que ens interessa el que ens estan dient i així mantenir la conversa. Si no ho fem pensaran que no volem parlar amb ells o que tenim algun problema.

VIDEO 2: ESCOLTAR AMB EL COS

Presentació de l'habilitat: BÀRBARA

Quan parlem amb algú hem de demostrar amb la postura del nostre cos que l'estem escoltant. Lo més normal és situar-se l'un davant de l'altre mirant-se als ulls. D'aquesta manera demostrem als altres que els estem escoltant i que ens interessa allò que ens estan explicant.

Anem a veure que passa quan no escoltem amb el nostre cos...

Toma 1 incorrecte:

KAREN: (Esta jugant a l'ipad molt concentrada)

AITANA: (Arriba per darrere) Hola! Què tal?

KAREN: (sense aixecar el cap ni girar-se) hola, bé.

AITANA: Estàs ocupada?

KAREN: No, només estic jugant.

AITANA: Ah! D'acord. Adéu

BÀRBARA: Com veieu Karen no s'ha girat ni ha mirat als ulls quan Aitana ha aparegut per darrera i l'ha saludat. Com creieu que s'ha sentit Aitana?

Toma 2 pensaments AITANA: No ho entenc, m'ha dit que no estava ocupada però ni s'ha girat a parlar amb mi. Potser no volia parlar amb mi.

BÀRBARA: Karen ha fet sentir a la seva amiga que estava ocupada i que no li interessava el que li estava dient. Ja que no ha demostrat amb la postura del seu cos que l'esta escoltant, per tant, els altres deixen de parlar amb nosaltres. Has de pensar que ningú pot saber el que estàs pensant i que si no et gires quan et parlen el que demostres es tenir poc interès pels altres.

Recorda es necessari que demostris que estàs escoltant amb tot el teu cos.

Anem a veure com Karen ara si que demostra que esta escoltant amb tot el seu cos.

Toma 3 correcte:

KAREN: (Esta jugant a l'ipad molt concentrada)

AITANA: (Arriba per darrere) Hola! Què tal?

KAREN: (aixeca el cap, es gira i la mira als ulls) hola, bé.

AITANA: A què estaves jugant?

KAREN: Estava jugant a un joc de construir ciutats

AITANA: Anda que xulo! Puc jugar amb tu?

KAREN: Si i tant, vine seu que t'ho ensenyo.

BÀRBARA: Aquesta vegada Karen s'ha girat amb tot el cos i l'ha contestat mirant als ulls. Ara si que ha demostrat que l'escoltava amb el seu cos i fixeu-vos com ha canviat la situació que han acabat jugant juntes.

ANNEX 34. Instruments d'avaluació: Avaluació inicial (veure a 6)

1. Avaluació inicial de les HHSS de l'alumne: Registre observacional

Nom de l'alumne: _____	Curs: _____
Professional: _____	Data de l'avaluació: ____/____/____

AVALUACIÓ INICIAL DE LES HHSS DE L'ALUMNE	
<i>Marca amb una creu en cada bloc d'habilitats 1 objectiu específic per començar a treballar l'habilitat partint del nivell d'assoliment actual del teu alumne.</i>	
BLOC 1: HABILITATS SOCIALS BÀSIQUES D'INTERACCIÓ SOCIAL	
PREREQUISITS PER A LA INTERACCIÓ SOCIAL: LA COMUNICACIÓ NO VERBAL:	
HABILITAT: EL CONTACTE OCULAR: PENSAR AMB ELS ULLS	
- És capaç de pensar amb els ulls en diferents contextos	
- A partir de la observació dels altres és capaç de predir el que sembla que passarà en un futur pròxim.	
- És capaç de mantenir contacte ocular amb els altres i amb ajuda donar idees del que creu que estan fent en el present	
- És capaç de mirar als altres encara que no li parlin a ell	
- Manté contacte ocular quan interaccioni amb els altres	
- Manté contacte ocular quan ens comuniquem amb ell	
- Manté contacte ocular de forma intermitent quan fa una demanda	
L'ESPAI PERSONAL	
Ser capaç de generalitzar el respecte de l'espai personal amb totes les persones i sense	
Ser capaç de respectar l'espai personal adequat sense la utilització del seu braç.	
Mantenir la distància adequada sense utilitzar el seu braç contínuament	
Ser capaç d'utilitzar el seu braç per marcar l'espai personal adequat	
Respectar quan som nosaltres els que marquem el nostre espai personal amb el braç.	
Ser capaç de tolerar que el separem de nosaltres quan s'apropa de manera inadequada (tirant-se a sobre, o empenyent)	

LA POSTURA CORPORAL: ESCOLTAR AMB EL COS	
Ser capaç d'escoltar amb el seu cos les persones independentment del context en el que estigui	
Ser capaç d'escoltar amb el seu cos i realitzar gestos d'afirmació que ens mostren visualment que ens escolta	
Ser capaç d'escoltar i dir quelcom relacionat amb el que li estem explicant	
Saber escoltar i realitzar gestos d'afirmació que ens mostren visualment que ens escolta	
Ser capaç d'escoltar mirant-nos als ulls	
Ser capaç de fer silenci quan ens escolta	
Ser capaç d'escoltar-nos sense moure excessivament el seu cos	
Ser capaç d'escoltar-nos dirigint el cos cap a nosaltres	
Quan ens fa una demanda ser capaç de dirigir el seu cos cap a nosaltres	
EL TO DE VEU	
Saber adequar el seu to de veu independentment en quin context estigui	
Ser capaç de detectar quan ha de graduar el seu volum de veu sense l'ajuda de l'adult	
Saber graduar el seu volum de veu en diferents registres quan l'adult l'avisa	
Ser capaç de graduar el seu volum de veu d'un extrem a un altre amb l'ajuda de l'adult	
Ser capaç de regular el seu to de veu quan l'adult li fa conscient i li ensenya el suport visual	
Només mostra un registre de volum de veu però és capaç de fer silenci quan se li demana	
EL SOMRIURE SOCIAL	
Ser competent en identificar quan s'ajusta en el context la resposta del somriure social	
Respondre amb un somriure social amb ajuda de l'adult per identificar-ho	
Ser capaç de respondre amb un somriure en situacions que van més enllà d'un intercanvi tangible	
Ser capaç de respondre amb un somriure davant d'una acció plaent: Per exemple aconseguir la joguina que ha demanat.	

Ser capaç de gesticular un somriure	
HABILITATS SOCIALS BÀSIQUES D'INTERACCIÓ SOCIAL:	
1. SALUDAR	
Ser hàbil saludant i generant agrupació de persones per no a ver de saludar constantment a tothom.	
Ser capaç de saludar correctament però no s'adequa a la freqüència correcta i saluda constantment quan apareix una persona en el seu camp visual	
Ser conscient de en quines situacions ha de saludar i no necessita l'avís de l'adult	
Ser capaç de saludar quan l'adult l'avisa de que ha de saludar	
Quan una persona arriba i se li apropa saludar (verbal/no verbal) amb l'ajuda de l'adult que genera la senyal de saludar.	
Ser capaç de mantenir contacte ocular quan algú se li apropa per saludar-lo	
2. PRESENTAR-SE	
Conèixer com és i quins són els seus interessos per ser capaç d'expressar-ho adequadament quan es presenta a algú	
Ser competent en dir el seu nom i descriure mínim dos trets característics seus	
Quan coneix a algú ser hàbil dient el seu nom	
Ser capaç de respondre a la pregunta: Com et dius? / o sinó hi ha llenguatge saber intercanviar la tira-frase amb el seu nom .	
3. EXPRESSAR UNA QUEIXA	
Ser competent expressant una queixa en tots els contextos en que es desenvolupa l'alumne	
Ser capaç d'expressar una queixa amb paraules com: em molesta, no m'agrada, no vull i si depèn el malestar que genera d'una persona demanar que ho deixi de fer "sisplau".	
Expressar una queixa sense reproduir conductes inapropiades: agredir o cridar.	
Queixar-se d'un malestar demanant ajuda a l'adult (o utilitzant la roda dels dolors)	
Realitzar el moviment de cap que indica NO o dir que NO o entregar la tira frase amb un "no vull", quan se li ofereix quelcom que no vol.	
Ser capaç de retirar físicament amb la mà quan no vol quelcom, sense arribar a agredir.	
4. DEMANAR AJUDA	

Ser capaç de recórrer a qualsevol persona en tots els contextos, per demanar-li ajuda quan es trobi en situació de perill.	
Ser capaç de demanar ajuda correctament a qualsevol persona sigui o no conegut en un context controlat.	
Demanar ajuda dient el nom de la persona (si la coneix) i afegir el sisplau.	
Demanar ajuda dient el nom de la persona a qui li demana (si la coneix)	
Demanar ajuda entregant la tira frase amb el pictograma d'ajuda a l'adult, o dient a l'adult ajuda.	
Ser capaç d'anar cap a l'adult quan no pot fer quelcom per si sol i tocar-lo o agafar-li la mà perquè l'ajudi.	
5. DEMANAR UN FAVOR	
Ser competent alhora de demanar un favor a algú de forma adequada i si rep una negativa controlar la frustració que genera el no controlar les decisions dels altres.	
Saber demanar un favor i aprendre a reaccionar davant d'una negativa	
Saber demanar un favor a algú conegut en una situació controlada i que la resposta sigui afirmativa sempre	
BLOC 2: SUBHABILITATS DEL MANEIG DE LES EMOCIONS	
PREREQUISITS PER AL MANEIG DE LES EMOCIONS:	
RECONeixEMENT D'EMOCIONS BàSIQUES	
En diferents contextos és capaç d'expressar les seves pròpies emocions més bàsiques	
Saber representar facialment les emocions bàsiques	
És capaç de representar gràficament les expressions emocionals facials	
És capaç d'expressar emocions bàsiques d'alegria, tristesa, enfado i por reconeixent els trets facials de qualsevol imatge o persona (generalització).	
És competent expressant l'emoció i atribuint-la la imatge de l'expressió facial	
És capaç d'emparellar emocions facials de persones diferents (foto real) que mostren les mateixes emocions i agrupar-les segons l'expressió emocional facial.	
És capaç d'identificar les expressions emocionals, de persones reals (foto real) , que són iguals i les emparella.	
És capaç d'identificar les expressions emocionals, representades en un dibuix, que són iguals i les emparella.	
HABILITATS D'AUTORREGULACIÓ:	

AUTOREGULACIÓ EMOCIONAL: IDENTIFICAR LA INTENSITAT DE LES EMOCIONS	
A partir de la realització del termòmetre d'autoregulació de cada alumne, ser capaç de reconèixer el seu estat emocional i assenyalar l'estratègia que hem associat i aconseguir l'autoregulació.	
Un cop identificada la intensitat de l'emoció, ser capaç d'autoregular-se mitjançant l'estratègia que li ofereix l'adult.	
Saber reconèixer la intensitat de les seves emocions utilitzant els adverbis de quantitat: molt, bastant o poc.	
Ser capaç de senyalar o expressar en el termòmetre de les emocions l'emoció que esta sentint en el moment	
Quan l'adult li ensenya visualment l'atribució del seu estat emocional amb el pictograma de l'emoció corresponent, li serveix d'ajuda	
Identificar les diferents emocions amb els pictogrames corresponents	
COMPREENSIÓ D'EMOCIONS EN ELS ALTRES	
Ser competent identificant que generen les seves accions en els altres, en tots els seus contextos.	
Ser capaç de comprendre que generen les seves accions amb la prèvia ajuda de l'estratègia que li aporta l'adult, a on s'identifiquen les diferents situacions.	
Ser competent comprenent que quan ell fa una acció inadequada (per exemple: pegar, cridar...) a un altre, la seva acció genera una emoció negativa (enfado o tristesa).	
Ser capaç de comprendre les emocions bàsiques: content, trist, enfadat, espantat i avorrit en els altres.	
Quan l'altre mostra una emoció l'alumne ser capaç d'identificar si la persona està bé o malament.	
HABILITATS DE RESOLUCIÓ DE PROBLEMES:	
RECONÈIXER I ATRIBUIR UNA CAUSA A L'EMOCIÓ	
Ser capaç identificant les causes de les emocions dels altres en qualsevol context	
Ser competent en la identificació de les causes que han portat a una persona coneguda a tenir una emoció en concret	
Ser capaç d'atribuir una causa a una emoció viscuda per ell mateix (causalitat d'emocions pròpies)	
RESOLUCIÓ DE PROBLEMES	
Ser capaç d'aplicar el procés de resolució de problemes en diferents contextos (generalització).	
Ser competent en la identificació del problema i fa intents de solucionar-lo autònomament.	

Ser capaç de plantejar diferents situacions al seu problema.	
Ser competent alhora de triar entre les opcions que li planteja l'adult una solució adient al seu problema.	
Davant d'un problema ser capaç d'identificar els passos de la Resolució de problemes i aplicar-la amb l'ajuda de l'adult.	
Davant d'un problema ser capaç d'utilitzar una estratègia d'autoregulació emocional.	
Ser capaç d'expressar l'emoció que sent, i amb l'ajuda de l'adult ser capaç d'autoregular-se.	
Ser capaç de demanar ajuda a un adult	
BLOC 3: SUBHABILITATS COMUNICATIVES	
HABILITATS CONVERSACIONALS:	
LA INTEL·LIGÈNCIA SOCIAL	
Ser capaç d'unir pensaments que ha agafat amb els seus ulls, cervell i oïdes per tal d'identificar comportaments inesperats i entendre com s'ha de comportar	
Saber identificar que generen en els altres les seves accions utilitzant els seus ulls, cervell i oïdes per a detectar-ho.	
Ser capaç d'identificar en l'altre una emoció bàsica generada a causa d'una acció seva.	
Ser competent identificant emocions inesperades en els altres	
Ser capaç de reconèixer les emocions	
COM INICIAR UNA CONVERSA	
Ser capaç d'iniciar una conversa i adequar-se al grau de confiança que ha de mostrar segons si és algú conegut o desconegut.	
Ser competent alhora d'iniciar una conversa amb una persona ja sigui o no del seu entorn més proper.	
Ser capaç d'iniciar una conversa seguint una seqüència i tria els tòpics adequats per a realitzar-ho amb èxit.	
Ser capaç d'iniciar una conversa seguint una seqüència fixa marcada per l'adult	
MANTENIR UNA CONVERSA	
Ser hàbil fent preguntes que permeten mantenir una conversa sobre un tema determinat.	
Ser capaç de mantenir una conversa curta durant la qual segueix una seqüència utilitzant una pregunta clau i espera la resposta de l'altre.	
Ser capaç d'escoltar preguntes i respondre, esporàdicament afegeix una pregunta a l'altre	

persona.	
FINALITZAR UNA CONVERSA	
Ser capaç de finalitzar una conversa quan s'ha tancat un tema i no al mig d'una conversa quan li estan preguntant quelcom.	
Ser hàbil trobant una expressió del tipus: "m'ho he passat molt bé però he de marxar..." per tancar la conversa, però no ajusta el moment en que la diu.	
Ser capaç de dir "adéu" quan marxa.	
HABILITATS DE MANEIG DE L'AMISTAT	
CONCEPTE D'AMISTAT	
Ser capaç d'interactuar amb els amics recordant les estratègies d'interacció apreses.	
Entendre que significa tenir un amic, però li manquen estratègies per a gestionar la relació	
Ser capaç d'apropar-se a companys específics i mostrar interès per ells	
Ser hàbil compartint moments de joc amb altres companys de l'escola	
Ser capaç de conviure amb més nois/noies com ell tot i que tendeix a l'aïllament.	
ESTRATÈGIES PER A GESTIONAR LES AMISTATS	
A partir de l'aprenentatge de les estratègies per front al rebuig, ser capaç de diferenciar una burla o assetjament i intervenir segons el cas.	
Ser capaç d'interaccionar amb els amics i sap detectar quan algú li fa una burla i té estratègies per defensar-se o demanar ajuda.	
Ser capaç d'interaccionar amb els amics però es mostra vulnerable davant d'una burla o assetjament	
HABILITATS DE JOC COOPERATIU	
UNIR-SE A UN JOC ESTABLERT	
Ser capaç de fer les preguntes pertinents alhora d'unir-se a un joc que ja estava establert i respectar les normes establertes pel grup.	
Ser capaç de realitzar un joc cooperatiu, amb l'explicació prèvia de les normes visuals o guió social que se li proporciona.	
Quan li interessa un joc ser capaç d'apropar-se i preguntar si pot deixar la joguina	
Ser capaç d'apropar-se a algú que està jugant quan li interessa el que està fent però no actua	

de manera adequada (o es queda mirant passivament o li treu la joguina a l'altre)	
AUTOREGULACIÓ D'EMOCIONS DURANT EL JOC: GUANYAR I PERDRE	
Ser capaç de gaudir del joc i en cas de perdre pot contenir la frustració i expressar mínimament el seu enfado i finalment pot felicitar al company que ha guanyat.	
Ser capaç de gaudir del joc però en el cas de perdre intenta per tots els mitjans fer veure que és ell qui ha guanyat i mostra enfado amb el guanyador	
Ser capaç de gaudir del joc fins que perd i la frustració i l'enfado li generen tal malestar que ha de deixar de jugar o li crea conflictes amb els altres jugadors.	
Ser capaç d'iniciar un joc però no pot gaudir d'ell a causa del neguit que li suposa la incertesa de no saber si guanyarà o perdrà.	

ANNEX 35. Instruments d'avaluació: Registre i avaluació continua de les habilitats que estan en procés d'adquisició (veure a 6)

ALUMNE: _____

PROFESSIONAL: _____

LLEGENDA: Realiza l'habilitat amb:

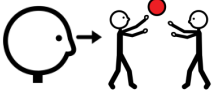
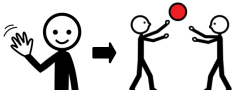
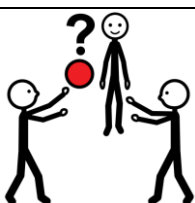
- NO ASSOLIDA: NA
- AMB AJUDA VISUAL : AV
- AMB AJUDA FÍSICA: AF
- HO FA SOL SOVINT: SS
- GENERALITZACIÓ: G

HABILITATS EN PROCÈS D'ADQUISICIÓ					
AVALUACIÓ:	NA	AV	AF	SS	G
Habilitat: _____ _____					
Objectiu específic: _____ _____					
Habilitat: _____ _____					
Objectiu específic: _____ _____					
Habilitat: _____ _____					
Objectiu específic: _____ _____					

ANNEX 36. Article sobre la tècnica del vídeo modelat (veure a 5.3.4)

ANNEX 37. Unir-se a un joc establert: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.3.3.1)

Com unir-se a un joc establert? Aprenent l'habilitat

1	Observar al grup que està jugant	
2	Apropar-se i mostrar interès pel joc: - “Hola” a què esteu jugant?/ m’agrada molt aquest joc.	
3	Demanar permís per afegir-se: “Puc jugar amb vosaltres”	
4	Si no es sap com funciona demanar ajuda per entendre el joc i les seves normes (*l’adult li hauria de facilitar les normes visuals de funcionament)	
5	Gaudir del joc i respectar les normes	

Exemple d’adaptació de les normes de jocs:

EL SUPER PARXÍS.

- PER COMENÇAR HAS DE TREURE UN 5
- SI A LA TERCERA VEGADA NO SURT 5 POTS

COMENÇAR

- QUAN MENGEM UNA FITXA ENS ABRAÇAREM
- I DESPRÉS SALTO 10 CASELLES.

- SI M'HAN MENJAT A MI TORNÓ A COMENÇAR

- QUAN FEM UNA BARRERA   ENS AGAFEM DEL BRAÇ

- DARRERA D'UNA BARRERA HEM DE FER UN STOP

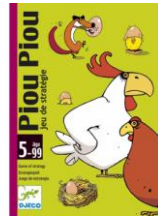

- SI TREUS UN 6 TORNES A TIRAR EL DAU

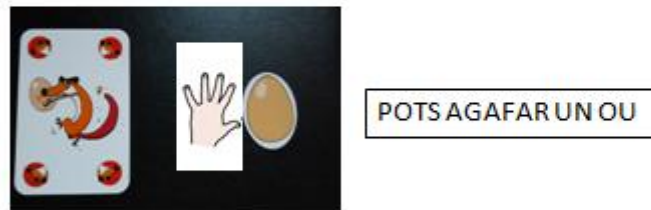
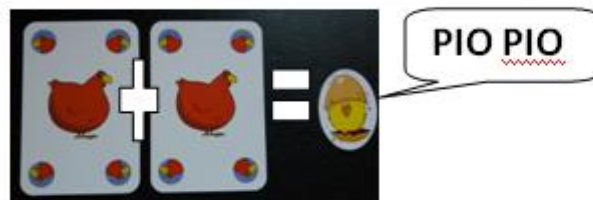
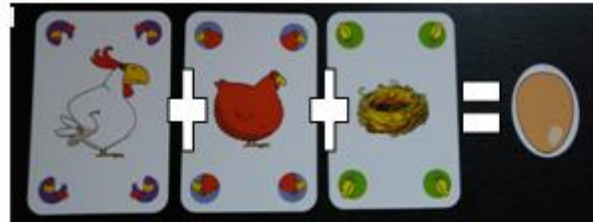
MÀXIM 3 VEGADES

- QUAN ARRIBIS A LA ÚLTIMA CASELLA JA HAS GUANYAT

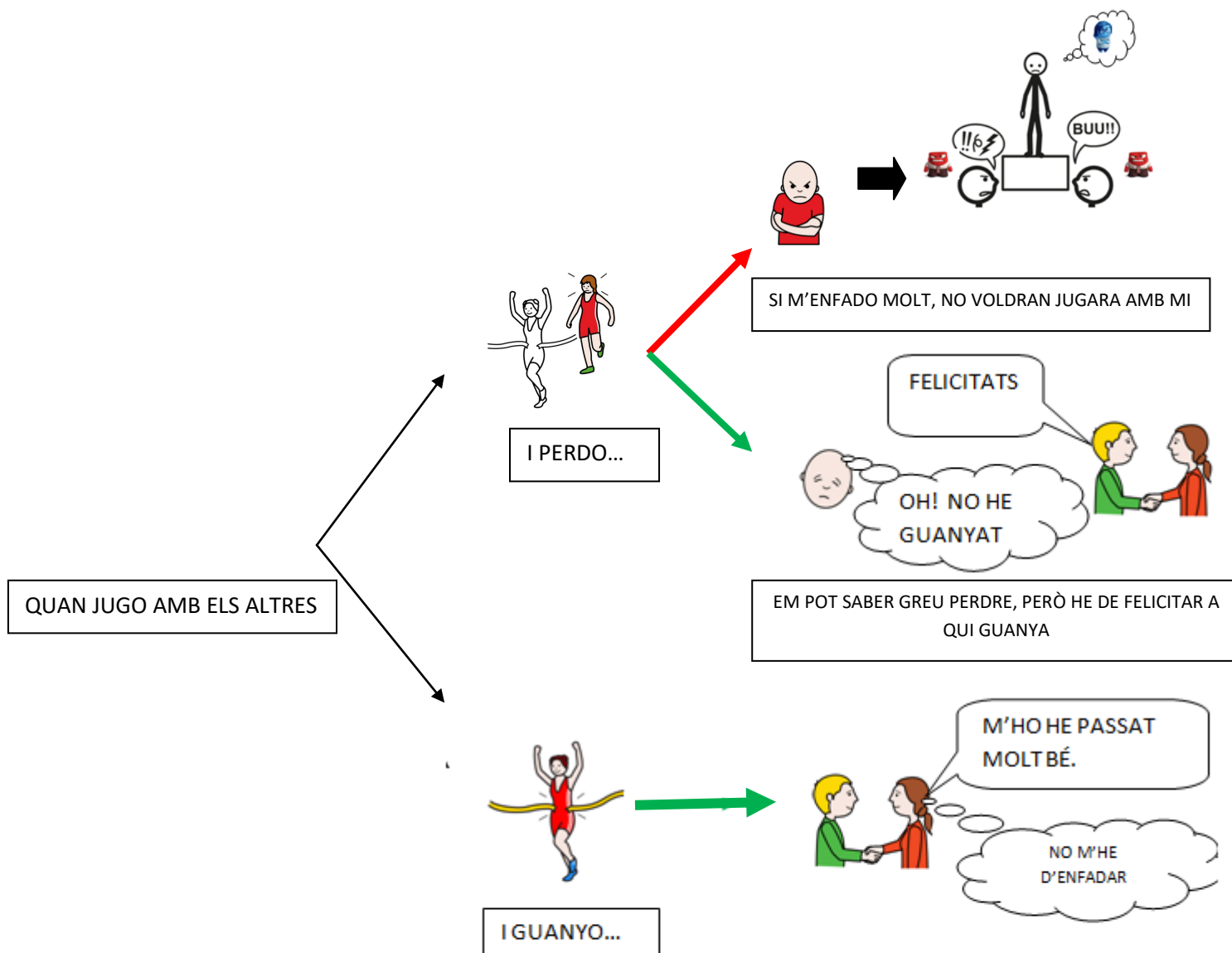
Instruccions visuals del joc de cartes PIO- PIO:

ANNEX 38. Autoregulació d'emocions durant el joc: guanyar i perdre: Propostes didàctiques i recursos (veure a 5.3.3.3.2)

1. Exemples de com explicar els beneficis de l'autoregulació emocional durant els jocs:

Mapa de contingències tema: guanyar i perdre.

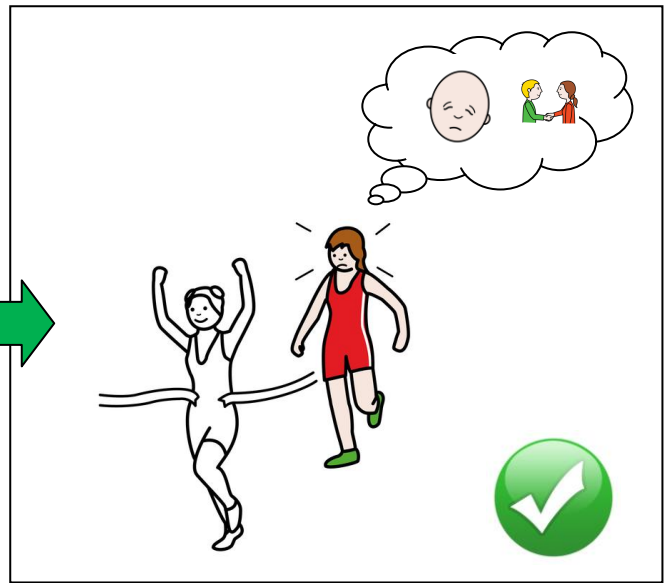
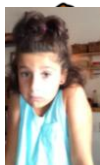
APRENDRE A PERDRE SENSE ENFADAR-SE

QUAN PERDO M'ENFADO I LI
INTENTO TREURE A L'ALTRE EL
SEU PREMI I FER COM SI JO
GUANYÉS.

JO EM SENTO MILLOR PERÒ
ELS ALTRES S'ENFADEN AMB
MI I POTSER NO VOLDRAN
TORNAR A JUGAR

QUAN PERDO EM POT SABER
GREU PERQUÈ VOLIA
GUANYAR, PERÒ INTENTARÉ
FELICITAR A QUI HA GUANYAT.

EL MÉS IMPORTANT ÉS
DIVERTIR-SE JUGANT

GRÀCIES

FELICITATS, M'HO
HE PASSAT MOLT
BÉ AMB TU

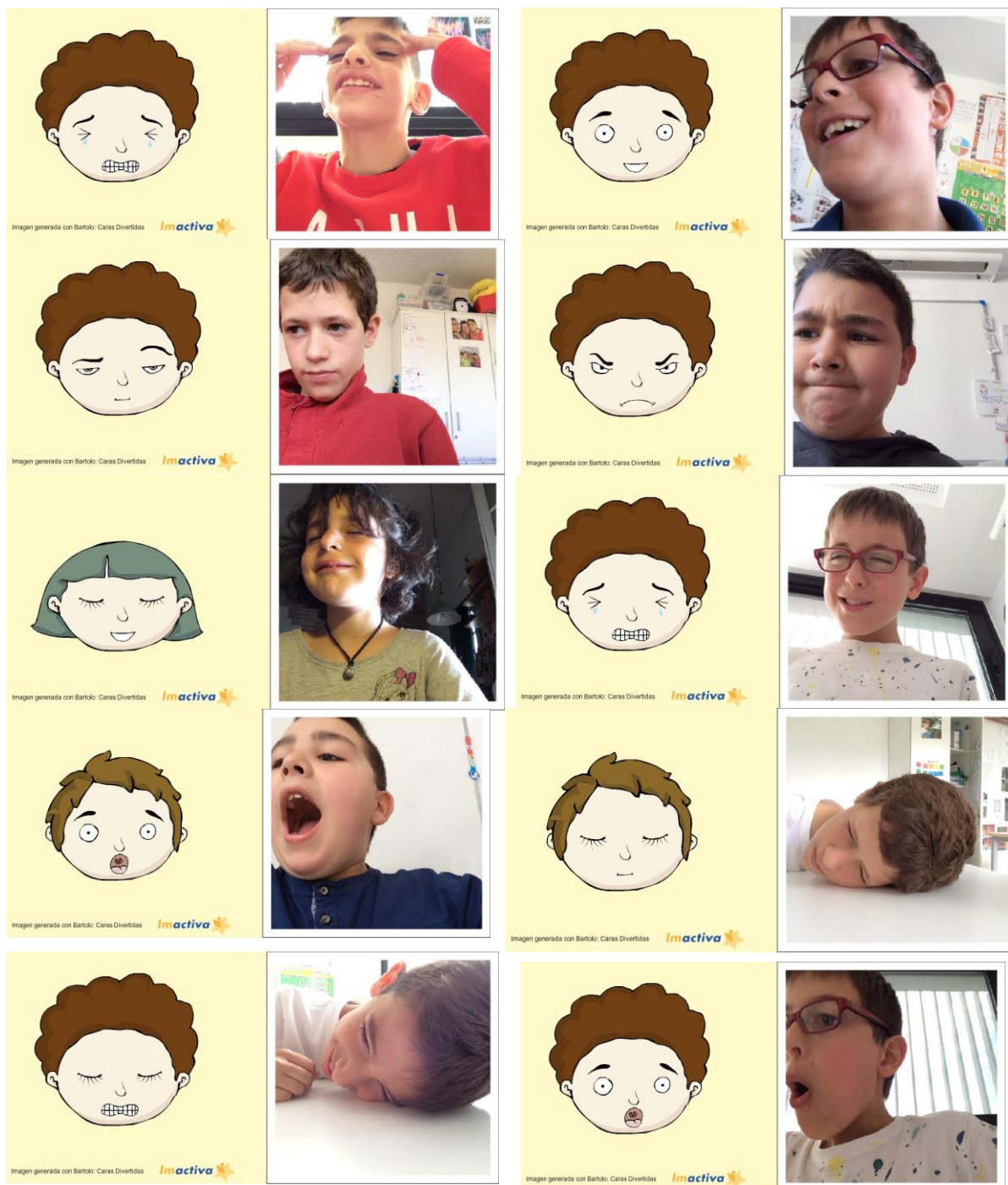
NO PASSA RES
PER PERDRE
M'HO HE
PASSAT PIPA

SI FELICITO ALS ALTRES VOLDRAN
TORNAR A JUGAR AMB MI I AIXÍ ENS
HO PASSAREM MILLOR QUE SI ENS
ENFADEM

ANNEX 39. Apps interactives per a entrenar l'expressió facial de les emocions:

APP BARTOLO CARAS DIVERTIDAS:

APP ¿QUÉ TAL ESTÁS?:

